

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Finanční gramotnost žáků základních škol

Bc. Hana Rumlová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Hana Rumlová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Jičín

Název práce

Finanční gramotnost žáků základních škol

Název anglicky

Financial literacy of elementary school students

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je provedení komparace úrovně finanční gramotnosti žáků 8. a 9. tříd dvou zvolených základních škol pomocí dotazníkového šetření. Dílčím cílem práce je navrhnout případné změny ŠVP v kontextu zvoleného tématu na základě polostrukturovaného rozhovoru s pedagogy vyučujícími finanční gramotnost.

Metodika

Diplomová práce se skládá ze tří základních částí. První, teoretická část, vychází z odborné literatury zaměřující se na finanční gramotnost a finanční vzdělávání.

Druhá část, zabývající se komparací, bude zpracovávat data získaná z dotazníkového šetření. Prostřednictvím definovaných otázek bude zjištěna finanční gramotnost žáků 8. a 9. tříd dvou vybraných základních škol a budou porovnány výsledky dotazníkového průzkumu. Součástí druhé části bude vyhodnocení eventuálních změn ŠVP, a to na základě realizovaných polostrukturovaných rozhovorů s pedagogy, kteří vyučují finanční gramotnost.

Třetí, závěrečná část, bude zahrnovat definování výsledků práce a budou též stanoveny konkrétní cíle, obsah a metody výuky, které budou zaměřeny na zlepšení finanční gramotnosti žáků základních škol.

Doporučený rozsah práce

60 – 90 stran

Klíčová slova

finanční gramotnost, finanční vzdělávání, investice, peníze, spoření, úspory, vzdělávací program, žák

---

Doporučené zdroje informací

BRABEC, Jiří. Finanční gramotnost: srozumitelně a bez překážek. Plzeň: ABC Finančního vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-905057-0-4.

ČERNOHORSKÝ, Jan. Finance: od teorie k realitě. Praha: Grada Publishing, a.s., 2020. ISBN 978-80-271-2215-8.

DOUBKOVÁ, Anna. Finanční gramotnost pro každého. Stařeč: INFRA, s.r.o., 2016. ISBN: 978-80-86666-64-8.

JAKEŠ, Petr. Finanční gramotnost pro druhý stupeň základní školy. Praha: Fortuna, 2021. ISBN 978-80-7373-173-1.

LICHTENBERKOVÁ, K., MAJVALDOVÁ, R., HOUŠKOVÁ, M., DOLEŽALOVÁ, J. Jak učit finanční gramotnost? Tipy a podněty do výuky. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1959-0.

NAVRÁTILOVÁ, P., JIŘÍČEK, M., ZLÁMAL, J. Finanční gramotnost: učebnice učitele. Kralice na Hané: Computer Media, 2013. ISBN 978-80-7402-151-0.

SYROVÝ, P., TYL, T. Osobní finance. Praha: Grada Publishing, a.s., 2021. ISBN 978-80-271-3123-5.

ŠKVÁRA, Miroslav. Finanční gramotnost. Praha: Miroslav Škvára, 2016. ISBN 978-80-904823-3-3.

TYL, T. 10 způsobů, jak se (ne)nechat připravit o peníze. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4467-4.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 25. 10. 2023

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 11. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Finanční gramotnost žáků na ZŠ" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 27. 11. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D. za podporu, odborné rady, vstřícný přístup a čas, který věnoval vedení této diplomové práce.

Finanční gramotnost žáků na ZŠ

Abstrakt

Tato práce se zaměřuje na finanční gramotnost žáků základních škol a navrhované změny ve školním vzdělávacím programu (ŠVP) na základě výzkumu. Hlavní metody výzkumu tvořila dotazníková šetření mezi žáky osmých a devátých tříd a polostrukturované rozhovory s pedagogy, kteří vyučují finanční gramotnost. Výsledky výzkumu ukázaly, že existují určité mezery ve finanční gramotnosti žáků, zejména v oblastech správy osobních financí, úspor, investování a dluhů. Na základě těchto zjištění byly navrženy specifické cíle, které by měly vést ke zlepšení finanční gramotnosti žáků. Zaměření práce na návrh konkrétních změn ve ŠVP dvou vybraných škol byl položen předpoklad pro posílení výuky finanční gramotnosti. Návrh nových obsahů a metodických přístupů zohledňuje věková a vývojová specifika žáků, aby byl plán co nejefektivněji přizpůsoben jejich potřebám a schopnostem. Navrhované změny ve ŠVP budou vycházet z výsledků analýzy dat a názorů pedagogů, kteří vyučují finanční gramotnost. Cílem těchto změn je zlepšit kvalitu výuky a podpořit rozvoj klíčových finančních dovedností u žáků. Práce tak přináší cenné poznatky a doporučení pro další zdokonalení výuky finanční gramotnosti na základních školách. Navržené změny ve ŠVP mohou sloužit jako inspirace a podklad pro budoucí pedagogickou praxi a politiky zaměřené na finanční vzdělávání žáků.

Klíčová slova: finanční gramotnost, finanční vzdělávání, investice, peníze, spoření, úspory, vzdělávací program, žák

Financial literacy of primary school students

Abstract

This work focuses on the financial literacy of primary school students and proposed changes to the School Educational Program (ŠVP) based on research. The research methodology involved using questionnaires among students in eighth and ninth grades and conducting semi-structured interviews with educators teaching financial literacy. The research results revealed certain gaps in students' financial literacy, particularly in areas related to personal finance management, savings, investments, and debts. Based on these findings, specific objectives have been proposed to improve students' financial literacy. The focus of the work is on proposing concrete changes to the ŠVP of two selected schools to strengthen the teaching of financial literacy. The design of new content and methodological approaches will take into account the age and developmental specifics of the students to adapt the program most effectively to their needs and abilities. The proposed changes to the ŠVP will be informed by data analysis and the opinions of educators teaching financial literacy. The goal of these changes is to enhance the quality of instruction and promote the development of essential financial skills among students. Consequently, the work provides valuable insights and recommendations for further enhancing financial literacy education in primary schools. The suggested changes to the ŠVP can serve as inspiration and a foundation for future pedagogical practices and policies aimed at financial education for students.

Keywords: financial literacy, financial education, investments, money, saving, savings, educational program, student

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika	13
3	Teoretická východiska	17
3.1	Finanční gramotnost a její dělení	17
3.2	Peněžní gramotnost	18
3.2.1	Peníze a osobní finance – investice, úspory a spotřeba	19
3.2.2	Bankovní účet – funkce a výhody	20
3.2.3	Platební karty, online bankovníctví a e-platby	20
3.2.4	Úrokové sazby, poplatky a aspekty bankovních služeb	21
3.2.5	Ochrana proti rizikům – zdravotní a životní pojištění, pojištění majetku	21
3.3	Rozpočtová gramotnost (příjmy, výdaje a plánování)	22
3.3.1	Zdroje příjmů – placená práce a podnikání	23
3.3.2	Nutné výdaje – rozpočet a jeho sledování	23
3.3.3	Prioritizace výdajů a úsporná opatření	24
3.4	Cenová gramotnost	24
3.4.1	Finanční trh a služby	24
3.4.2	Cena	25
3.4.3	Inflace	25
3.5	Finanční gramotnost v kontextu školství	26
3.5.1	Stěžejní dokumenty ve vzdělávání finanční gramotnosti	28
3.5.2	Garanti vzdělávání	29
3.6	Finanční vzdělávání vs. metodika předmětu	30
3.6.1	Hledisko obsahu – základní kategorie	31
3.6.2	Klíčové kompetence	32
3.6.3	Obecná koncepce – metody a formy výuky	33
3.6.4	Etika a odpovědnost ve finančním světě	36
3.6.5	Investice do vzdělání a rozvoje v oblasti financí	36
3.6.6	Online kurzy, mobilní aplikace, portály a další nástroje	37
3.6.7	Role školy a rodiny	38

4	Vlastní práce.....	39
4.1	ZŠ Nový Hrádek.....	39
4.2	ZŠ Pecka.....	40
4.3	Analýza dat.....	41
4.4	Polostrukturované rozhovory učitelů vyučující finanční gramotnost	74
4.5	Porovnání výsledků žáků 8. a 9. tříd ZŠ Pecka a ZŠ Nový Hrádek.....	79
4.6	Návrh změn ŠVP.....	81
4.7	Metodické listy pro výuku finanční gramotnosti	82
5	Závěr	100
6	Seznam použitých zdrojů	103
7	Seznam grafů, tabulek a zkratk.....	107
7.1	Seznam grafů.....	107
7.2	Seznam tabulek	108
7.3	Seznam použitých zkratk.....	108
	Přílohy	109

1 Úvod

Finanční gramotnost je klíčovou kompetencí, která je nezbytná pro úspěšné zvládnání osobních financí a finančních rozhodnutí v každodenním životě. V dnešní složité a neustále se měnící ekonomické realitě je důležité, aby žáci základních škol získali solidní znalosti a dovednosti v oblasti financí, aby se stali finančně gramotnými jedinci.

Finanční gramotnost je zásadní dovedností pro každého jednotlivce, protože umožňuje efektivněji řídit své finanční záležitosti a rozhodovat se ve věcech týkajících se peněz. Když máme pevné základy finanční gramotnosti, můžeme lépe plánovat svůj rozpočet, investovat do budoucnosti, minimalizovat dluhy a chránit se před podvody. Finanční gramotnost je stěžejní pro dosažení finanční stability a bezpečnosti v dnešní komplexní ekonomice.

Sledování a hodnocení úrovně finanční gramotnosti žáků a studentů na jednotlivých stupních vzdělávání je důležité z několika důvodů. Zaprvé, umožňuje školám a vzdělávacím institucím identifikovat oblasti, ve kterých jsou žáci slabí, a zaměřit se na posilování těchto dovedností. Díky pravidelným hodnocením lze navrhnout a implementovat vhodné vzdělávací programy a zlepšit způsob výuky, aby byly co nejefektivnější.

Zadruhé, sledování úrovně finanční gramotnosti může pomoci identifikovat dlouhodobé trendy a změny ve finanční gramotnosti studentů. To umožňuje včasné reakce na nové výzvy a potřeby, které mohou vzniknout v souvislosti s ekonomickými změnami, novými technologiemi nebo změnami v legislativě.

Zatřetí, evaluace finanční gramotnosti může pomoci vytvářet informované rozhodnutí vzdělávacích politik. Pokud jsou známy konkrétní oblasti, ve kterých jsou studenti slabí, mohou být vytvořeny cílené vzdělávací programy a iniciativy, které pomohou zlepšit finanční gramotnost na všech úrovních vzdělávání. Evaluace úrovně finanční gramotnosti je klíčová pro dosažení toho, že mladá generace má dostatečné znalosti k úspěšnému spravování vlastních financí v dospělosti.

2 Cíl práce a metodika

Stanovování cílů a metodiky pro diplomové práce na téma finanční gramotnosti na ZŠ je zásadní pro její zaměření, směr, vlastní měřitelnost, její vyhodnocení i vlastní zhodnocení přínosu a relevance dané problematiky díky jasné struktuře, organizaci a výběru vhodných metod výzkumu.

Stanovení cílů umožní přesnou definici výběru tématu, zaměření na klíčové aspekty tématu finanční gramotnosti na ZŠ. Cíle budou zformulovány tak, aby bylo možné je kvantifikovat nebo vyhodnotit, což usnadní hodnocení dosažených výsledků a úspěšnosti dosažení cílů práce za současné analýzy jejího přínosu v dané problematice finanční gramotnosti na ZŠ. Jasně definované cíle zajišťují, že práce bude relevantní a přínosná pro akademickou obec i praktické využití. Cíle pomohou zorganizovat diplomovou práci do strukturovaného rámce, zajistit její kvalitu a efektivitu a přispějí k lepšímu porozumění a řešení dané problematiky.

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit úroveň finanční gramotnosti žáků základních škol a navrhnout opatření pro její zlepšení, konkrétně provést komparaci úrovně finanční gramotnosti žáků 8. a 9. tříd dvou zvolených základních škol.

Dílčí cíl je vytvořit teoretický rámec finanční gramotnosti a identifikovat klíčové aspekty, které by měly být zahrnuty ve výuce na základních školách a provést dotazníkový průzkum mezi žáky 8. a 9. tříd dvou vybraných základních škol s cílem zjistit jejich současnou úroveň finanční gramotnosti. Analyzovat výsledky dotazníkového průzkumu a identifikovat klíčové oblasti, ve kterých žáci projevují nedostatečnou finanční gramotnost.

Další dílčí cíl je navrhnout případné změny ŠVP v kontextu zvoleného tématu na základě polostrukturovaných rozhovorů s pedagogy, kteří vyučují finanční gramotnost. V návaznosti na stanovené cíle dojde k formulování závěrů a doporučení pro pedagogickou praxi v oblasti finanční gramotnosti žáků základních škol.

Výzkumné otázky

Existuje nedostatečná úroveň finanční gramotnosti u žáků základních škol, což ovlivňuje jejich schopnost správně a odpovědně nakládat s penězi a vést finančně stabilní život.

Na základě polostrukturovaných rozhovorů s učiteli finanční gramotnosti existuje předpoklad, že při revizi stávajícího ŠVP může dojít k posílení finanční gramotnosti žáků.

2.2 Metodika

Diplomová práce se člení na tři hlavní části. První, teoretická část, poskytuje informace ohledně literární rešerše vytvořenou na analýze přístupných spisů orientovaných především na finanční gramotnost a finanční nástroje. Zásadním pramenem tohoto oddílu je odborná beletrie a odborné články.

Druhá část práce, věnující se analýze, vyhodnocuje data zajištěná z dotazníkové metody, tj. empirické metody. Byla zpracována tak, aby se hodila stanoveným účastníkům. Toto šetření v kvantitativním pojetí vyniká mnoha podstatnými přínosy, a těmi jsou usilování o nestrannost, nezájatost, a možnost získání dat od největšího množství dotazovaných, kteří mohou odpovídat na otázky snadnými postupy: zaškrtnutím odpovědi nebo vepsáním vlastního mínění a úsudku. Dotazník aplikovaný v této práci zhotovila autorka práce na základě užití teoretických informací z odborné literatury a článků.

Většina otázek užitých v dotazníkovém šetření je v podobě uzavřených otázek. Výstupem jsou poté kvantitativní data. Autorka práce použila též polytomických otázek (vice variant) a využila i odpovědi pomocí selektivních otázek, známé v praxi jako single choice.

Prostřednictvím výše definovaných otázek je zkoumána finanční gramotnost žáků 8. a 9. tříd dvou základních škol. Tyto školy, ZŠ Pecka a ZŠ Nový Hrádek, byly vybrány z toho důvodu, že mají přibližný počet žáků. ZŠ Nový Hrádek má 160 žáků a ZŠ Pecka disponuje 200 žáky. Obě školy jsou veřejné, mají každý ročník zastoupen jednou třídou, typem obcí jsou městys a leží v Královéhradeckém kraji.

K sestavení dotazníkového šetření pro žáky využila autorka práce programu MS Word. Dotazník byl distribuován v tištěné podobě. Za tímto účelem autorka práce komunikovala s jednotlivými ředitelkami vybraných základních škol.

Nejdříve se autorka práce koncem června 2023 dotázala, zda by tento dotazníkový průzkum na finanční gramotnost byl možný. Obě zvolené školy dotazníkové šetření umožnily. Od ředitelky zvolených škol byly získány mailové kontakty na učitele, kteří v daných ZŠ vyučují finanční gramotnost. Kontakt s těmito učiteli byl pro autorku práce důležitý zejména z důvodu distribuce dotazníku mezi žáky. Autorka práce s výše uvedenými vyučujícími dojednala, že dotazníkové šetření se uskuteční v jejich vyučovacích hodinách.

Autorka práce proto v uvedený čas a termín se dostavila do jednotlivých škol a s vyučujícími, aby to nebylo pro žáky stresující, byla přítomna při vyplňování dotazníku žáky v hodině. Dotazníkové šetření žáci vyplnili v termínu od 25. 9 do 27. 9. 2023. Jelikož byla autorka dotazníkového šetření osobně ve školách přítomna, získala zpětnou vazbu od všech žáků, kteří dotazník vyplňovali. Z tohoto důvodu byla návratnost dotazníků 100 %, žádný dotazník nemusel být z důvodu špatného vyplnění vyřazen.

Po skončení vyučovací hodiny provedla autorka práce s vyučujícími finanční gramotnosti polostrukturované rozhovory. Otázky měla autorka práce předem připravené. Rozhovory byly se souhlasem učitelů zaznamenány na diktafon a současně byly v průběhu pořizovány poznámky. Přepisy celých rozhovorů nejsou součástí práce, zůstanou v podobě zvukového záznamu v archivu autorky práce. Informace z rozhovorů posloužily k pozdější analýze a odvození závěrů.

Při rozhovorech s učiteli finanční gramotnosti bylo zjišťováno, zda navrhované eventuální změny ŠVP mohou podpořit a zvýšit úroveň kvality výuky finanční gramotnosti. Jednalo se o odpovědi na následné otázky: 1. Jaké jsou Vaše hlavní cíle při výuce finanční gramotnosti? Jaké dovednosti a znalosti chcete, aby studenti získali? 2. Jakými metodami a aktivitami se snažíte zapojit studenty do výuky finanční gramotnosti? Jak podporujete praktickou aplikaci finančních dovedností? 3. Jaké překážky nebo výzvy jste zaznamenal/-a při výuce finanční gramotnosti? Jak se s nimi vypořádáváte? 4. Jaká je Vaše strategie pro zajištění inkluze ve výuce finanční gramotnosti? Jak se snažíte oslovit různé typy studentů a jejich individuální potřeby? 5. Jaké jsou Vaše oblíbené zdroje, materiály nebo nástroje pro výuku finanční gramotnosti? Jak je integrujete do výukových plánů? 6. Jakým způsobem hodnotíte pokrok studentů ve finanční gramotnosti? Jak se dozvídáte o jejich porozumění a úspěšnosti? 7. Jak spolupracujete s rodiči a dalšími partnery, abyste podpořili výuku finanční gramotnosti mimo školní prostředí? 8. Jaké jsou vaše dlouhodobé cíle pro výuku finanční gramotnosti? Jaké změny byste chtěli vidět ve finanční gramotnosti studentů ve Vaší škole? 9. Jak se učíte a rozvíjíte své vlastní znalosti a dovednosti v oblasti finanční gramotnosti? Jaké zdroje nebo profesní rozvojové příležitosti využíváte? 10. Jaký vliv má výuka finanční gramotnosti na studenty? Jaké příklady nebo zpětnou vazbu jste od studentů zaznamenal/-a?

Pro polostrukturované rozhovory s učiteli vyučujícími finanční gramotnost bylo užito otevřených otázek a specifických otázek. Otevřené otázky dávají učitelům možnost sdílet své poznatky, stanoviska a postupy, zatímco specifické otázky se zaměřují na konkrétní

hlediska výuky finanční gramotnosti. Tímto postupem se získalo osobitějších a obsáhlejších odpovědí od dotazovaných.

Polostrukturované rozhovory všeobecně umožňují flexibilitu a otevřenost ve výběru otázek, zatímco současně poskytují určitou strukturu pro diskusi. To umožňuje vyplnit mezery ve výzkumu a získat hlubší porozumění postojům a praktikám učitelů v oblasti výuky finanční gramotnosti.

Co se týče dotazníku, obsahuje celkem 29 otázek, které jsou rozvrženy na čtyři části: základní otázky určující demografická hlediska dotazovaných (pohlaví, druh třídy a navštěvované školy). Následují otázky na peněžní gramotnost (hotovostní a bezhotovostní peníze, platební prostředky) a rozpočtovou gramotnost, zejména vedení finančních aktivit (otázka ohledně pojištění a spoření) a vedení finančních povinností (otázka ohledně úvěru a půjčky). Dotazy na cenovou gramotnost ukazují schopnosti potřebné k pochopení především pojmu inflace a otázky na ni.

Data jsou zpracována pomocí sloupcových grafů. V analýze dat jsou předloženy již výsledné hodnoty. Analýza uznává hodnoty v dotazníku, hlavně však zkoumané oblasti a s tím související zkoumané výzkumné otázky. Každá analyzovaná oblast je popsána pod grafem.

Otázkami dotazníků lze získat ucelený pohled na finanční gramotnost žáků základních škol a jejich povědomí o osobních financích.

Poznámky k analýze a zpracování odpovědí na otázky z dotazníku Finanční gramotnosti žáků ZŠ:

Osobní informace jsou důležité pro demografickou analýzu respondentů a segmentaci dat.

Sekce zahrnující základní finanční pojmy pomůže posoudit povědomí respondentů o základních finančních termínech a pojmech.

Plánování rozpočtu představuje zjištění, jak často a jak efektivně dotazovaní plánují své výdaje a příjmy, umožní posoudit jejich schopnost finančního plánování.

Úspory a jejich využití podává informace o postoji respondentů k úsporám a způsobech jejich využití.

Zjištění, jak jsou u respondentů zajištěny příjmy a jak efektivně spravují své výdaje, pomůže porozumět jejich finančnímu chování.

Finanční rozhodování pomáhají analyzovat faktory, které ovlivňují rozhodování respondentů při větších nákupních pořizováních a jejich postoj k ceně a prioritám.

Získání informací o používání bankovních účtů a platebních karet respondentů umožní posoudit jejich povědomí o těchto finančních nástrojích.

Sekce o finančních rizicích a pojištění umožní zjistit, jak respondenti vnímají finanční rizika a jaké pojištění mají uzavřené, což je důležité pro jejich ochranu.

Finanční gramotnost ve školním prostředí podává informace o názorech respondentů na výuku finanční gramotnosti ve škole a zlepšení v této oblasti.

Osobní postoj k finančním záležitostem vypovídá o emocionálním aspektu respondentů v souvislosti s penězi a finančními záležitostmi.

Externí zdroje informací podává výsledky zjištění, kde respondenti hledají informace o osobních financích, umožní identifikovat nejčastěji využívané informace o osobních financích, umožní identifikovat nejčastěji využívané a důvěryhodné zdroje informací pro další podporu finanční gramotnosti.

Doporučení vyjadřuje názory a příspěvky k dalším tématům, metodám výuky nebo zlepšení vzdělávacího programu týkajícího se finanční gramotnosti na základních školách. Tato zpětná vazba může sloužit jako podklad pro další výzkum a implementaci vhodných opatření.

Závěrečná část bude zahrnovat definování výsledků, klíčové přínosy práce a budou též stanoveny konkrétní cíle, obsah a metody výuky, které budou zaměřeny na zlepšení finanční gramotnosti žáků základních škol.

Na základě analýzy dat a hodnocení možných změn školského vzdělávacího plánu finanční gramotnosti budou též formulovány výsledky ve formě doporučení pro pedagogickou praxi týkající se výuky finanční gramotnosti na základních školách.

3 Teoretická východiska

V posledních dvaceti letech se finanční svět v České republice zásadně změnil – skoro všechno je soustředěno kolem peněz; jsou pevně spojeny s odpovědností, jistotou a svobodou. Avšak jak se chránit a zajistit si tuto jistotu není lidem zcela jasné. Zajištění příjmů je individuální záležitostí, která závisí na dalších faktorech, jako je ekonomická závislost na jiných lidech, finanční nebo hmotný majetek a jeho dostupnost. Příjmy z pronájmů nebo dividend mohou poskytnout peníze na pokrytí nezbytných nákladů a zajistit finanční svobodu. Peníze ovlivňují téměř všechno, malé i velké věci, a často rozhodují o tom, jak člověk žije – rozhodují o jeho spokojenosti, zdraví, problémech, možnostech a přáních, co si může dovolit a podobně. Často je nutné pracovat mnoho hodin, aby člověk mohl vést slušný život – málokdo si peníze vydělává snadno, a lehce je může ztratit kvůli rozhodnutím, která postrádala dostatečnou informovanost (Kociánová 2012, s. 6-7).

Németh a kol. (2022, s. 9) poukazují na výsledky mezinárodního výzkumu, který potvrdil silný vztah mezi úrovní finanční gramotnosti, účastí ve finančním vzdělání předchozím a finančním chováním. Ti, kteří získali finanční vzdělání během svého studia, inklinovali k tomu, že budou spořit a plánovat své roky v důchodu, a vykazovali menší pravděpodobnost, že si půjčí peníze.

Sudaková (2018, s. 5, 8) zmiňuje 'PISA-2012' průzkum mezi přibližně 29 000 studenty z 18 zemí se čtyřmi identifikovanými kontexty pro hodnocení finanční gramotnosti: vzdělání a práce (10-20% bodů); domov a rodina (30-40%); individuální (35-45%); a společenský (5-15%), ve které Šanghaj-Čína dosáhl nejvyššího průměrného skóre 603 bodů, následovali Belgie (541), Estonsko (529), Austrálie (526), Nový Zéland (520), Česká republika (513) a Polsko (510) (OECD 2014, 15), Rusko na 10. místě mezi 18 zúčastněnými zeměmi s průměrným skóre 486 bodů, mezi USA (492) a Francií (486), následované Slovinskem (485) a Španělskem (484).

3.1 Finanční gramotnost a její dělení

Németh a kol. (2022, s. 8) chápou finanční gramotnost jako kombinaci povědomí, znalostí, dovedností, postojů a chování, které jsou nezbytné pro schopnost činit rozumná finanční rozhodnutí, a nakonec dosáhnout individuální finanční pohody. Finanční gramotnost byla uznána jako klíčová dovednost pro jednotlivce, kteří jsou zapojeni do stále

složitější finanční situace. Sudeshna (2021) vidí roli finanční gramotnosti v pomoci jednotlivcům přijímat sebejistější a efektivnější rozhodnutí v měnovém kontextu svého života – finanční gramotnost může zlepšit dovednosti lidí a jejich schopnosti dělat informovanější volby, a nakonec vést k pozitivnímu finančnímu chování. Tak lze dojít k závěru, že zvýšení úrovně finančního vzdělání podněcuje moudré ekonomické chování.

Finanční gramotnost je dle Kuthana, Pelcové a Zichy (2018, s. 307) soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů, které jsou nezbytné pro občana k dosažení finančního zabezpečení pro sebe a svou rodinu v dnešní společnosti a pro aktivní zapojení na trhu finančních produktů a služeb – občan s vysokou finanční gramotností má schopnost porozumět penězům a cenám a je schopný odpovědně spravovat osobní nebo rodinný rozpočet v souladu s proměnlivými životními situacemi. Finanční gramotnost se skládá ze tří důležitých aspektů – zahrnuje peněžní gramotnost, cenovou gramotnost a rozpočtovou gramotnost (Kuthan, Pelcová a Zicha, 2018, s. 307).

Dle Alsemgeest (2015, s. 1) je finanční gramotnost proces, v němž finanční spotřebitelé/investoři zlepšují své porozumění finančním produktům a konceptům a prostřednictvím informací, výuky a/nebo objektivního poradenství vyvíjejí dovednosti a sebedůvěru, aby měli větší povědomí o finančních rizicích a příležitostech tak, aby mohli učinit informovaná rozhodnutí, věděli, kam se obrátit o pomoc, a podnikli další účinné kroky ke zlepšení své finanční pohody.

3.2 Peněžní gramotnost

Peněžní gramotnost se týká dovedností a schopností potřebných pro správu hotovostních i bezhotovostních peněz a transakcí s nimi, a také pro správu nástrojů, jako jsou běžné účty a platební prostředky (Kociánová 2021).

Součástí peněžní gramotnosti je např. pochopení funkce a role peněz v ekonomice, neboť slouží jako univerzální prostředek směny, což umožňuje lidem nakupovat zboží a služby bez potřeby barterového obchodu, tedy výměny zboží za zboží. Peníze jsou standardizovaným způsobem, jak vyjádřit hodnotu zboží a služeb – jsou používány ve smlouvách a při oceňování, umožňují jednotné měření hodnoty. Mohou být uchovávány jako forma bohatství, lidé je ukládají do různých forem spoření nebo investic, aby zajistili svou finanční budoucnost. Je důležité zvážit správné metody uchovávání peněz: uložení peněz pod polštářem je bezpečné, ale nenabízí žádný finanční růst. Na druhou stranu, uložení peněz v bance může přinášet určité výhody: jsou chráněny proti krádeži nebo ztrátě,

což zvyšuje bezpečnost uchování bohatství a bankovní účty mohou nabízet úrokové sazby, což znamená, že peníze mohou začít růst a generovat další příjmy. Jsou snadno přístupné prostřednictvím bankomatů, platebních karet a internetového bankovníctví. Mají také své nevýhody: nenesou úrok, samy o sobě nevytvářejí žádný příjem v podobě úroku a inflace může způsobit, že peníze ztrácejí kupní sílu a jejich hodnota se zmenšuje v průběhu času (Filáček 2020).

3.2.1 Peníze a osobní finance – investice, úspory a spotřeba

Kuthan, Pelcová a Zicha (2018, s. 312) kladou důraz na správné chápání podstaty klíčových kategorií investic, úspor, spotřeby a jejich rozdílů, neboť jejich nepochopení vede k znehodnocení výsledků vzdělávání v oblasti financí a promítá se negativně do všech složek finanční gramotnosti neschopnosti čelit negativnímu vlivu inflace, spravovat vlastní peníze a rozpočet domácnosti.

Z výsledků analýzy finančních potřeb dle Kociánové (2021) vyplývá, že veškeré finanční plánování by mělo vycházet právě ze základních lidských potřeb, které jsou nezbytné pro plnohodnotný život.

Plánování investičního portfolia je proces, který vyžaduje průběžnou pozornost a reakci na změny. Investoři procházejí různými fázemi života a čelí různým událostem, jako jsou změny zaměstnání, rodinné změny nebo tržní výkyvy. Tyto události mohou vyžadovat úpravy investiční strategie, profilu rizika nebo alokace aktiv. Proto je důležité pravidelně projít procesem plánování investičního portfolia, aby se zajistilo, že je strategie stále vhodná a odpovídá investorovým cílům a potřebám. To znamená pravidelně zvážit pět kroků: stanovení cílů, zhodnocení profilu rizika a výnosu, výběr vhodných aktiv, monitorování tržních podmínek a případně provedení úprav. Tímto způsobem je možné udržet investiční portfolio na správné cestě a minimalizovat nežádoucí odchylky (Blažek a Vrabcová 2019, s. 93).

K porozumění finanční gramotnosti a jejímu vztahu k finančním rozhodnutím, je zásadní měřit numerické dovednosti a základní znalosti týkající se fungování inflace a úrokových sazeb, a také měřit pokročilé finanční znalosti spojené s finančními nástroji na trhu, jako jsou akcie, dluhopisy a podílové fondy. U těch, kteří mají nízkou finanční gramotnost, bude významně méně pravděpodobné, že budou investovat do akcií (Sudeshna 2021).

Alsemgeest (2015, s. 1) zastává názor, že základní finanční gramotnost je potřebná pro správu běžných financí každodenního života; nicméně odborné oblasti, jako jsou investice a plánování důchodu, by měly být svěřeny profesionálům.

3.2.2 Bankovní účet – funkce a výhody

Banky jako komerční instituce s cílem generovat zisk, podobně jako jiné podnikatelské subjekty, slouží jako prostředníci v platebním procesu. Pochopení fungování bankovního systému v České republice umožňuje otevřít si bankovní účet a spravovat tak finance. Díky moderním formám správy účtu prostřednictvím mobilních aplikací lze pracovat i s digitálními měnami, jako jsou kryptoměny. Zisky banky dosahují prostřednictvím investování spravovaných finančních prostředků a poskytováním úvěrových produktů s obvykle vyššími úrokovými sazbami než vklady klientů (Lichtenberková a kol., s. 45).

Běžné účty jsou vlastně naše peněženky. Máme na nich uložené peníze, které účtem z velké části jen protékají. Přijdou, odejdou. Co se zachytí, zůstává napospas inflaci. Proto by na běžném účtu mělo být opravdu jen minimum prostředků navíc. Běžné účty u jednotlivých bank se vzájemně liší jen málo, přece jen však i v této oblasti dochází k postupnému obratu. Rozšíření českého trhu o nové banky, které nabízejí účty bez poplatků nejen za vedení, ale i za transakce, přiměl k tomuto kroku i některé další velké a zavedené banky. Účet můžete nastavit jen na ty služby, které skutečně využíváte. Máte-li např. účet u banky, v níž jsou poplatky vázány na využívání některých dalších služeb (např. hypotéku), pak si založte jiný bez poplatků a u vázaného účtu využívejte jen potřebné služby. Je důležité, aby účet nabízel možnost vybrat si jen ty služby, které potřebujeme. Jste-li dlouholetým klientem banky, zajímejte se, zda neexistuje modernější a levnější varianta toho, co používáte v současné době. Pro banky jsou obvykle starší účty výhodnější, proto často nemají velký zájem klienty informovat o změnách (Kociánová, s. 16-17).

3.2.3 Platební karty, online bankovníctví a e-platby

Tradiční bankovníctví, založené na fyzické přítomnosti zákazníka, je pouze částí bankovních aktivit. V posledních několika letech se objevilo elektronické bankovníctví, které využívá nové distribuční kanály, jako jsou internet a mobilní služby s cílem umožnit firmám zlepšit kvalitu dodávky služeb a snížit náklady na transakce a nabízet zákazníkům služby kdykoli a kdekoli. To ale zvýšilo zranitelnost vůči podvodným aktivitám, jako jsou

spam, phishing a podvody s kreditními kartami. Hlavní výzvou, která brání elektronickému bankovníctví, je proto zajištění bezpečnosti bankovníctví (Chaimaa a kol., s. 1059–1078).

3.2.4 Úrokové sazby, poplatky a aspekty bankovních služeb

Dle Kociánové (s. 15-16) je úroková sazba něco jako cena peněz. „Rabat“ na zboží zvaném peníze, tedy odměna, úplata. Odměna pro nás, že jsme bance či jiné společnosti půjčili peníze, nebo odměna pro společnost, která půjčila peníze nám. Odměna pro nás je ve stejné době ve většině případů nižší (nebo mnohem nižší) než ta, kterou zaplatíme bankám. Ta je pro nás ještě navíc (až na výjimky) zdaněna 15 %. S úrokovou sazbou souvisí jedno důležité označení, a tím je p.a. Tato zkratka vychází z latinského výrazu per annum, což znamená „za rok“. Jedná se tedy o roční úrokovou sazbu. Je nejčastěji používaným vyčíslením úrokové sazby, je však třeba pozorně sledovat, zda konkrétní údaj o výši úrokové sazby skutečně tento údaj uvádí. Proč? Některé společnosti uvádějí u svých půjček úrok, který se sice zdá poměrně nízký, ale který je např. měsíční. Vynásobíme-li jej dvanácti, teprve získáme hodnotu úroku p.a., což může být dosti závratné číslo.

Besley a Brigham (s. 45) pohlížejí na finanční služby jako na činnosti prováděné organizacemi zabývajícími se správou peněz. Osoby pracující v těchto organizacích, včetně bank, pojišťovacích společností, makléřských firem a podobných společností, poskytují služby, které pomáhají jednotlivcům (a firmám) určit, jak investovat peníze k dosažení cílů, jako jsou nákupy domů, penze, finanční stabilita a udržitelnost, rozpočtování a související aktivity.

3.2.5 Ochrana proti rizikům – zdravotní a životní pojištění, pojištění majetku

Pojištění lze definovat jako proces přesunu rizika z nepředvídatelných událostí (tzv. škodných) z osoby, která je těmto rizikům vystavena (pojištěný), na specializovanou osobu nebo organizaci (pojistitel – pojišťovna). Výměnou za platbu pojistného se pojišťovna zavazuje k poskytnutí pojistného plnění, pokud nastane přesně definovaná událost podle pojistných podmínek. Když se pojistná událost stane, pojištěná osoba obdrží pojistné plnění. To se liší od spoření nebo investování tím, že jeho hodnota není závislá na dosud vložených finančních prostředcích. Důležité je rozlišovat mezi soukromým pojištěním a tzv. sociálním pojištěním. Sociální pojištění se týká úhrady škod souvisejících se sociálními riziky, jako je nezaměstnanost, zdravotní péče nebo pracovní neschopnost. To je financováno

ze státního rozpočtu a nezávisí na vůli jednotlivců. Na rozdíl od soukromého pojištění má sociální pojištění stejné sazby pojistného pro všechny účastníky, často jako procento z příjmů. Plnění ze sociálního pojištění může čerpat pouze osoba, která je přímo pojištěna, a je financováno nejen od pojištěných osob, ale také od zaměstnavatelů a státu (Obecně 2014).

Nejčastěji se soukromá pojištění klasifikují podle formy na zákonné a smluvní povinné nebo dobrovolné a podle druhu ve vztahu k předmětu pojištění na pojištění osob, tj. životní pojištění, úrazové pojištění a pojištění pro případ nemoci, pojištění majetku dle různých druhů majetku, pojištění právní ochrany v případě sporů nebo právních problémů, pojištění odpovědnosti jako ochrana proti škodám, které způsobíte jiným osobám nebo jejich majetku, pojištění úvěru nebo záruky jako zabezpečení pro půjčky nebo úvěry a pojištění finančních ztrát jako ochrana proti různým finančním rizikům. Také je možné dělit pojištění podle odvětví pro udělení povolení pojišťovně na životní a neživotní pojištění. Dalším kritériem je závislost pojistného plnění na výši újmy. Pojištění se dělí na škodové, kde výše pojistné částky závisí na rozsahu újmy, a obnosové, kde je pojistná částka pevně stanovena a nezávisí na výši škody (Obecně 2014).

3.3 Rozpočtová gramotnost (příjmy, výdaje a plánování)

Znalosti v oblasti financí a hospodaření s penězi nejsou mezi obyvateli České republiky vysoké, což zdůrazňuje potřebu zvýšení finanční gramotnosti a její podpory v rámci různých projektů a iniciativ. Hospodaření rodiny závisí na příjmech a výdajích ovlivněných spotřebitelským chováním a finanční plánování tak musí být přizpůsobeno individuálním potřebám a cílům každého jedince nebo rodiny. Významné je uvědomění, že každý může částečně ovlivnit svou finanční budoucnost a úspěch v oblasti financí vyžaduje disciplínu ve správě rodinných financí (Blažek a Vrabcová 2019, s. 191). Pro Kociánovou (2021) představuje rozpočtová gramotnost nejen kompetence nezbytné pro efektivní správu osobního nebo rodinného rozpočtu, včetně schopnosti vést rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů, ale také schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Klíčovým prvkem pro realizaci finančního plánu je pravidelný příjem, který nám umožňuje uspokojit základní potřeby jako jídlo, pití a bydlení. Zajištění střechy nad hlavou a dostatečného obživy jsou nezbytné pro životní jistotu a bezpečnost.

3.3.1 Zdroje příjmů – placená práce a podnikání

Příjmy domácnosti spolu s jejími úsporami tvoří takzvaný dostupný příjem domácnosti. Podobně jako u výdajů, i příjmy mohou být rozděleny na pravidelné a mimořádné. Pravidelné příjmy zahrnují typicky mzdu (nebo příjmy z podnikání), zaměstnanecké benefity (například stravenky), příjmy od státu (například penze, rodičovský příspěvek), a také kapitálové příjmy nebo jiné příjmy, jako je pronájem bytu nebo úroky z úspor. Mimořádnými příjmy jsou například "třináctý plat", odměny za výjimečné pracovní výsledky, dividendy z akcií, loteriijní výhry nebo dědictví. Některé příjmy, jako je vrácení daně při ročním vyúčtování, mohou být na pomezí pravidelných a mimořádných příjmů. Pravidelné příjmy jsou primárně určeny k pokrytí běžných výdajů a pravidelné tvorbě úspor nebo rezerv. Mimořádné příjmy slouží ke zvýšení úspor nebo snížení dluhů. Důležité je, aby domácnost měla rezervu na pokrytí náhlých událostí, jako jsou úmrtí, dlouhodobá nemoc nebo úraz, ve výši alespoň trojnásobku měsíčních výdajů. V rozpočtu by měl být příjem započítáván pouze v čisté výši, například čistá mzda, a plánovaný příjem by měl být realistický. Není vhodné předpokládat růst příjmů pouze na základě minulého růstu, pokud není tento růst zákonem zaručen (Rozpočet 2014).

3.3.2 Nutné výdaje – rozpočet a jeho sledování

Výdaje domácnosti mohou být rozděleny podle různých kategorií a plánování financí domácnosti by mělo zahrnovat tuto klasifikaci. Je vhodné identifikovat účel jednotlivých výdajů, jako je bydlení, stravování nebo koníčky, a zvážit, zda jsou nezbytné nebo lze najít levnější alternativu. I takzvané nezbytné výdaje lze dále dělit na mandatorní, které jsou povinné a za jejichž neplacení hrozí sankce, a ekonomicky nutné, které jsou sice důležité, ale lze s nimi nakládat flexibilněji. Rovněž je důležité rozlišovat výdaje podle pravidelnosti na průběžné (které by měly být hrazeny z pravidelných příjmů) a mimořádné (které by měly být financovány ze úspor). Když domácnost některé služby nebo zboží předplácí, například předplaceným kupónem na MHD, měla by zahrnout tyto náklady do svého měsíčního rozpočtu. Využívání úvěrů k pokrytí běžných výdajů by mělo být používáno pouze výjimečně. Mělo by se jednat spíše o investice, které pomáhají zvýšit budoucí příjmy nebo snižovat výdaje, jako je investice do vlastního bydlení nebo do vzdělání dětí (Rozpočet 2014).

3.3.3 Prioritizace výdajů a úsporná opatření

Základním principem finanční správy domácnosti je dlouhodobě udržovat rovnováhu mezi příjmy a výdaji tak, aby příjmy domácnosti byly nejméně stejně vysoké jako její výdaje. Existují dvě základní strategie, jak dosáhnout této rovnováhy: snižovat výdaje nebo zvyšovat příjmy. Ideální je nalézt kombinaci obou těchto přístupů. Snižování výdajů může probíhat buď úplným omezením určitých výdajů, nebo hledáním levnějších alternativ pro pořízení zboží nebo služeb. Schopnost efektivní a uvážené spotřeby, stejně jako kontrola nad výdaji, je znakem finanční gramotnosti v domácnosti. Důležité je uvědomit si své spotřebitelské chování a nákupní zvyklosti, neboť snižování výdajů na položky, na které jsme zvyklí, může být náročné. Je zapotřebí začít tím, že prověříme naše nákupní návyky a analyzujeme své chování ve spotřebě. Na druhé straně, zvyšování příjmů je často procesem, který vyžaduje čas. To lze dosáhnout získáním lepšího vzdělání, přeškolením na jinou pracovní pozici nebo změnou oboru, což může zvýšit možnosti na trhu práce s vyššími platy. V krátkodobém horizontu může být možné zvýšit příjmy přijetím dalšího zaměstnání, prací na dohodu nebo změnou zaměstnavatele. Důležitým nástrojem je měsíční rozpočet, který by měl zohledňovat jak příjmy, tak výdaje. Kromě jednotlivých finančních položek je užitečné sledovat i tzv. cash-flow, tedy pohyb peněz. Jeho cílem je zajistit, aby vždy byly dostatečné finanční zdroje k pokrytí plánovaných výdajů. Tím se minimalizuje riziko situace, kdy jsou plánované výdaje kryté z příjmů, které budou k dispozici až v pozdější fázi, zatímco významné výdaje jsou očekávány na začátku období (Rozpočet 2014).

3.4 Cenová gramotnost

Cenová gramotnost zahrnuje kompetence nezbytné k porozumění cenovým mechanismům a inflaci (Kociánová 2021). Obdobně klasifikuje cenovou gramotnost (Vavříčka 2014) a zahrnuje do ní schopnost porozumět cenovým mechanismům a inflaci, pochopit princip „ceny peněz“ v čase, rozlišovat mezi nominální a reálnou úrokovou sazbou a porozumět cenám finančních nástrojů a služeb v praxi, včetně poplatků a úrokových sazeb.

3.4.1 Finanční trh a služby

Sektory finančního trhu zahrnují bankovní sektor, který zajišťuje přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování bankovních úvěrů. Úvěrové služby mohou nabízet (i nebankovní subjekty. Kapitálový trh, tj. sektor investičních služeb umožňuje směnu

kapitálu pomocí cenných papírů a finančních derivátů. Vydávání cenných papírů a nákup investorem je alternativou k financování skrze úvěry. Investoři čelí riziku zhodnocení nebo ztráty prostředků. Sektor pojišťovnictví umožňuje kompenzaci finančních ztrát lidí, kteří utrpí újmu na majetku, životu nebo zdraví tím, že pojišťovny přebírají riziko finančních škod a rozdělují je mezi více zúčastněných, což umožňuje finanční náhradu i bez vlastních naspořených prostředků. Sektor platebního styku a tržní infrastruktury se týká platebních operací a tržní infrastruktury, což jsou samostatné finanční služby. I když se finanční služby často nabízejí na jednom místě a v různých produktových balíčcích, sektory finančního trhu mají stále specifické a důležité role při uspokojování finančních potřeb jednotlivců a podniků. Každý z těchto sektorů poskytuje různé služby a umožňuje účinnou správu financí a řízení rizik (Blažek a Vrabcová 2019, s. 106).

3.4.2 Cena

Koncept obvyklé ceny má historicky hluboké kořeny a je často používán zejména odborníky a oceněním majetku. Je však důležité rozlišit mezi pojmy cena a hodnota, než začneme zkoumat pojem obvyklé ceny. Obecně se termín cena používá k vyjádření konkrétní peněžní částky, která je požadována, nabídnuta nebo zaplacená za aktivum, jako je majetek nebo závazky. Tento termín odráží relativní užitečnost daného majetku nebo služby. Zákon o cenách (č. 526/1990 Sb.) specifikuje, že cena je určitá peněžní částka sjednaná při nákupu a prodeji zboží nebo stanovená cena zboží a majetkových práv pro jiné účely. Cena je faktickým dosaženým nebo realizovaným údajem a označuje dohodnuté nebo stanovené ceny zboží, výrobků, prací a služeb. Cena může, ale nemusí, odpovídat hodnotě zboží. Na druhou stranu hodnota není objektivní skutečností. Je spíše odhadem ceny platným za určitých podmínek. Hodnota představuje nejpravděpodobnější cenu nebo ekonomické výhody z držení daného aktiva. Důležité je si uvědomit, že hodnota se nemusí nutně rovnat ceně. Ceny lze rozdělit podle časové posloupnosti, jako jsou nabízené, sjednané, požadované a zaplacené ceny. Tyto různé typy cen jsou uplatňovány v různých situacích (Stanovisko 2022).

3.4.3 Inflace

Inflace a inflační prostředí jsou faktory, které je nutné zohlednit při spoření a investování (Blažek a Vrabcová 2019, s. 191). Inflace obecně znamená růst cenové úrovně v čase. Pro statistické vyjádření inflace se používají indexy spotřebitelských cen, které měří

čisté změny cen vybraného koše zboží a služeb (přibližně 450 položek) mezi dvěma srovnávanými obdobími. Váhy přiřazené jednotlivým položkám v koši odpovídají podílu daného druhu spotřeby na celkové spotřebě domácností. Tento koš zahrnuje potraviny, nepotravinářské zboží a služby jako oblečení, nábytek, doprava, vzdělání, zdravotnictví atd. Míra inflace se používá pro valorizaci mezd, důchodů a sociálních příjmů. Dále se využívá při revizích finančních plnění v smlouvách, které závisí na inflaci. Při interpretaci každého cenového indexu je důležité znát období, na které se vztahuje. Nejběžnějšími měřítky inflace jsou přírůstek průměrného ročního indexu spotřebitelských cen, přírůstek indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku, přírůstek indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci a přírůstek indexu spotřebitelských cen k základnímu období (Inflace, míra inflace – Metodika 2023).

Dle Kociánové (2012, s. 12-13) inflace je takový neviditelný „žrout peněz“. Každý den nám z každé koruny kousíček ukousne. Znamená to tedy, že si každý den koupíme za stejné peníze o něco méně zboží. Tato vlastnost peněz (tj. kolik si za ně koupíme zboží) se také označuje jako kupní síla. Inflace „ukousává“ z každé koruny, tedy nejen z té, kterou jsme dostali za svoji práci, nejen z té, kterou někde odkládáme na pozdější časy, ale i z té, kterou případně dlužíme a splácíme. Tedy např. v úvěru, hypotéce apod. Takže i když splácíme stále stejně, platíme vlastně méně a méně. A naopak, i když dostáváme stále stejně, dostáváme vlastně méně... Protože si jednoduše za své peníze méně koupíme. Inflace zásadním způsobem ovlivňuje kupní sílu našich peněz.

3.5 Finanční gramotnost v kontextu školství

Žáci obecně by měli mít vyšší úroveň finanční gramotnosti než děti v minulosti. Úlohou vzdělávacích systémů je posilovat finanční vzdělávání a začlenit ho do osnov. Měl by být vidět pokrok ve výuce finanční gramotnosti stejně tak jako by se mělo zvyšovat povědomí o důležitosti této problematiky. Avšak na konkrétní úroveň má vliv mnoho faktorů, jako jsou kulturní kontext, vládní politiky ve vzdělávání a dostupnost zdrojů pro finanční vzdělávání.

Lusardi (2019, s. 6) přičítá finančnímu vzdělání ve školách klíčový význam ze třech hlavních důvodů. Za prvé je třeba seznámit mladé lidi se základními pojmy finančního rozhodování, než přistoupí k důležitým finančním rozhodnutím s dlouhodobými dopady. Finanční gramotnost mladých lidí je alarmující, nízká a zdá se, že se s věkem nebo mezi generacemi zásadně nezlepšuje. Za druhé školní vzdělání umožňuje přístup k finanční

gramotnosti pro skupiny, které by jinak s tímto tématem nemusely přijít do styku, například ženy. Třetím důležitým aspektem je snižování nákladů spojených s osvojováním finanční gramotnosti, pokud má být podpořena vyšší úroveň finanční gramotnosti jak jednotlivců, tak celé společnosti.

Blažek a Vrabcová (2019, s. 12) vnímají, že problematika osobních financí a správy rodinného rozpočtu je důležitá pro každého, kdo se zajímá o své finanční záležitosti, neboť je aktuálně klíčové mít přehled o nabídkách finančních institucí, umět na ně adekvátně reagovat a zvážit jejich přínosy a rizika pro rodinný rozpočet. Proto vidí jako hlavní cíl je posílit finanční gramotnost občanů a podpořit základní finanční vzdělávání, aby občan uměl určit jak priority pro rodinný rozpočet, tak i uměl najít cestu k dosažení stanovených cílů, včetně správného posouzení výhodnosti a relevance nabídek finančních institucí pro konkrétní domácnost.

Syrový a Tyl (2020, s. 223) konstatují, že informace o tom, jak správně nakládat s penězi, není automatickou součástí vzdělávacího procesu a finanční gramotnost v České republice hodnotí na nízké úrovni, a to nejen u nás – po finanční krizi v roce 2008 se finanční vzdělávání stalo celosvětovým tématem. Jako důvod uvádí skutečnost, že lidé obecně neradi řeší otázky peněz jako nudné a nezajímavé téma, a proto se tím nezabývají vůbec jako obtěžující. Nedbalé přístupy tak může mít za následek nepříjemné situace vyžadující řešení finančních problémů při ztrátě zaměstnání v případě nedostatku finančních rezerv, nebo smrt živitele rodiny, kdy je rodina nechána bez finančních prostředků. Je-li věnován financím alespoň nějaký čas, šetří to starosti v budoucnosti, a to nejen v době odchodu do důchodu, kdy se výrazně snižuje příjem. I když je na internetu k dispozici nepřeberné množství informací týkajících se finančního světa, některé zdroje jsou kvalitní, jiné zavádějící či s reklamními texty a manipulativními informacemi. Proto je v oblasti správy peněz nutné odlišit, co je skutečně důležité, a co je naopak méně významné (Syrový a Tyl 2020, s. 223).

Lichtenberková a kol. (2022, s. 11) zdůrazňuje nutnost, aby finanční vzdělávání bylo pevnou součástí našeho celoživotního učení, protože nám poskytuje znalosti, které nám pomáhají správně hospodařit se svými penězi, zhodnotit je, pochopit fungování trhu, vyhnout se zadlužení, neupadnout do podvodů a mnoho dalšího – vzdělávací napomáhá dosáhnout finanční blahobyti a obecnou ekonomickou prosperitu, které jsou nezbytnou podmínkou pro celkovou osobní prosperitu. Podobně Navrátilová a kol. (2013, s. 184)

klasifikují znalosti z oblasti finanční gramotnosti nejen jako zajímavé, ale pro život nutné s důrazem na hospodaření s vlastním majetkem a peněžními zdroji.

Sudeshna (2021) vnímá finanční gramotnost jako schopnost porozumět, jak peníze fungují ve světě, a přijímat informovaná a rozumná rozhodnutí v souvislosti se všemi finančními činnostmi. Osoba, která je finančně gramotná, ví, jak vydělávat, spravovat a investovat peníze. Je seznámena s finančními produkty a využívá své znalosti k tomu, aby je co nejlépe využila. Význam finančního vzdělání a povědomí pro finanční pohodu je proto v dnešní světě stále důležitější.

3.5.1 Stěžejní dokumenty ve vzdělávání finanční gramotnosti

Lichtenberková a kol. (2022, s. 11) zmiňuje Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), sdružující nejvyspělejší ekonomiky světa, v souvislosti se vznesením tématu a významu finančního vzdělávání na počátku tisíciletí, kdy roku 2003 realizovala svůj první projekt a v roce 2008 založila mezinárodní síť a webový portál zaměřený na finanční vzdělávání, jejímiž členy jsou i Česká národní banka a Ministerstvo financí ČR (www.oecd.org/financial/education).

Na základě doporučení OECD začala Česká republika jednat a v roce 2005 vydala usnesení vlády č. 1594, které se zaměřovalo na zlepšení podmínek v bankovním sektoru a zahrnovalo také nutnost přípravy systému finanční gramotnosti na základních a středních školách. Tento systém byl zaveden v roce 2007 jako první krok Národní strategie finančního vzdělávání, která byla dokončena v roce 2010. Strategie se zaměřovala nejen na školní vzdělávání, ale také na další vzdělávání a podporu nezaměstnaných osob (Lichtenberková 2022, s. 11). Strategie finančního vzdělávání ve znění koncepčního materiálu vytvořeného Ministerstvem financí České republiky v říjnu 2007 a dále pak Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách jako společný dokument Ministerstva financí ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstva průmyslu a obchodu ČR vypracovaný na základě usnesení vlády č. 1594 ze dne 7. prosince 2005 v aktualizované verzi a v souladu se Strategií finančního vzdělání z prosince 2007 jsou základními dokumenty, na základě kterých byla do školního vzdělávání začleněna výchova k ekonomickému myšlení, rozhodování a finanční gramotnosti (Kuthan, Pelcová a Zicha, 2018, s. 307).

Od roku 2016 prošla Národní strategie finančního vzdělávání (NSFV) revizí, což vedlo k vytvoření nového Standardu finanční gramotnosti v roce 2017. V lednu

2020 byla pak schválena druhá verze Národní strategie finančního vzdělávání (NSFV 2.0). Zatímco první verze strategie se zaměřovala na úspěšné budování systému finančního vzdělávání, a kromě škol se touto problematikou začalo zabývat mnoho organizací; druhá verze strategie klade důraz na kvalitu finančního vzdělávání (Lichtenberková 2022, s. 11).

Rámcový vzdělávací program je dle školského zákona závazným východiskem pro tvorbu školských vzdělávacích plánů pro jednotlivé školy; školské vzdělávací plány vydává v souladu se zaměřením školy, jejími možnostmi i zájmy žáků a jejich rodičů ředitel školy (MF ČR, MŠMT ČR a MPO ČR, 2007, s. 5).

3.5.2 Garanti vzdělávání

Stát je primárním garantem počátečního finančního vzdělávání na základních a středních školách, a to prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, Výzkumného ústavu pedagogického v Praze a Národního ústavu odborného vzdělávání za odborné pomoci Ministerstva financí České republiky a Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky. Zúčastněné subjekty jsou zodpovědné za standard finanční gramotnosti pro absolventa základní a střední školy (standardu finanční gramotnosti občana); promítají je do rámcových vzdělávacích programů, tvoří metodická doporučení a příručky pro školy, např. Finanční gramotnost, obsah a příklady z praxe škol; zařazují témata finančního vzdělávání do vzdělávání pedagogických pracovníků a monitorují úroveň finanční gramotnosti (Kuthan, Pelcová a Zicha, 2018, s. 308-309). Konkrétně je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky odpovědné za zavádění rámcových vzdělávacích programů a zabezpečení implementace standardů finanční gramotnosti do rámcových vzdělávacích plánů. Ministerstvo financí plní funkce gestora a koordinátora ve spolupráci se všemi zúčastněnými subjekty a spolupracuje na formulaci standardů finanční gramotnosti. Ministerstvo financí je místem sdílení informací a výměny zkušeností expertů na vzdělávání, asociací finančního trhu, spotřebitelských organizací apod. Výzkumný ústav pedagogický vytváří koncepce jednotlivých úrovní školství, připravuje rámcové vzdělávací plány a jejich implementaci v praxi, poskytuje metodickou podporu a ověřuje tvorbu školských vzdělávacích plánů a jejich realizaci. Národní ústav odborného vzdělávání je zodpovědný za koncepce a strategie středního odborného vzdělávání certifikace a evaluaci. Ministerstvo obchodu a průmyslu realizuje vybrané projekty, poskytuje finanční podporu formou dotací a zajišťuje

zpětnou vazbu a výměnu informací a zkušeností (MF ČR, MŠMT ČR a MPO ČR, 2007, s. 5).

3.6 Finanční vzdělávání vs. metodika předmětu

Dle Blažka (2019, s. 12) jsou nejdůležitějšími oblastmi finanční gramotnosti určení prioritních finančních oblastí pro budoucnost a převzetí odpovědnosti za finanční rozhodnutí. Na finanční gramotnost nahlíží jako na soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana, tj. zabezpečení finanční stability pro sebe a svou rodinu, orientace ve světě financí a znalost základních finančních pojmů, přehled o základních finančních produktech a orientace na finančním trhu, schopnost řídit finanční rozpočet s důrazem na prevenci předlužení a zajištění na stáří, rozpoznání dobře a reálně sestaveného rodinného rozpočtu, schopnost porovnat příjmy a výdaje v oblasti rodinného finančního plánování, sestavení rozvahy rodinných financí a získání relevantních informací z oblasti financí.

Sawatski a Sullivan (2017, s. 62) zdůrazňují sofistikovanou učitelskou praxi: má-li výuka finanční gramotnosti umístit studenty do středu simulovaných zkušeností s řešením skutečných finančních problémů a rozhodování, pak je nezbytný důraz na výuku dovedností a schopností. Jsou-li nejdůležitější finanční rozhodnutí, kterým lidé čelí, ve formě volby, je nutné studenty připravit na kritické informované rozhodování. Identifikace více možností, porovnání a kontrast těchto možností s cílem rozhodovat a budovat argumenty založené jak na sociálním, tak matematickém myšlení, jsou náročné dovednosti, které jsou obtížné, jak pro učitele je učit, tak i pro studenty se je naučit.

Alsemgeest (2015, s. 1) zastává názor, že vzdělání v oblasti finanční gramotnosti by se nemělo zaměřovat pouze na kognitivní faktory, ale také na nekognitivní a afektivní faktory, které mohou převážit nad racionálním rozhodováním. Cílem vzdělávacího procesu je porozumění finančním pojmům, produktům a systémům (finanční gramotnost), jakož i podpora finanční osvěty prostřednictvím získaných nových znalostí. Obecně přijímaný model finanční gramotnosti začíná zavedením finančního vzdělávání, které povede k finanční gramotnosti, změněným finančním postojům, a nakonec ke spolehlivějšímu finančnímu chování. Finanční rozhodování spotřebitelů může mít velké osobní a společenské důsledky. Během života se spotřebitel bude muset rozhodnout o významných finančních záležitostech, jako jsou volba domů a hypoték, spoření na vzdělání, a nakonec dostatečné úspory na důchod, a také o relativně menších rozhodnutích, jako je používání

kreditních karet, splácení dluhů a zdravotního a rizikového pojištění. Jak větší, tak menší rozhodnutí mohou mít negativní dopad, pokud je spotřebitel nedostatečně informován a činí vážné finanční chyby nebo počítá chybně. Cílem finančního vzdělávání a/nebo gramotnosti je bojovat proti nedávným důsledkům finanční krize, nadměrnému zadlužení spotřebitelů a úpadku tím, že spotřebitelům poskytne prostředky k lepším finančním rozhodnutím. (Alsemgeest, s. 1-3).

3.6.1 Hledisko obsahu – základní kategorie

Ministerstvo financí České republiky (MF ČR) stanovuje standardy finanční gramotnosti pro žáky základního i středního vzdělávání, přičemž pro žáky druhého stupně základních škol vytyčuje jako hlavní oblasti pro rozvoj dovedností a znalostí finanční gramotnosti oblast nakupování a placení, bezhotovostní placení a hospodaření domácnosti. Oblast nakupování a placení zahrnuje znalosti o hotových a bezhotovostních platebních metodách, schopnost odhadnout cenu nákupu, zkontrolovat doklad a porozumět procesu reklamace a stížností. Důležitým prvkem je také porozumění inflaci a schopnost rozpoznat nekalé obchodní praktiky. V oblasti bezhotovostního placení by žáci měli znát výhody a rizika tohoto typu plateb a rozumět odlišnostem mezi debetními a kreditními kartami. Důležitou součástí je také schopnost sestavit jednoduchý rozpočet, rozlišit mezi vyrovnaným, přebytkovým a schodkovým rozpočtem a znát možnosti zvýšení příjmů a snížení výdajů. Z hlediska obsahu je součástí standardu také seznámení se s finančními produkty, jako jsou úroky, poplatky a jejich vliv na cenu finančních produktů (MFCR 2017).

Pavelková (2014, s. 48) do finanční gramotnosti začleňuje několik klíčových aspektů, které pomáhají lidem správně nakládat s penězi: znalost toho, jak hospodařit s penězi, zahrnující otázky utrácení, spoření a investování, znalost různých způsobů, jak získat peníze, včetně možností výtěžku, sociálních dávek a efektivní komunikace s finančními institucemi a půjčovatelí, včetně rodinných půjček. Finanční gramotnost zahrnuje i pochopení skutečné hodnoty peněz a sledování jejich vývoje na trhu, orientaci v různých finančních produktech, porozumění jejich podstatě a možnostem. Důležitou součástí finanční gramotnosti je schopnost plánovat a spravovat osobní i rodinný rozpočet tak, aby odpovídal aktuálním okolnostem. Kromě toho je klíčové naučit se chránit se před předlužením a vyhnout se finančním problémům. Celkově je finanční gramotnost klíčem k zajištění stabilní finanční budoucnosti a úspěšnému řízení peněžních záležitostí (Pavelková, s. 48).

Kromě toho by žáci měli rozumět konceptům spoření, investic a dluhů, schopnost odlišit spotřebu, úspory a investice, včetně jejich vhodného využití. Dále by měli být obeznámeni s druhy pojištění a chápat důsledky zadlužení a nesplácení dluhů. V případě potřeby by měli umět navrhnout vhodná řešení pro schodkový rozpočet a znát postupy v případě zadlužení. Celkově standardy poskytují komplexní pohled na finanční gramotnost, zahrnující různé aspekty, od každodenních transakcí po složitější otázky spojené s úsporami, investicemi a dluhy. Tyto znalosti jsou pro žáky klíčové, aby se mohli úspěšně orientovat ve světě financí a efektivně řídit své vlastní finanční záležitosti (MFCR 2017).

3.6.2 Klíčové kompetence

V obecné rovině lze klíčové kompetence pro efektivní řízení financí, minimalizaci rizik a dosažení finanční stability pro pevný základ úspěšného a informovaného rozhodování ve finančních záležitostech a posílení finanční gramotnost jednotlivců rozdělit na porozumění základním finančním pojmům, přehled o základních finančních produktech, orientaci na finančním trhu a schopnost porozumět jeho fungování, identifikace základních rizik spojených s finančním trhem, dovednost hospodařit s financemi a efektivně plánovat svůj rozpočet, znalost základních práv a povinností v oblasti financí, schopnost pracovat s finanční matematikou a pochopení jejího významu, chápání důležitosti finanční gramotnosti pro svůj osobní rozvoj a budoucnost a znalost produktů a možností zabezpečení pro důchodové období (Blažek a Vrabcová, 2019, s. 12).

V rámci kompetence finanční gramotnosti je důležité, aby žák rozuměl a uplatňoval svá práva a plnil své povinnosti v oblasti financí. To znamená, že by měl být schopen řešit finanční problémy včas, aby nedocházelo k jejich eskalaci. Měl by také mít přehled o svých výdajích a příjmech, aby mohl efektivně plánovat svůj rozpočet. Život úměrně svým finančním možnostem znamená, že žák by měl žít tak, aby jeho výdaje nebyly vyšší než jeho příjmy, a tím se vyhýbat zadlužení a finančním problémům. Porozumění výhodám finančního plánování znamená schopnost předvídat budoucí finanční potřeby a plánovat své výdaje a investice v souladu s těmito potřebami. Vytváření finančních rezerv je klíčové pro zabezpečení na dobu, kdy žák nebude schopen dosahovat příjmů, například během nemoci nebo při ztrátě zaměstnání. Uchovávání důležitých dokladů a ochrana osobních údajů jsou důležité z bezpečnostního hlediska, zejména pokud jde o bankovní účty, kreditní karty a další finanční transakce. Splácení dluhů včas a v plné výši je důležité pro udržení dobrého úvěrového skóre a snížení celkových finančních zátěží. Nakonec, směřování

k dosažení finanční prosperity znamená, že žák by měl mít dlouhodobé finanční cíle a být schopen efektivně pracovat na jejich dosažení, například investicemi, plánováním důchodu a dalšími strategiemi pro budoucí finanční zabezpečení. Celkově je tato kompetence klíčová pro to, aby žák mohl úspěšně a zodpovědně spravovat své finanční záležitosti v dospělosti (MFCR 2017).

V současné době je finanční gramotnost navržena na plně kognitivní úrovni. Lidé jsou ovšem individuální a učí se, řídí a jednají různými způsoby. Proto by bylo nerealistické hledat 'jedno řešení-pro-všechny' řešení. Každá osoba má svou vlastní úroveň gramotnosti, předsudky a osobní a emoční spouštěče, pokud jde o peníze, které mohou převažovat nad jakýmkoli racionálními rozhodovacími snahami. Finanční gramotnost by měla zohledňovat takové aspekty, jako konkrétní kontext dané země, životní podmínky, průměrné výdaje a dostupnost úvěrů, dostupnost a náklady na finanční specialisty a poradce, kteří by mohli spotřebitele vést, základní numerické dovednosti pro uzpůsobení úrovně prezentací podle potřeb, úrovně dovedností a kognitivních schopností skupiny. Zaměření na nekognitivní a afektivní faktory spojené s osobním finančním řízením zlepší finanční pohodu. V důsledku tohoto nekognitivního aspektu lze nejlépe řešit vývoj programů pro finanční gramotnost jak na ekonomické nebo finanční úrovni, tak na psychologické úrovni, aby bylo dosaženo větší míry použitelnosti a relevance (Alsemgeest, s. 5).

3.6.3 Obecná koncepce – metody a formy výuky

Dle Saputry a kol. (s. 7) je finanční gramotnost velmi důležitá a měla by být dětem aplikována co nejdříve. Finanční gramotnost bude mít velký vliv na porozumění a znalosti o financích a také na úroveň prosperující budoucnosti. Existují různé způsoby, jak dětem představit funkce a využití peněz a jak spravovat finance. Metody zahrnují: poskytování kapesného dětem, učení děti šetřit, brát děti s sebou nakupovat, učit děti sdílet, učit děti, že vydělávání peněz vyžaduje úsilí, a učení financí s jednoduchým pochopením. Seznámení s poznatky finanční gramotnosti v raném věku děti zvykne na správu svých financí v budoucnosti. Proto musí rodiče být schopni efektivně předávat finanční gramotnost dětem od útlého věku.

Podobně nahlíží na finanční gramotnost Sudakova (2018, s. 1-2), která zdůrazňuje, že v dnešním světě se finanční procesy stávají stále složitějšími, zahrnují investiční fondy, širokou škálu bankovních produktů, systémy pojištění, reformy penzijních systémů a další, což vytváří naléhavou potřebu zavádět kurzy finanční gramotnosti na všech úrovních

moderního vzdělávání. Na jedné straně moderní finanční služby zlepšují naši kvalitu života (bankovní karty, mobilní bankovní aplikace, pojištění a další); na druhé straně lidé obvykle nejsou připraveni tyto služby používat zodpovědně, protože jim chybí potřebné znalosti a dovednosti. To se týká především "vysoko rizikových" skupin, jako jsou důchodci a děti, a také lidí, kteří se angažují v destruktivním chování, tedy těch, kteří nejsou ochotni zabývat se finančními záležitostmi nebo rozšiřovat svůj repertoár finančních služeb a nástrojů, se kterými jsou seznámeni. Kvůli své finanční negramotnosti a nedostatečnému porozumění jsou tyto skupiny nejvíce náchylné k "duchovní psychologii" a mohou být náchylné k masové hysterii. Finanční negramotnost negativně ovlivňuje nejen osobní blahobyt lidí, ale také finanční sféru jako celek. Například lidé patřící do "vysoko rizikových" skupin nejsou schopni řídit své rozpočty: často se dostávají hluboko do dluhů tím, že si berou půjčky. Navíc, protože jsou důvěřiví, stávají se obětmi pyramidových schémat a jiných forem finančního podvodu. Na globální úrovni může takové chování přispět k propadu ekonomiky země, jak se stalo při prasknutí bytové bubliny v USA. Proto by zvýšení finanční gramotnosti celkové populace mělo hluboký dopad na finanční zdraví národa do budoucna.

Dávání kapesného dětem, když chodí do školy, poskytování dostatku kapesného, aby peníze používaly podle svých potřeb, například na nákup jídla nebo občerstvení během přestávek je spolu s učením šetřit přebytek kapesného každý den ať už do pokladničky nebo na vlastní dětský nebo studentský účet zvyšuje motivaci dětí šetřit peníze. Společné nákupy na trhu nebo do supermarketu slouží praxi přímého nakupování a prodeje. Učit děti dávat formou charity či dávání „almužny“ apod. spolu s učením, že vydělávání peněz vyžaduje úsilí, vštěpuje dětem, že peníze nejsou dány zadarmo a že je k jejich získání třeba úsilí, práce a inteligence. Těmito způsoby lze učit finanční předměty s jednoduchým pochopením, jak spravovat finance od mládí (Saputra a kol., s. 8).

Finanční a ekonomické znalosti mohou být účinně předávány studentům, pokud jsou prezentovány opakovaným způsobem a propojeny s více než jedním tématem. To znamená, že je vhodné pravidelně přezkoumávat relevantní učební plány (historie, geografie, matematika) a čas od času zavádět související finanční znalosti, s důrazem na formování každodenního finančního chování a postojů (Németh a kol., s. 30).

Sawatzki a Sullivan (2017, s. 56) zmiňují tzv. finanční dilemata, která plní v pedagogické praxi řadu funkcí: pomocí reálných situací pomáhají studentům vidět, že úkol má praktické uplatnění ve skutečném světě; aktivují studentovu představivost pomocí hry

na postavy a konkrétních materiálů (např. bankovky a mince); vysvětlují důležitost jak sociálního, tak matematického myšlení pro informované řešení finančních problémů a rozhodování; pozitivní je při nich využití nástrojů a strategií řešení problémů, včetně tvorby tabulek pro uspořádání informací a/nebo kreslení obrázků; poskytují čas pro individuální myšlení a řešení problémů, následované spoluprací ve skupinách, kde studenti mohou sdílet a diskutovat své přístupy k řešení problémů a řešení; umožňují kritické diskuse celé třídy, kde jsou zaznamenány různé matematické postupy a vysvětlení, a kde jsou kladeny otevřené, někdy provokativní otázky k podnícení různých způsobů myšlení.

Hesová a Zelendová (s. 9) zmiňují mnoho vhodných způsobů výuky finanční gramotnosti, jako metody monologické, dialogické, situační, inscenační, heuristické, práce s textem a také didaktické hry a soutěže. Vzhledem k tomu, že cílem finančního vzdělávání je naučit lidi praktickým dovednostem a rozhodování v reálném životě, je dle nich důležité zvolit metody, které umožňují žákům autentický zážitek z finančních situací. Tyto metody zahrnují inscenační a heuristické metody propojující výuku s reálnými situacemi žáků, pomáhající rozvíjet finanční dovednosti a respektující soukromí žáků. Metoda práce s textem učí žáky kriticky hodnotit informace, nejenom ty finančního rázu. Didaktické hry simulují běžné situace v životě a podporují strategické myšlení žáků, a to zábavnou formou.

Hesová (2013, s. 3) zmiňuje různé metody a formy práce, které mají podporovat učení a angažovat žáky ve vzdělávacím procesu: řešení úloh z běžného života s praktickými úkoly a scénáři, které mají reálnou relevanci pro žáky, včetně matematických problémů z denních situací, rozvoj komunikačních dovedností prostřednictvím simulací běžných situací, kdy se žáci učí aplikovat své znalosti a dovednosti na skutečné situace; využívání informačních a komunikačních technologií, včetně používání počítačů, internetu, software a dalších digitálních nástrojů k výuce, kdy se žáci učí hledat informace online, pracovat s různými aplikacemi a vytvářet prezentace nebo projekty pomocí počítačových programů; podněcování kooperace žáků, jež klade důraz na spolupráci mezi žáky v rámci skupinových aktivit, projektů nebo diskusí, které podporují spolupráci a vzájemné učení; uplatňování inscenačních metod jako hraní rolí, divadelní improvizace a další dramatické prvky ve výuce za využití emocionálního zapojení žáků; zařazování didaktických her, jež učí určité dovednosti nebo témata skrze zábavu a interaktivitu, ať už se jedná o soutěže, kvízy, deskové hry a další formy interaktivního učení pro zlepšení motivace žáků a učení se hravou formou. Každá z těchto metod a forem práce má své vlastní výhody a může být efektivní v různých

vzdělávacích kontextech a pro různé věkové skupiny žáků. Učitel by měl vybírat metody v závislosti na cílech výuky, obsahu učiva a individuálních potřebách svých žáků (Hesová 2013, s. 12-16).

3.6.4 Etika a odpovědnost ve finančním světě

Etika ve finančnictví spočívá v morálních normách, které se vztahují na finanční činnost v širším smyslu. To, aby finanční činnost probíhala v souladu s morálními normami, má velký význam, a to nejen kvůli klíčové roli, kterou finanční činnost hraje v osobním, ekonomickém, politickém a společenském kontextu, ale také kvůli možnostem velkých finančních zisků, které mohou lidi svádět k neetickému jednání. Mnoho z etických norem ve finančnictví je zakotveno v zákonech a státní regulaci a je vymáháno soudy a regulačními orgány. Etika hraje důležitou roli, kromě zákonů a regulací, jednak tím, že směřuje formování zákonů a regulací, a jednak tím, že směřuje chování v oblastech, které nejsou upraveny zákony a regulacemi. Obecně řečeno, morální normy odrážejí chování ve finanční činnosti, které vyplývá ze základních etických principů (Boatright, s. 1396).

3.6.5 Investice do vzdělání a rozvoje v oblasti financí

Podle výzkumu provedeného Ministerstvem financí a Českou národní bankou v roce 2020 vyplývá, že finanční gramotnost populace není na ideální úrovni. Zjištění zahrnují alarmující skutečnosti (Kociánová 2021):

- 52 % populace má nízké finanční znalosti;
- 31 % populace vykazuje nízkou ekonomickou zodpovědnost;
- 57 % domácností nesestavuje rodinný rozpočet;
- 37 % respondentů si nedokáže představit, jak by řešili ztrátu příjmu jejich domácnosti;
- pouze 9 % populace aktivně spoří;
- 50 % lidí nedokáže správně vypočítat úrok (2 % z 1000 Kč);
- 16 % domácností nepokryje své životní náklady v případě výpadku příjmů ani na měsíc (22 % zvládne pokrýt jeden měsíc a 23 % tři měsíce);
- 95 % lidí se při zabezpečení na stáří spoléhá především na starobní důchod od státu;
- 73 % lidí nemá dostatečné zabezpečení na stáří;
- 59 % lidí neví, co znamená RPSN a k čemu slouží.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že největší rozdíly ve finanční znalosti jsou patrné v závislosti na vzdělání – lidé s vyšším vzděláním projevují vyšší schopnost správně hospodařit s financemi, proto je důležité zvyšovat finanční gramotnost a posilovat ekonomickou odpovědnost obyvatel (Kociánová 2021).

Németh a kol. (2022, s. 10) si kladou otázku, jak učinit finanční a ekonomické vzdělávání pro mladé lidi efektivnějším a účinnějším. K tomu je nezbytné porozumět existujícím kompetencím, finančním znalostem a motivacím učitelů, aby rostoucí generace získala užitečné znalosti o ekonomických a finančních institucích a procesech, které ovlivňují světovou ekonomiku, národní ekonomiku, stejně jako firmy a domácnosti.

Pro efektivní vzdělávání v oblasti financí, je dle Hesové a Zelendové (s. 34) důležité dodržovat zásadu integrace v propojování různých oborů, jako jsou společenskovední předměty, matematika a informační technologie, aby se studenti mohli lépe orientovat ve světě financí; princip názornosti na příkladech, které mají reálný vztah k životu studentů, a zapojovat je do praktických situací například prostřednictvím rolí, které hrají; princip obecnosti, tj. neupřednostňovat konkrétní produkty a služby, aby bylo vzdělávání studentů nezaujaté a objektivní a princip etiky, který zajistí, že při výuce se nebude pracovat s citlivými osobními údaji a prostředí pro studenty i jejich rodiče bude bezpečné.

Zlepšení finanční gramotnosti a šíření finančních dovedností mohou pomoci lidem, mimo jiné, při přípravě na rozumná rozhodnutí při výběru nabídek na konkurenčním bankovním trhu a nesledovat předchozí zvyklosti. Vědění pomáhá dosáhnout lepšího života. Zlepšení finanční gramotnosti a dovedností má vliv na rozvoj celé země, tj. nejen lepší finanční situaci a životní úroveň bankovních klientů, ale také postavení ekonomiky (Kováč 2020, s. 132).

3.6.6 Online kurzy, mobilní aplikace, portály a další nástroje

Školní zařízení, pracovní místa a komunitní platformy představují unikátní příležitosti pro široké a často různorodé skupiny lidí k získání finančního vzdělání. Nové možnosti mobilních plateb, které se rychle rozšiřují, usnadňují, urychlují a zpříjemňují finanční transakce. Průměrní uživatelé mobilních platebních aplikací a technologií jsou lidé s hektickým životním stylem, jež jsou aktivní v oblasti financí (mají více majetku a často se zadlužují). Avšak uživatelé mobilních plateb projevují nákladné finanční chování, jako je utrácení více peněz, než kolik vydělávají, využívání alternativních finančních služeb a občasné překračování limitu na svých bankovních účtech. Navíc mají uživatelé mobilních

plateb nižší úroveň finanční gramotnosti. Rychlý rozvoj fintechu po celém světě ve spojení s nákladným finančním chováním zdůrazňuje potřebu věnovat pozornost vlivu mobilních plateb na finanční chování. Je důležité si uvědomit, že fintech není náhradou za finanční gramotnost (Lusardi 2019, s. 5-6).

3.6.7 Role školy a rodiny

Németh a kol. (2022, s. 8) tvrdí, že finanční zdatnost a znalosti v oblasti financí musí být řádně získávány jako zásadní dovednosti pro informovaná, uvědomělá a rozumná rozhodnutí ohledně financí. Učinit optimální nebo téměř optimální finanční rozhodnutí pro rodinu přináší stabilní a předvídatelnou budoucnost. Aby toho bylo dosaženo, je třeba ustanovit a následně neustále rozvíjet a podporovat všeobecnou finanční gramotnost. Finanční vzdělání musí být posíleno nejen v rámci formálního vzdělání, ale i mimo něj, aby vyrůstala finančně uvědomělá generace. Učitelé mají nemalý efekt na rozvoj finanční gramotnosti, a jejich dovednosti, postoje a chování významně ovlivňují finanční povědomí studentů, které vyučují (Németh a kol. 2022, s. 10).

Chudší domácnosti s nižším vzděláním mají větší tendenci dělat investiční chyby ve srovnání s bohatšími a lépe vzdělanými domácnostmi. Tyto domácnosti často investují nevhodně nebo dokonce vůbec nevstupují do rizikových trhů, protože mají velmi nízkou důvěru ve své vlastní schopnosti. Výsledkem je, že tato skupina domácností obvykle investuje do nízkého rizika a nízkého výnosu, což nemusí být nejlepší využití dostupných zdrojů (Alsemgeest 2015, s. 4).

4 Vlastní práce

Dotazníkový průzkum provedený u žáků 8. a 9. tříd i polostrukturované rozhovory s pedagogy, kteří vyučují finanční gramotnost budou provedeny na dvou základních školách, z nichž jedna bude ZŠ Nový Hrádek v okrese Náchod a druhou bude ZŠ Pecka v okrese Jičín.

4.1 ZŠ Nový Hrádek

Základní škola v obci Nový Hrádek jako samostatný právní subjekt od 1. ledna 1995 se skládá ze dvou částí – základní školy a školní družiny. Základní škola se skládá z prvního i druhého stupně, včetně neměnnosti tohoto uspořádání, i když na jiných školách v oblasti Orlických hor byl druhý stupeň zrušen za současné modernizaci odborných učeben pro třídy druhého stupně. Do školy s celkem devíti třídami, kde je každý ročník zastoupen jednou třídou, a s dvěma odděleními školní družiny chodí více než 160 žáků, a pracuje zde 13 učitelů, 2 vychovatelky školní družiny, 3 pedagogické asistentky a 4 provozní zaměstnanci. Škola jako vzdělávací zařízení pro děti z Nového Hrádku a jeho částí Dlouhé, Krahumčí, Rzy, ale také pro děti z okolních "sousedních" obcí a jejich částí, jako jsou Bohdašín, Borová, Bystré, Česká Čermná, Dobrošov, Janov, Jizbice, Mezilesí, Slavoňov, Sněžné a dokonce i z vzdálenějších míst, jako jsou Dobruška, Nové Město nad Metují, Náchod, Lipí a Olešnice v Orlických horách vyučuje podle školního vzdělávacího plánu "Škola s rozhledem", jehož hlavním cílem je vytvořit prostředí, kde se všichni rádi setkávají. Učitelé a vychovatelé předávají své nejlepší znalosti a dovednosti těm, kdo mají zájem o poznání a existuje tak mnoho oblastí, které lze objevovat a prozkoumávat. Škola v krásném místě východních Čech, kde se Orlické hory stýkají s Hradeckou rovinou, slouží nejen k uvědomění, že rodné místo a životní prostředí jsou jedinečné. Současně se využívají moderní technologie, které slouží k propojení s celým světem prostřednictvím "sítě sítí" a nabízejí nekonečné možnosti poznání pro ty, kdo jsou ochotni se učit. (Základní škola Nový Hrádek 2005-2023).

Finanční gramotnost je volitelný předmět na druhém stupni Základní školy Nový Hrádek. Tato kapitola se zařazuje do vzdělávací oblasti "Člověk a společnost". Cílem tohoto předmětu je zvýšit úroveň finanční gramotnosti žáků a pomoci jim osvojit si dovednosti potřebné pro osobní i profesní život. Žáci se naučí spravovat své osobní a rodinné finance a orientovat se ve světě finančních nabídek a produktů. Důležitou součástí je také utváření

pozitivního hodnotového systému. Finanční gramotnost je vyučována jako samostatný povinně volitelný předmět ve 9. ročníku s časovou dotací 1 hodina týdně. Výuka se provádí v kmenových třídách, učebně výtvarné výchovy a také při exkurzích do mimoškolních zařízení, jako jsou muzea, galerie a kulturní památky (Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Škola s rozhledem 2022).

Tematicky se předmět finanční gramotnost na ZŠ Nový Hrádek propojuje s jinými předměty, zejména s dějepisem, matematikou a občanskou výchovou. V rámci výchovných a vzdělávacích strategií se kladl důraz na rozvoj klíčových kompetencí žáků. Výuka zahrnuje různé formy a metody, jako je výklad, práce s učebnicemi, skupinová práce, drobné projekty, soutěže a kritické čtení. V rámci této výuky jsou žáci podporováni v rozvoji kompetencí k učení, řešení problémů, komunikaci, sociálním a personálním dovednostem a občanské angažovanosti. Průřezovými tématy jsou sociální rozvoj, občanská společnost a stát, myšlení v evropských a globálních souvislostech, kulturní diference, ochrana životního prostředí, kritické čtení a vnímání mediálního sdělení a fungování médií ve společnosti. Vzdělávací obsah předmětu finanční gramotnost se zaměřuje na poznání lidských potřeb, fungování trhu, zboží a peněz, správu příjmů a výdajů v domácnosti, formy spoření a investování, půjčky a jejich rizika, rozdíly mezi zaměstnancem a OSVČ a složky mzdy a platu. Školní vzdělávací program je platný od 1. září 2012 (Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Škola s rozhledem 2022).

4.2 ZŠ Pecka

Škola Pecka je plně organizovaná škola s 1. i 2. stupněm pro cca 200 žáků, která pokrývá oblast obce Pecka a okolí a je snadno dostupná autobusovými linkami. Vzhledem k menším počtům žáků ve třídách mají ideální možnost integrovat žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadané žáky. Kromě toho umožňuje plně se zaměřit na individuální přístup k práci se všemi žáky. Zahrnuje mateřskou školu, školní družinu, školní jídelnu a školní výdejnu. Vzdělávání probíhá dle školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Škola pro budoucnost“ s podtitulem „Ač jsme z Pecky, nejsme pecky“, který vstoupil v platnost 1. 9. 2007 (Základní škola a Mateřská škola Pecka 2023).

Dle ŠVP se ZŠ Pecka v oblasti psychosociálních podmínek vyznačuje těsnějšími a otevřenějšími mezilidskými vztahy mezi žáky a pedagogy, včetně zapojení do kontaktu s podnikatelskými subjekty v obci, pravidelnými hodinami pracovních činností, kdy malá velikost školy a obce snižuje riziko sociálně patologických jevů a menší počet žáků ve třídě

umožňuje poskytování individuální péče každému žákovi. Pracovníci školy jsou stoprocentně kvalifikovaní a mají vysokou aprobovanost, mají zkušenosti v diagnostice žáků, vedení školy projevuje zájem o podporu dobrých vztahů v kolektivu, což se odráží ve společných kulturních a sportovních aktivitách. Učitelé vykazují velký zájem o další vzdělávání, rozvoj a dobré jméno školy, což zahrnuje hledání grantů a prezentaci školy a škola spolupracuje s psychologem a odborníky v oblasti informatiky. Pro poradenské služby je k dispozici školní poradenský tým, který zahrnuje výchovného poradce a metodika prevence, vedení školy ve spolupráci s třídními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky. Z oblasti finanční gramotnosti jsou žáci učeni v rámci jiných předmětů jako např. matematika, občanská výchova, dějepis. Předmět Finanční gramotnost není vyučován samostatně, jen v rámci projektových dnů, což je jednou až dvakrát ročně (Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Škola pro budoucnost: Ač jsme z Pecky, nejsme pecky 2020).

4.3 Analýza dat

Analýza základních demografických dat a obecných znalostí v oblasti finanční gramotnosti vyplývajících z dotazníkového šetření začíná sběrem základních demografických údajů a obecných znalostí z oblasti finanční gramotnosti prostřednictvím provedeného dotazníkového šetření. Účelem první části dotazníku je získat informace o respondentech, jako je jejich pohlaví, druh navštěvované základní školy, ročník a úroveň finanční gramotnosti. Zkoumá se, jak respondenti nakládají s finančními prostředky, zda tuto gramotnost získali během svého studia, a co tato gramotnost zahrnuje.

Objasnění grafů

1. Respondent ZŠ Pecka dle pohlaví
2. Respondent ZŠ Nový Hrádek dle pohlaví
3. Četnost kapesného
4. Použití kapesného

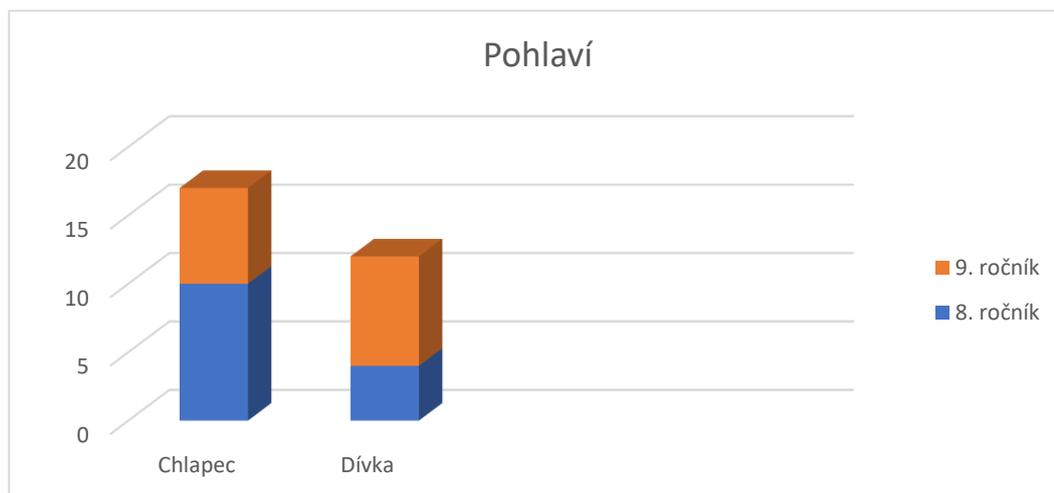
Dotazníkové šetření

1. Jaké je Tvoje pohlaví?
2. Do jaké ZŠ chodíš?

3. Do jakého ročníku chodíš?
4. Četnost kapesného
5. Použití kapesného

První otázka je zaměřena na pohlaví respondentů.

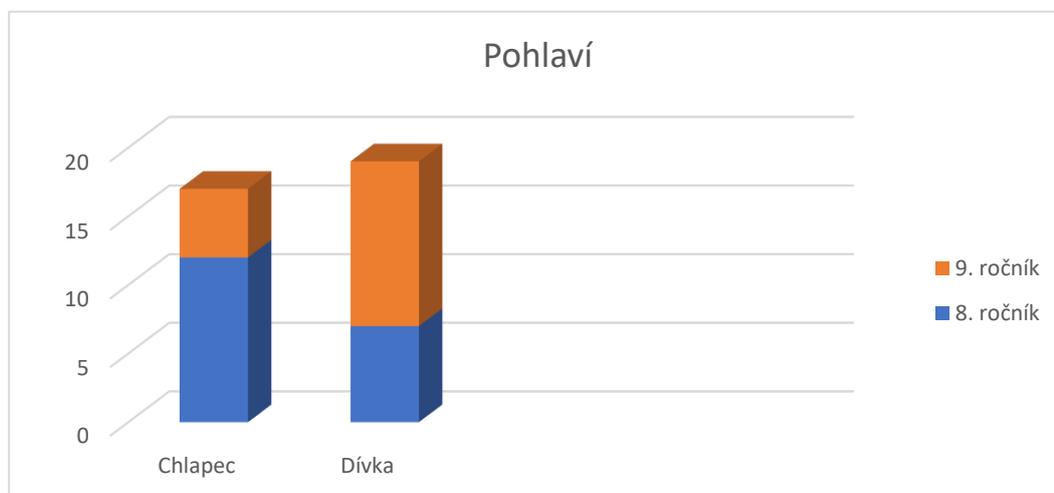
Graf 1: Respondenti ZŠ Pecka dle pohlaví

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Mezi odpovídajícími ZŠ Pecka v dotazníkové šetření převažuje v 8. ročníku skupina chlapců. Celkem se jich zúčastnilo čtrnáct. Odpovědí od chlapců je celkem deset. V 9. ročníku dotazník vyplňovalo 7 chlapců a 8 dívek.

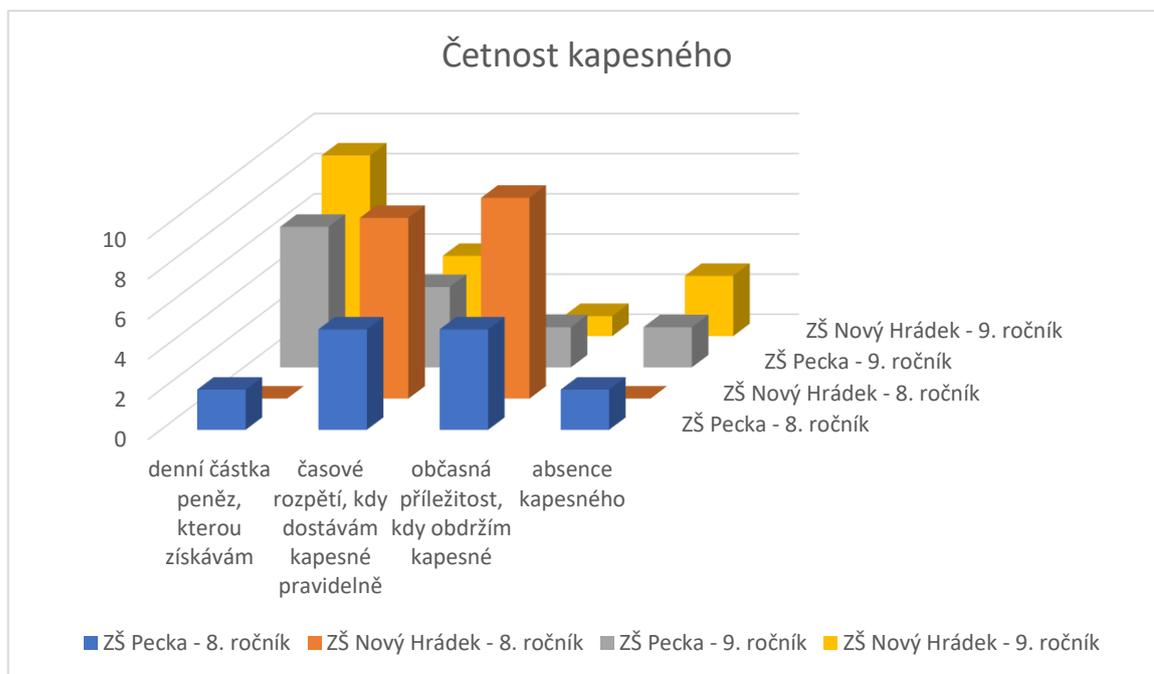
Graf 2: Respondenti ZŠ Nový Hrádek dle pohlaví

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Mezi odpovídajícími ZŠ Nový Hrádek v dotazníkové šetření převažuje v 8. ročníku skupina chlapců. Celkem se jich zúčastnilo devatenáct. Odpovědi od chlapců je celkem dvanáct. V 9. ročníku dotazník vyplňovalo 5 chlapců a 12 dívek.

Graf 3: Otázka na četnost kapesného

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

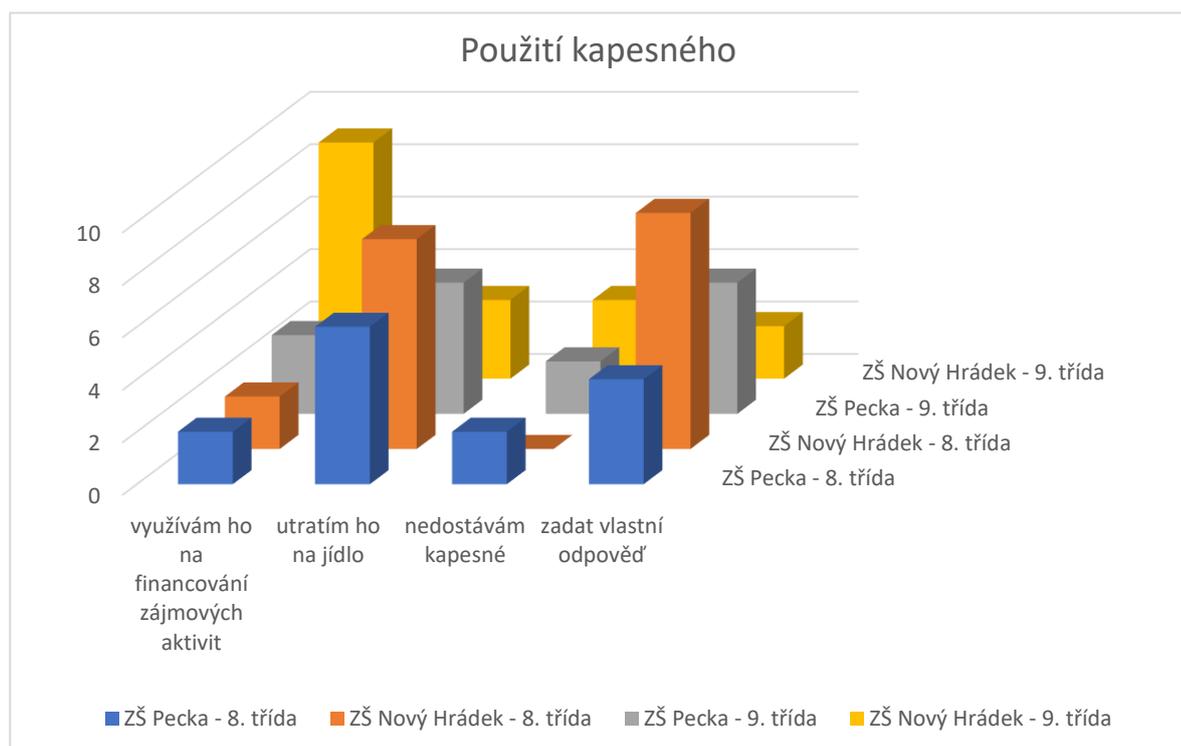
Na ZŠ Pecka máme v 8. ročníku rovnoměrné zastoupení odpovědí. Odpovědi zahrnují pravidelné dostávání kapesného, občasné příležitosti, kdy obdrží kapesné, a také odpovědi, které naznačují, že někteří respondenti nemají kapesné vůbec.

Na druhé straně, v 8. ročníku na ZŠ Nový Hrádek převažují odpovědi týkající se pravidelného dostávání kapesného. Odpovědi o občasných příležitostech jsou také dostatečně zastoupeny, zatímco chybějící odpovědi na otázky o absenci kapesného a denní částce naznačují, že někteří respondenti nemusí mít zkušenosti s těmito situacemi nebo je neuvádějí.

Tato data z 8. ročníků naznačují, že na ZŠ Nový Hrádek je pravděpodobnější, že žáci dostávají pravidelně kapesné, zatímco na ZŠ Pecka je rozmanitější situace, kde někteří mají pravidelné příjmy, zatímco jiní nemají žádné kapesné nebo dostávají kapesné občas. Data ukazují, že variabilita ve způsobech, jak žáci dostávají kapesné, zůstává podobná i mezi 8. a 9. ročníkem. Pravidelné a občasné dostávání kapesného jsou běžné, zatímco někteří žáci nemají kapesné nebo tuto informaci nezadávají. ZŠ Nový Hrádek (8. ročník a 9. ročník):

V 9. ročníku převažují odpovědi o pravidelném dostávání kapesného. Občasné příležitosti jsou také zastoupeny, ale většina respondentů tvrdí, že kapesné dostává pravidelně. Variabilita ve způsobech příjmu kapesného je menší ve srovnání s 8. ročníkem, což naznačuje, že v této skupině je pravidelnost rozšířenější.

Graf 4: Otázka na použití kapesného

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

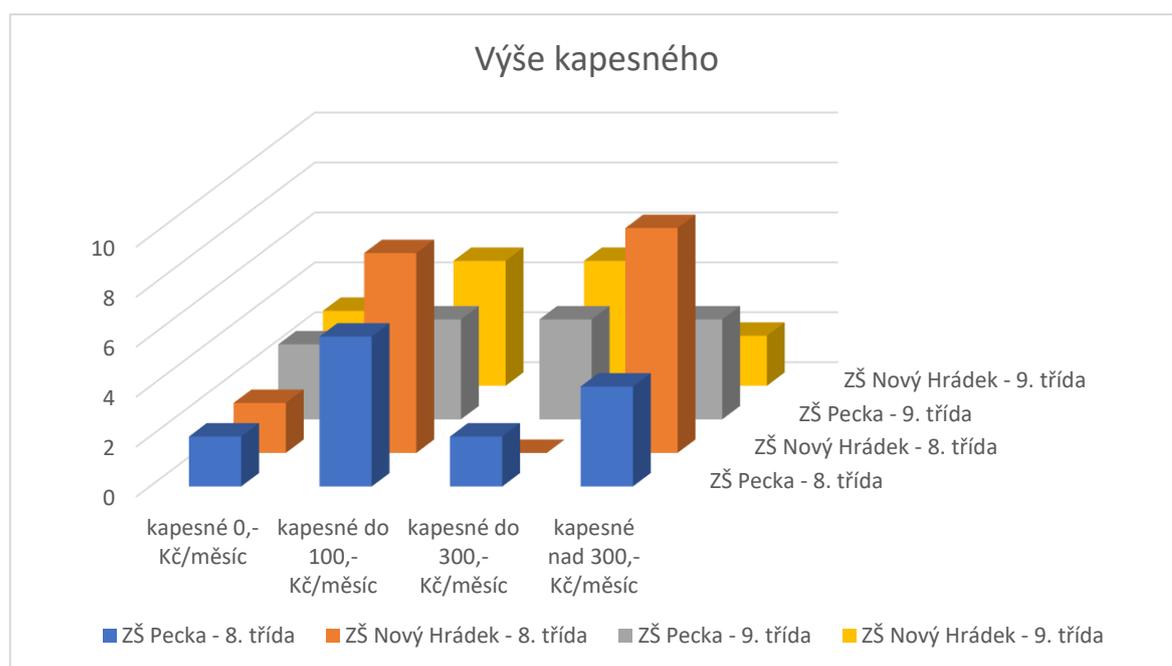
Na obou školách jsou v 8. ročnících některé podobnosti v odpovědích, co se týče použití kapesného na jídlo (b), kde na ZŠ Pecka odpovědělo 6 žáků a na ZŠ Nový Hrádek odpovědělo 8 žáků. Také na obou školách existují odpovědi na otázku a) (využívám kapesné na financování zájmových aktivit).

Rozdíly se objevují v odpovědích týkajících se kosmetiky. Na ZŠ Pecka byla uvedena jedna odpověď, že se kapesné používá na kosmetiku, zatímco na ZŠ Nový Hrádek byly uvedeny tři odpovědi. Dále na ZŠ Pecka byla jedna odpověď o použití kapesného na dárky pro rodinu, což nebylo zmíněno na ZŠ Nový Hrádek. Naopak, na ZŠ Nový Hrádek bylo uvedeno, že někteří žáci si kapesné nechávají (jedna odpověď), což nebylo zmíněno na ZŠ Pecka.

Srovnání v ročnících naznačuje, že na obou školách se kapesné využívá na jídlo a některé další věci, ale existují určité individuální rozdíly v tom, jakým způsobem žáci využívají své kapesné. ZŠ Pecka (8. ročník a 9. ročník): V obou ročnících je zřejmý trend využívání kapesného na jídlo, ačkoliv ve 9. ročníku je tato odpověď častější. V 8. ročníku bylo zřetelnější využívání kapesného na kosmetiku a dárky pro rodinu, což v 9. ročníku nebylo tak časté. Zároveň ve 9. ročníku bylo více odpovědí, kde si žáci nechávají kapesné na později.

ZŠ Nový Hrádek (8. ročník a 9. ročník): V 8. ročníku bylo kapesné často využíváno na jídlo, ale také na kosmetiku a dárky pro rodinu. V 9. ročníku odpovědi týkající se kosmetiky a dárků klesly, zatímco odpovědi o nechávání si kapesného na později vzrostly. Zde je zřejmý trend směrem k větší finanční odpovědnosti a plánování v 9. ročníku.

Graf 5: Otázka na výši kapesného

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Na ZŠ Pecka existuje v 8. ročníku rozmanitost v odpovědích týkajících se výše kapesného. Tři respondenti nemají žádné kapesné, tzn. možnost a), pět respondentů dostává kapesné do 100,- Kč/měsíc, tj. možnost b), čtyři respondenti dostávají kapesné do 300,- Kč/měsíc, tzn. možnost c) a dva respondenti dostávají kapesné nad 300,- Kč/měsíc, tj. možnost d).

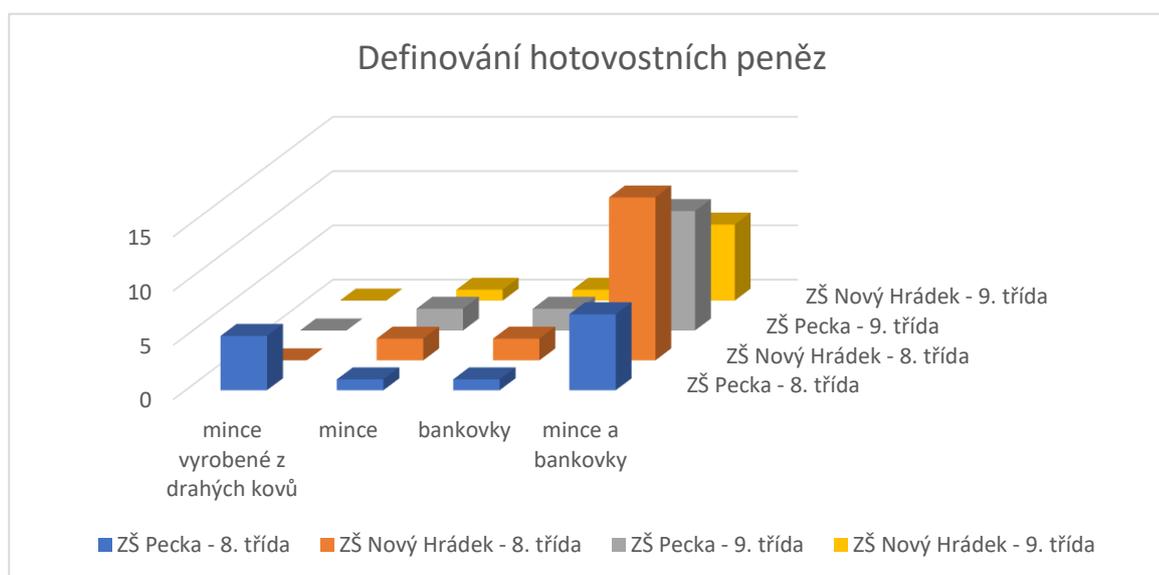
Na ZŠ Nový Hrádek převažují v 8. ročníku odpovědi týkající se výše kapesného do 100,- Kč/měsíc neboli možnost b), kde devět respondentů má kapesné v této výši. Dále sedm respondentů má kapesné do 300,- Kč/měsíc čili možnost c) a tři respondenti dostávají kapesné nad 300,- Kč/měsíc, tj. možnost d). Chybí odpověď týkající se absence kapesného, tzn. možnost a).

ZŠ Pecka (8. a 9. ročník): V obou ročnících je zachován podobný trend v rozdělení kapesného, kde většina žáků dostává kapesné do 300,- Kč/měsíc. Přesto je v 9. ročníku více odpovědí, kde žáci nemají žádné kapesné, a menší počet žáků, kteří dostávají nad 300,- Kč/měsíc.

ZŠ Nový Hrádek (8. a 9. ročník): Podobně jako na ZŠ Pecka, i zde převažují nižší částky kapesného (do 100,- Kč/měsíc) ve 9. ročníku. V 8. ročníku je totožný trend jako ve 9. ročníku ZŠ Pecky s tím rozdílem, že v 9. ročníku Nového Hrádku je více odpovědí, kde žáci dostávají kapesné do 300,- Kč/měsíc, a menší počet odpovědí, kde dostávají nad 300,- Kč/měsíc.

Lze říci, že v 9. ročníku obou škol dochází ke zvýšenému počtu žáků bez kapesného, což může naznačovat nárůst finanční odpovědnosti v této věkové skupině. Toto porovnání ukazuje, že na ZŠ Nový Hrádek převažují nižší částky kapesného (do 100,- Kč/měsíc), zatímco na ZŠ Pecka existuje větší rozmanitost ve výši kapesného, zahrnující nižší i vyšší částky.

Graf 6: Otázka na definování hotovostních peněz

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Na ZŠ Pecka je v 8. ročníku nejčastější odpověď d) (mince a bankovky), kterou zvolilo 7 respondentů. 5 respondentů vybralo odpověď a) (mince vyrobené z drahých kovů), 1 respondent odpověď b) (mince) a 1 respondent odpověď c) (bankovky).

Na ZŠ Nový Hrádek dominuje v 8. ročníku odpověď d) (mince a bankovky), kterou zvolilo 15 respondentů. 2 respondenti vybrali odpověď b) (mince) a 2 respondenti odpověď c) (bankovky). Odpověď a) (mince vyrobené z drahých kovů) nebyla vybrána žádným respondentem.

Odpovědi naznačují, že většina respondentů na obou školách má správné povědomí o charakteristice hotovostních peněz, tj. že zahrnují mince a bankovky. Odpovědi na otázku byly celkově jednotné a odpovídají běžnému chápání hotovostních peněz v běžném životě.

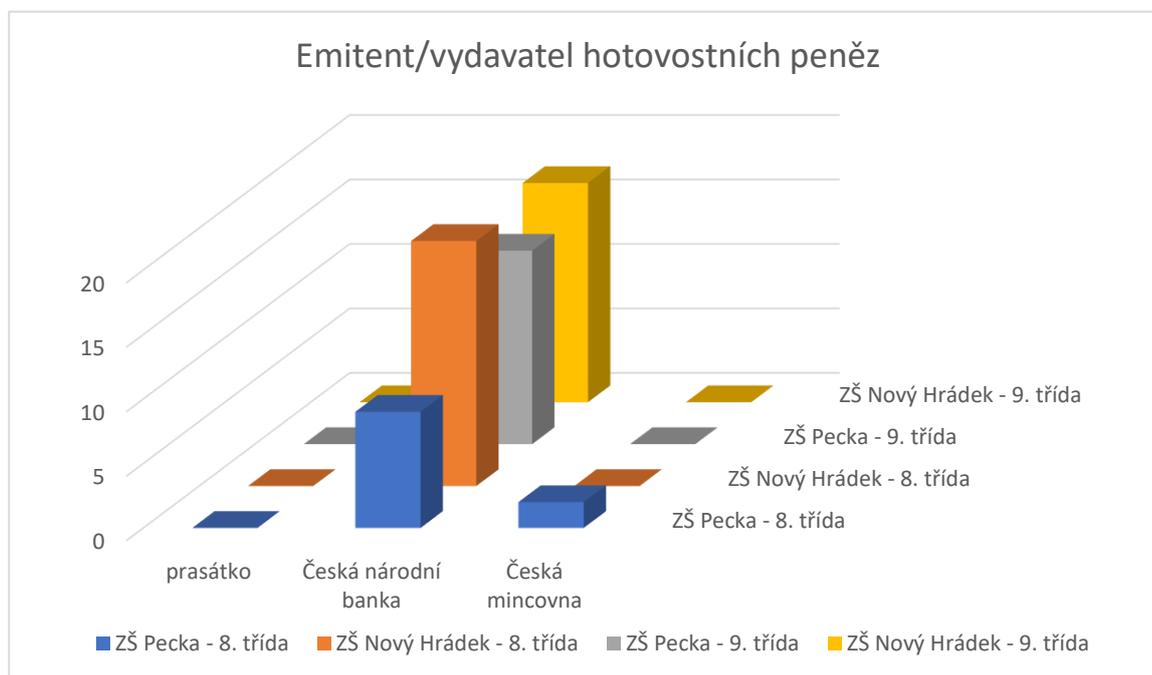
Tato jednotnost v odpovědích může naznačovat, že základní povědomí o finančních záležitostech a hotovostních penězích je podobné mezi žáky na obou školách. Tato znalost může být důležitá pro budoucí finanční gramotnost žáků, protože rozumění základním konceptům jako jsou mince a bankovky je základním kamenem pro další finanční dovednosti.

ZŠ Pecka (8. a 9. ročník): Odpovědi v obou ročnících naznačují, že žáci mají správnou představu o tom, co zahrnují hotovostní peníze, tj. mince a bankovky. V 8. ročníku byla odpověď d) nejčastěji vybraná, zatímco ve 9. ročníku převažují odpovědi b) a c).

ZŠ Nový Hrádek (8. a 9. ročník): Podobně jako na ZŠ Pecka, i zde žáci obou ročníků správně rozpoznali, že hotovostní peníze zahrnují mince a bankovky. V 8. ročníku převažuje odpověď d), zatímco ve 9. ročníku jsou odpovědi rozloženy rovnoměrněji mezi b), c) a d).

Celkově lze říci, že žáci obou škol mají dobrou znalost o tom, co zahrnují hotovostní peníze, což je základní informace důležitá pro finanční gramotnost. Zároveň je pozoruhodné, že žáci si tuto znalost udržují i ve vyšších ročnících.

Graf 7: Otázka na emitenta/vydavatele hotovostních peněz

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Na ZŠ Pecka odpovědělo v 8. ročníku 9 respondentů správně, že emitentem hotovostních peněz je ČNB (možnost b). 2 respondenti zvolili možnost d) (Česká mincovna), což je nesprávná odpověď.

Na ZŠ Nový Hrádek v 8. ročníku odpovědělo všech 19 respondentů správně, že emitentem hotovostních peněz je ČNB (možnost b).

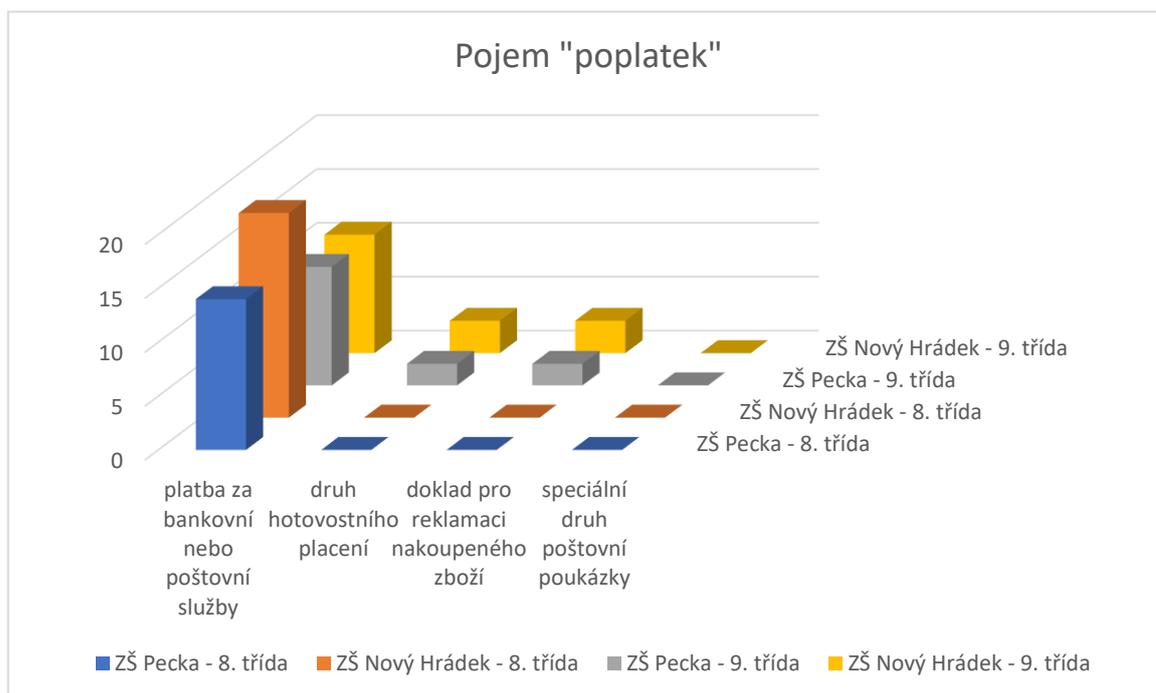
Odpovědi naznačují, že téměř všichni respondenti na obou školách mají správné povědomí o emitentovi hotovostních peněz, že je to ČNB. Odpovědi na otázku byly vcelku jednotné, což naznačuje, že základní povědomí o finančních záležitostech, včetně znalostí o emitentech hotovostních peněz, je podobné mezi žáky na obou školách.

Tato jednotnost v odpovědích ukazuje, že žáci mají základní znalosti o fungování finančních systémů, což je důležité pro jejich finanční gramotnost. Tato znalost může být rozšířena a použita jako základ pro další vzdělávání v oblasti financí.

Na ZŠ Pecka v 9. ročníku označilo všech 15 žáků správnou odpověď, ČNB, tj. možnost b). Na ZŠ Nový Hrádek v 9. ročníku taktéž všech 17 žáků označilo správnou odpověď b).

Celkově lze říci, že žáci obou škol mají povědomí o emitentovi hotovostních peněz, což je důležitá znalost pro porozumění fungování finančního systému.

Graf 8: Otázka na pojem „poplatek“

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

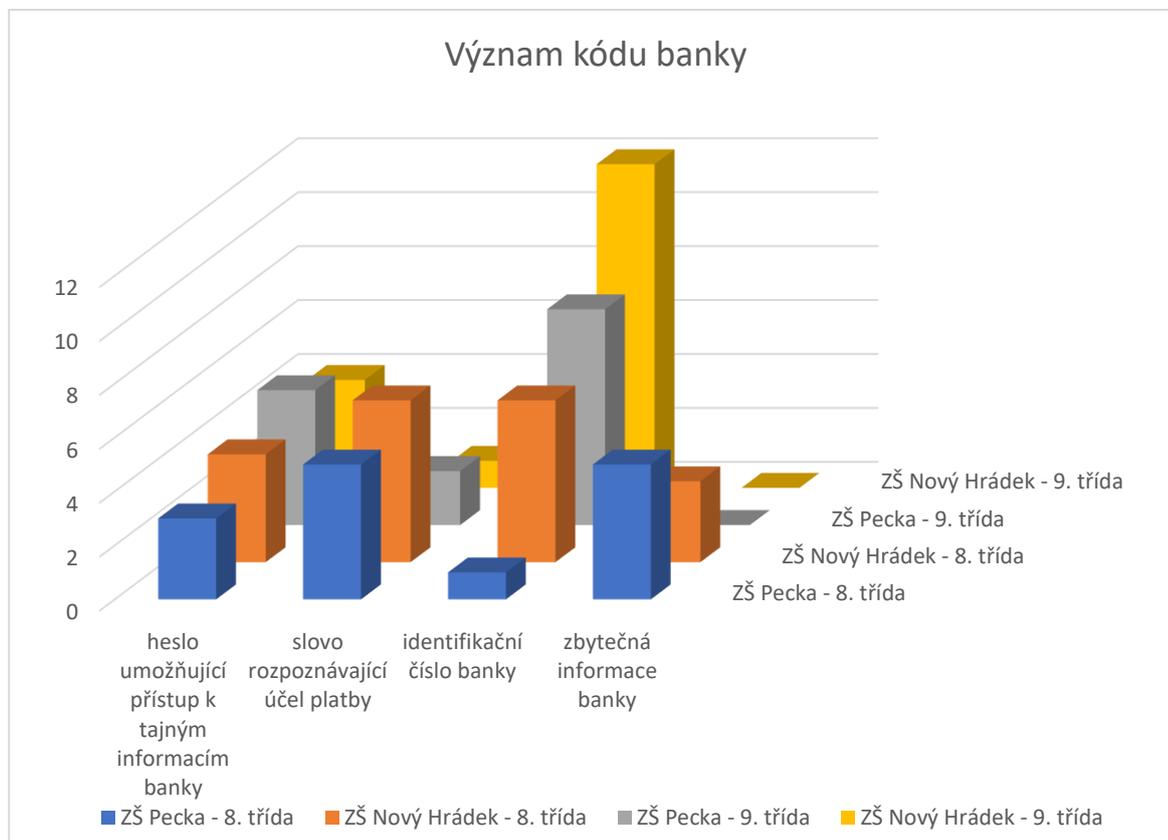
Na obou školách zvolila většina respondentů v 8. ročnících správnou odpověď na otázku o vysvětlení pojmu "poplatek". Respondenti zvolili možnost a) platba za bankovní nebo poštovní služby jako správnou definici poplatku. Odpovědi ukazují, že žáci 8. ročníků na obou školách mají správné povědomí o významu pojmu "poplatek" jako platby za bankovní nebo poštovní služby. Tato znalost je důležitá pro jejich finanční gramotnost, protože rozumění různým typům plateb a poplatků je klíčové pro efektivní správu financí. Celkově lze z těchto odpovědí vyvodit, že žáci mají základní znalosti o finančních pojmech a transakcích, které jsou důležité pro každodenní finanční situace a jsou důležité pro rozvoj jejich finanční gramotnosti.

Obě školy (8. a 9. ročník): Většina respondentů na obou školách správně identifikovala poplatek jako platbu za bankovní nebo poštovní služby. Odpovědi naznačují, že žáci mají základní znalosti o různých typech plateb a poplatků, což je klíčové pro efektivní správu financí. Tato znalost může být použita pro každodenní finanční rozhodování a je důležitá pro jejich finanční gramotnost.

Lze konstatovat, že žáci obou škol mají základní povědomí o finančních pojmech a transakcích, což je důležité pro jejich každodenní finanční situace a rozvoj finanční

gramotnosti. Je důležité pokračovat v poskytování dalšího vzdělání ve finanční gramotnosti, aby se tyto znalosti dále rozvíjely.

Graf 9: Otázka na význam kódu banky

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

V 8. ročnících nesprávně odpovědělo možnost b) 5 žáků ZŠ Pecka a 6 žáků ZŠ Nový Hrádek. Rovněž nesprávnou odpověď a) zvolili 3 žáci ZŠ Pecka a 4 žáci ZŠ Nový Hrádek. Jako zbytečnou informaci banky, tzn. odpověď d), zvolilo 5 žáků ZŠ Pecka a 3 žáci ZŠ Nový Hrádek.

Správnou odpověď c) uvedl v 8. třídě ZŠ Pecka jen 1 žák a v ZŠ Nový Hrádek to bylo 6 žáků. Z toho je patrné, že žáci 8. třídy ZŠ Nový Hrádek mají lepší znalosti ohledně významu kódu banky.

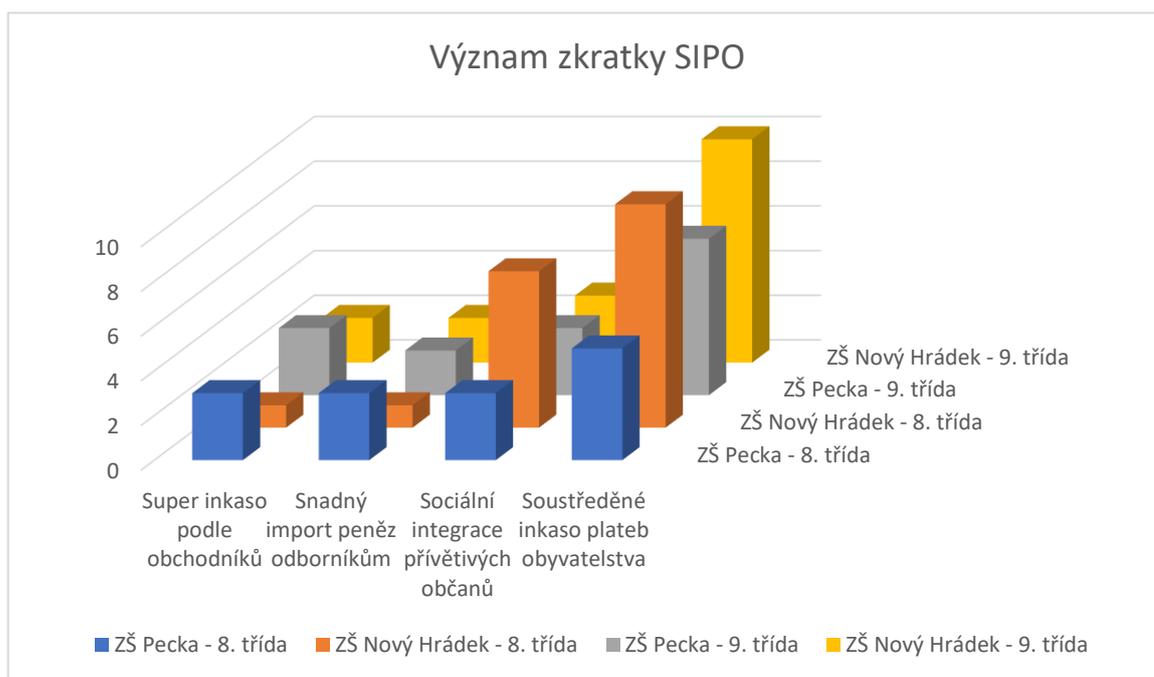
Znalost na tuto otázku pomůže žákům snadněji porozumět bankovním operacím a usnadní jim jejich vlastní finanční transakce v budoucnu.

Lépe na tom byli už žáci 9. třídy ZŠ Nový Hrádek, kde správně možnost c), identifikační číslo banky, uvedlo 12 žáků. Na ZŠ Pecka to bylo 8 žáků. Nesprávnou

odpověď a) uvedlo 5 žáků ZŠ Pecka a 4 žáci ZŠ Nový Hrádek. Odpověď d) neuvedl žádný žák obou ZŠ.

Lze vyvodit, že je potřeba a žádoucí, aby se pokračovalo ve vzdělávání v oblasti bankovníctví a finančních systémů. Aby znalosti žáků v této oblasti byly dále rozvíjeny.

Graf 10: Otázka na význam zkratky SIPO

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

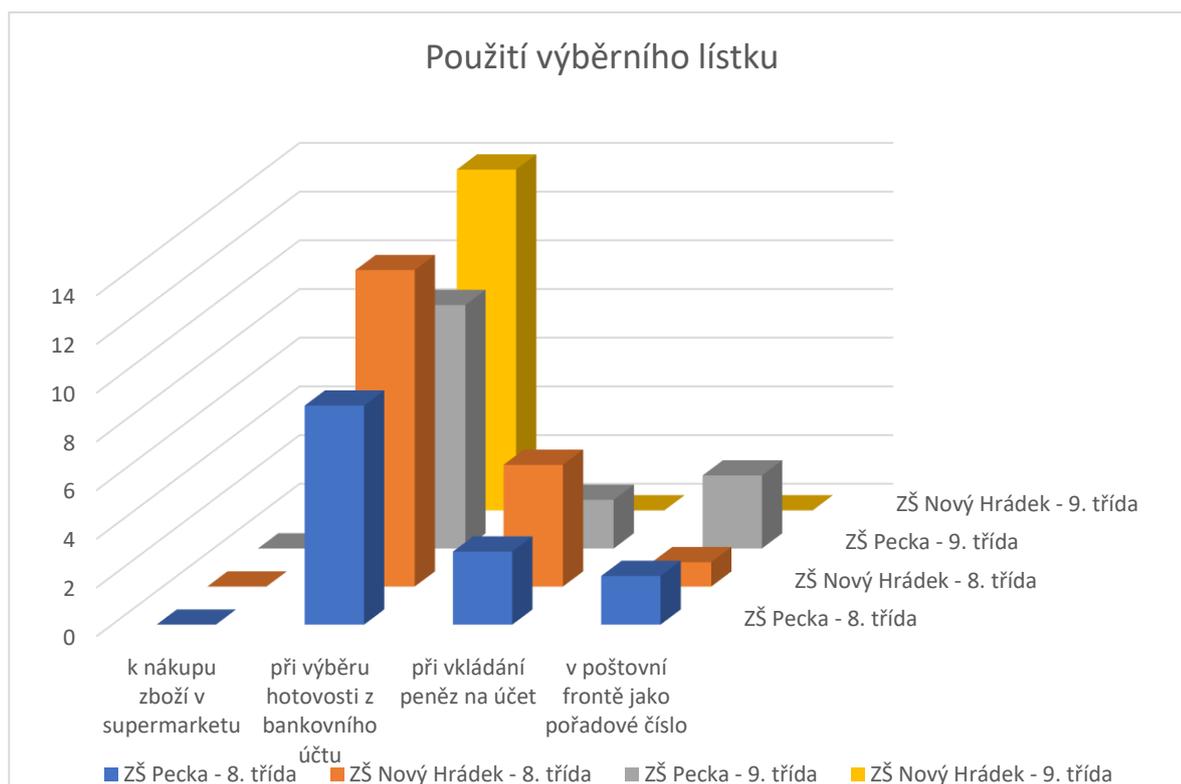
Na ZŠ Pecka byly odpovědi v 8. ročnících rozděleny po 3 respondentech mezi možnosti a), b), a c). Žádná z těchto možností není správná. 5 respondentů odpovědělo správně volbou d). Na ZŠ Nový Hrádek převládly odpovědi, které označovaly možnost d) (Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva) jako správnou odpověď. Několik respondentů zvolilo možnost c) (Sociální integrace přívětivých občanů), což je nesprávná odpověď.

Odpovědi ukazují, že většina respondentů na ZŠ Nový Hrádek měla správné povědomí o významu zkratky SIPO, což je možnost d) (Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva). Naopak na ZŠ Pecka žáci měli různé nesprávné představy o tom, co zkratka SIPO znamená, a odpovědi byly rovnoměrně rozděleny mezi tři nesprávné možnosti. Tato situace ukazuje rozdílnou úroveň znalostí mezi školami ohledně této specifické zkratky a zdůrazňuje důležitost přesného a jasně formulovaného vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti. Je důležité, aby žáci získali správné informace o finančních termínech, aby byli dobře připraveni na správu svých financí v budoucnu.

V obou školách bylo zřejmé, že znalost zkratky SIPO (Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva) byla důležitější pro studenty 9. ročníku než pro studenty 8. ročníku. Ve 9. ročníku na obou školách byla většina odpovědí správná, což ukazuje na lepší povědomí o této specifické zkratce ve starší věkové skupině. Naopak ve 8. ročníku byla znalost této zkratky méně jistá, což je vidět ve změně odpovědí a rozdílném chápání významu zkratky mezi studenty.

Učitelé by měli klást důraz na učení se studentů o finančních termínech a zkratkách, zejména pokud mají praktický význam v každodenním životě. V tomto případě by znalost SIPO mohla být důležitá pro budoucí finanční transakce studentů. Naučit studenty správným termínům a zkratkám může pomoci zlepšit jejich finanční gramotnost a připravit je na efektivní správu svých financí v budoucnosti.

Graf 11: Otázka na použití výběrního lístku

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Na ZŠ Pecka zvolilo v 8. ročníku odpověď b) (při výběru hotovosti z bankovního účtu) 9 respondentů, což je správná odpověď. Většina žáků správně identifikovala účel výběrního lístku jako nástroje pro výběr hotovosti z bankovního účtu. Na ZŠ Nový Hrádek zvolilo v 8. ročníku odpověď b) (při výběru hotovosti z bankovního účtu) 13 respondentů,

což je správná odpověď. Většina žáků na této škole také správně identifikovala účel výběrního lístku.

Odpověď c) (při vkládání peněz na účet) zvolilo 5 respondentů ze ZŠ Nový Hrádek, což je nesprávná odpověď. Vkládání peněz na účet obvykle nevyžaduje výběrní lístek, ale vkládací formulář nebo příslušnou transakci na bankovním automatu nebo online. Odpověď d) (v poštovní frontě jako pořadové číslo) zvolili 2 respondenti ze ZŠ Pecka, což je nesprávná odpověď. Výběrní lístek nemá žádnou souvislost s poštovními frontami nebo pořadovými čísly.

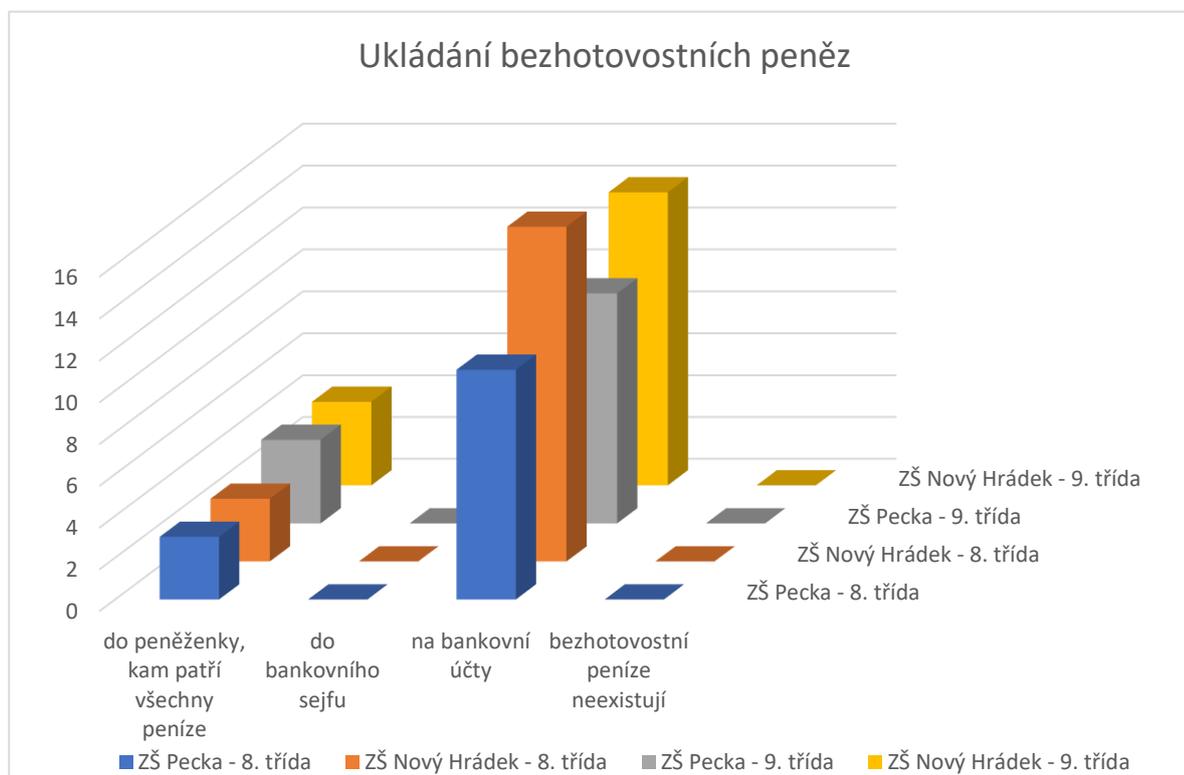
Obě školy většinou správně identifikovaly účel výběrního lístku jako nástroje pro výběr hotovosti z bankovního účtu. Nicméně, je zde mírná variabilita ve znalostech mezi školami, kdy několik respondentů na ZŠ Nový Hrádek zvolilo nesprávnou odpověď (vkládání peněz na účet). Tato analýza podtrhuje důležitost věnovat pozornost detailům při výuce finanční gramotnosti a zajišťovat, že studenti správně rozumí různým finančním nástrojům a procesům.

Ve 9. ročníku ZŠ Pecka a 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek většina studentů správně identifikovala účel výběrního lístku jako nástroj pro výběr hotovosti z bankovního účtu. Učitelé na obou školách mohou být spokojeni s tím, že studenti rozumějí tomuto procesu.

V 9. ročníku ZŠ Pecka a 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek byla jistota ve správných odpovědích vyšší než ve srovnání s 8. ročníkem ZŠ Pecka. To ukazuje na zlepšení znalostí studentů o finančních procesech ve starší věkové skupině.

Nicméně ve 9. ročníku ZŠ Pecka a 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek byla určitá míra variability ve znalostech, zejména ve 9. ročníku ZŠ Pecka, kde několik studentů zvolilo nesprávné odpovědi. To zdůrazňuje důležitost věnování pozornosti detailům při výuce finanční gramotnosti a ujištění se, že studenti správně rozumí různým finančním nástrojům a procesům. Učitelé by měli pokračovat ve výuce, aby studenti měli pevný základ pro efektivní finanční správu v budoucnosti.

Graf 12: Otázka na ukládání bezhotovostních peněz

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Na ZŠ Pecka zvolili v 8. ročníku 3 respondenti odpověď a) do peněženky, kam patří všechny peníze, což je nesprávná odpověď, protože do peněženky se ukládají fyzické hotovostní peníze. Bezhotovostní peníze nejsou fyzické, a proto je nelze ukládat do peněženky. Odpověď c) na bankovní účty zvolilo 11 respondentů ze ZŠ Pecka, což je správná odpověď. Bezhotovostní peníze jsou peníze, které existují elektronicky na bankovních účtech. Tato odpověď ukazuje správné povědomí o tom, jak jsou bezhotovostní peníze ukládány. Odpovědi b) do bankovního sejfu a d) bezhotovostní peníze neexistují nebyly zvoleny žádným respondentem.

Na ZŠ Nový Hrádek zvolili v 8. ročníku odpověď a) do peněženky, kam patří všechny peníze 3 respondenti, tj. nesprávnou odpověď z důvodu, který byl zmíněn výše. Odpověď c) na bankovní účty zvolilo 16 respondentů ze ZŠ Nový Hrádek, což je správná odpověď. Ukazuje to, že tito žáci mají správnou znalost o tom, kde jsou bezhotovostní peníze uloženy. Odpovědi b) do bankovního sejfu a d) bezhotovostní peníze neexistují nebyly zvoleny žádným respondentem.

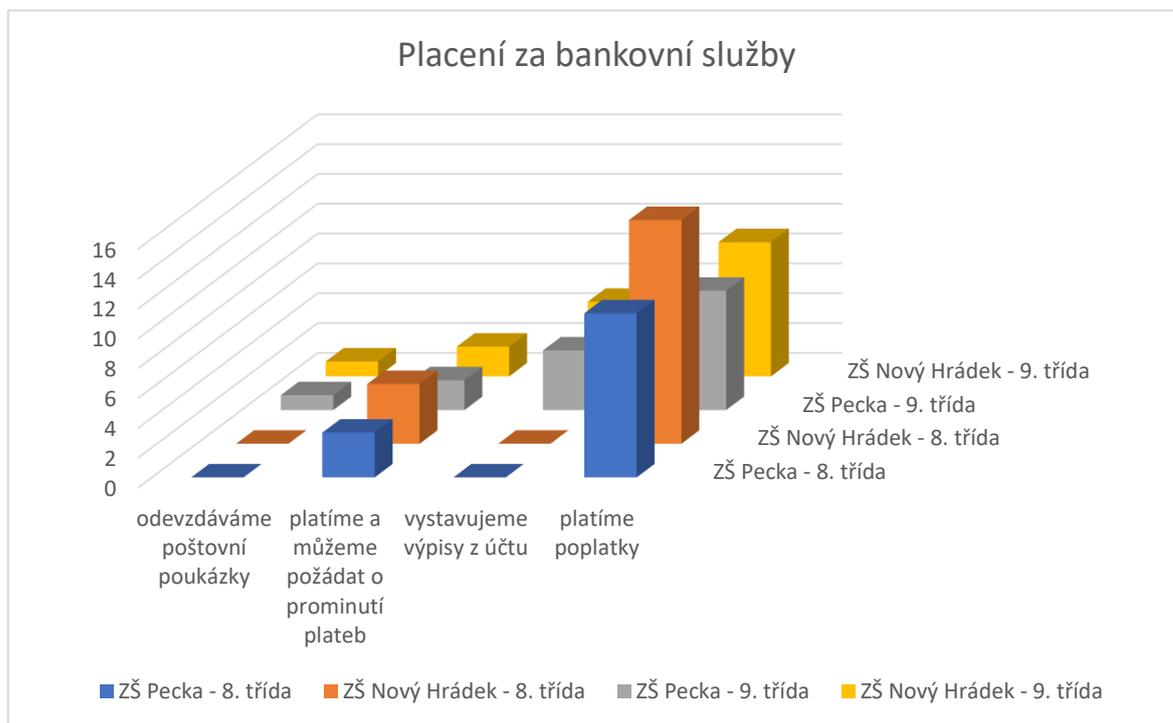
Většina respondentů na obou školách správně pochopila, že bezhotovostní peníze jsou uloženy na bankovních účtech a nejsou fyzicky ukládány do peněženek nebo bankovních sejfů. Tato znalost je klíčová pro chápání moderních finančních systémů, kde elektronické transakce a bezhotovostní platby jsou běžné.

V obou školách 8. ročníku správně většina studentů pochopila, že bezhotovostní peníze jsou uloženy na bankovních účtech. Tato znalost odráží důležitý prvek moderních finančních systémů, kde jsou bezhotovostní transakce běžné.

Je zajímavé, že ve 9. ročníku ZŠ Pecka a 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek, kde studenti měli větší zkušenosti s finančními transakcemi, byly odpovědi rozmanitější, což může znamenat, že studenti mohou být více obeznámeni s různými finančními nástroji.

Je důležité, aby učitelé věnovali pozornost těmto detailům v rámci výuky finanční gramotnosti, protože chápání moderních finančních systémů je klíčové pro budoucí finanční úspěch studentů.

Graf 13: Otázka na placení za bankovní služby

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Odpověď a) odevzdáváme poštovní poukázky zvolil 1 respondent z 8. ročníku ze ZŠ Pecka, což je nesprávná odpověď. Placení za bankovní služby nesouvisí s odevzdáváním poštovních poukázek. Odpověď b) platíme a můžeme požádat o prominutí plateb zvolili

3 respondenti ze ZŠ Pecka. Tato odpověď je nesprávná, protože platba za bankovní služby obvykle není určena k prominutí, pokud neexistují zvláštní dohody nebo smlouvy. Odpověď d) platíme poplatky zvolilo 11 respondentů ze ZŠ Pecka, což je správná odpověď. Placení poplatků je běžnou součástí bankovních služeb.

Na ZŠ Nový Hrádek zvolili v 8. ročníku odpověď a) odevzdáváme poštovní poukázky 4 respondenti, což je nesprávná odpověď. Odpověď b) platíme a můžeme požádat o prominutí plateb zvolilo 0 respondentů ze ZŠ Nový Hrádek. Tato odpověď byla správně vynechána. Odpověď d) platíme poplatky zvolilo 15 respondentů ze ZŠ Nový Hrádek, což je správná odpověď.

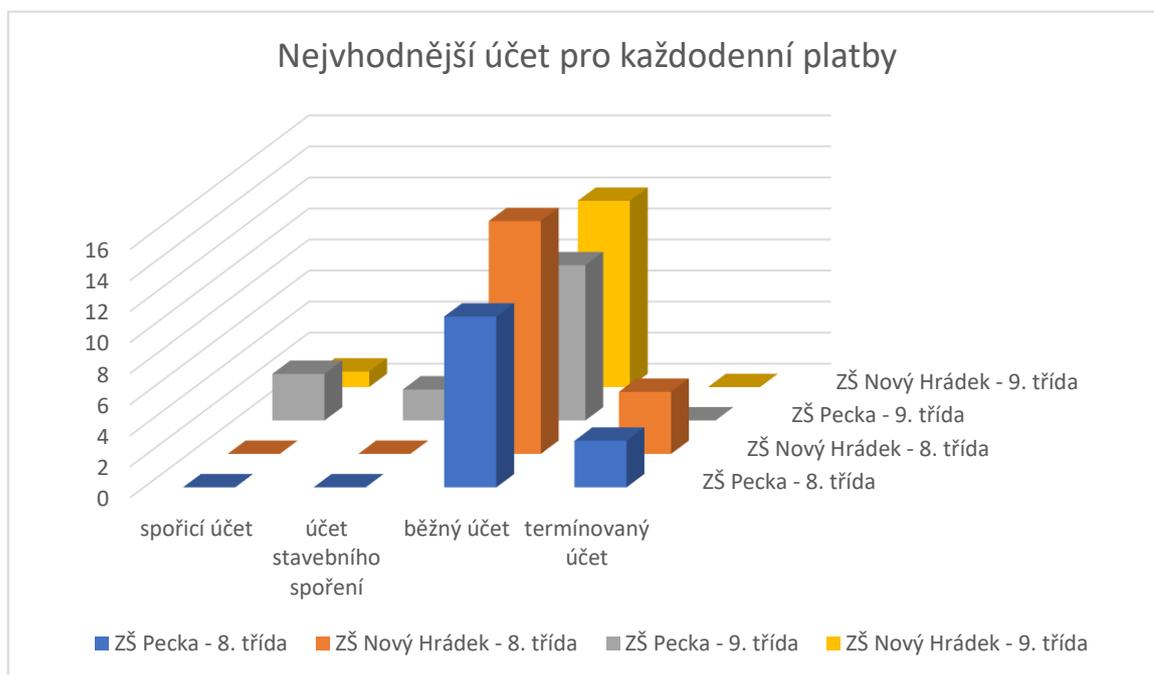
Obě školy měly správnou znalost o platbách za bankovní služby (možnost d), což ukazuje, že studenti rozumí, že bankovní služby obvykle zahrnují platby poplatků. Na ZŠ Pecka bylo více respondentů, kteří zvolili nesprávné možnosti, což může naznačovat menší povědomí o tom, jak fungují bankovní služby ve srovnání se studenty na ZŠ Nový Hrádek, kteří správně pochopili tuto otázku. Tato analýza podtrhuje důležitost výuky finanční gramotnosti, aby studenti byli dobře informovaní o bankovních transakcích a souvisejících poplatcích.

V 9. ročníku ZŠ Pecka i ZŠ Nový Hrádek byla správná odpověď (platíme poplatky) nejčastější volbou, což svědčí o tom, že studenti mají povědomí o tom, že bankovní služby obvykle zahrnují platby různých poplatků.

Bylo vidět, že ve 9. ročníku ZŠ Pecka byla možnost b), tj. platíme a můžeme požádat o prominutí plateb, méně častá než ve 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek, což může naznačovat lepší povědomí o složitějších aspektech bankovních transakcí u studentů na ZŠ Nový Hrádek.

Je důležité, aby studenti rozuměli, že bankovní služby nejsou bezplatné, a že mohou zahrnovat různé poplatky a náklady, což je klíčové pro správnou finanční plánování a rozhodování.

Graf 14: Otázka na nejvhodnější účet pro každodenní platby

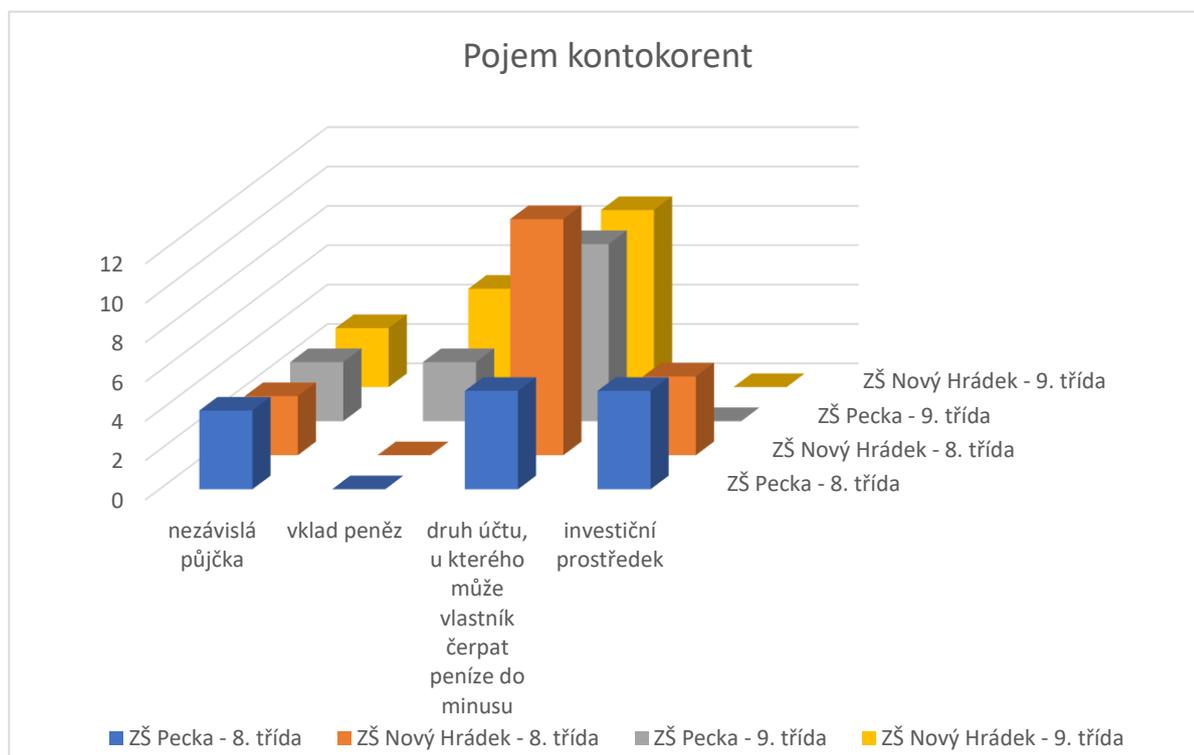
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Podle poskytnutých údajů z dotazníkového šetření v ZŠ Pecka preferuje 11 respondentů 8. ročníku běžný účet (možnost c) a 3 respondenti termínovaný účet (možnost d) jako nejvhodnější účet pro každodenní platby. V ZŠ Nový Hrádek preferuje 15 respondentů 8. ročníku běžný účet a 4 respondenti termínovaný účet. Z výsledků je patrné, že obě školy preferují běžný účet jako nejvhodnější možnost pro každodenní platby. Běžný účet je zřejmě považován za nejpraktičtější a nejvhodnější volbu pro většinu respondentů z obou škol. Termínovaný účet je méně oblíbenou volbou ve srovnání s běžným účtem v obou skupinách respondentů.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že v obou 8. ročnících obou škol byl běžný účet preferovanou volbou pro každodenní platby, což naznačuje, že studenti obou škol považují běžný účet za vhodnou možnost pro správu svých financí.

Ve 9. ročníku ZŠ Pecka přibyla jedna odpověď pro možnost a), což znamená, že existuje variabilita v názorech studentů této školy ohledně vhodnosti účtů pro každodenní platby. Naopak ve 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek se situace nezměnila, což naznačuje, že studenti této školy zůstali při svém názoru na vhodnost běžného účtu pro každodenní platby.

Graf 15: Otázka na význam pojmu kontokorent

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

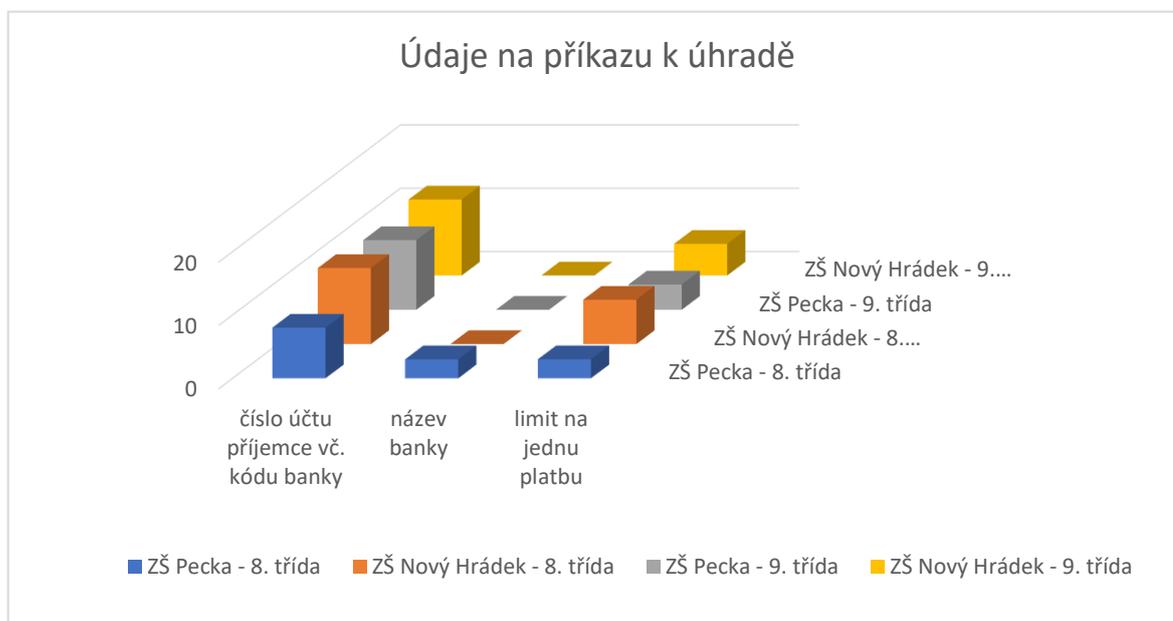
Ze ZŠ Pecka odpovědělo v 8. ročníku správně na otázku, co je kontokorent, 5 z 14 respondentů, což představuje 36 % a zná správnou odpověď na otázku ohledně kontokorentu. Na druhé straně, v ZŠ Nový Hrádek většina respondentů 8. ročníku (12 z 19 respondentů, což představuje 63 %) správně identifikovala kontokorent jako druh účtu, u kterého může vlastník čerpat peníze do minusu. Znalost pojmu "kontokorent" je v ZŠ Nový Hrádek vyšší než v ZŠ Pecka. Tato informace může být užitečná pro návrhy programů na zlepšení finanční gramotnosti žáků obou škol.

V 9. ročníku ZŠ Pecka se znalost pojmu "kontokorent" zvýšila, což je pozitivní trend. Studenti této školy se zdají být lépe informovaní o tom, co kontokorent znamená ve srovnání s 8. ročníkem.

Na druhé straně v 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek se znalost pojmu "kontokorent" zlepšila pouze mírně. Je zde stále prostor pro zlepšení ve znalostech studentů této školy ohledně tohoto finančního termínu.

Celkově lze říci, že znalosti pojmu "kontokorent" jsou v obou školách stále na nižší úrovni, což by mohlo být zaměření budoucích vzdělávacích programů na finanční gramotnost.

Graf 16: Otázka na údaje na příkazu k úhradě

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Podle poskytnutých údajů z dotazníkového šetření v 8. ročníku ZŠ Pecka odpovědělo správně 8 respondentů a zvolilo možnost (a), což je číslo účtu příjemce vč. kódu banky, možnost (b) název banky vybrali 3 žáci a 3 žáci zvolili variantu (c) limit na jednu platbu. V 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek odpovědělo správně (a), což je číslo účtu příjemce vč. kódu banky: 12 dotazovaných, odpověď (b) název banky: 0 odpovědí. Odpověď (c) limit na jednu platbu vybralo 7 žáků.

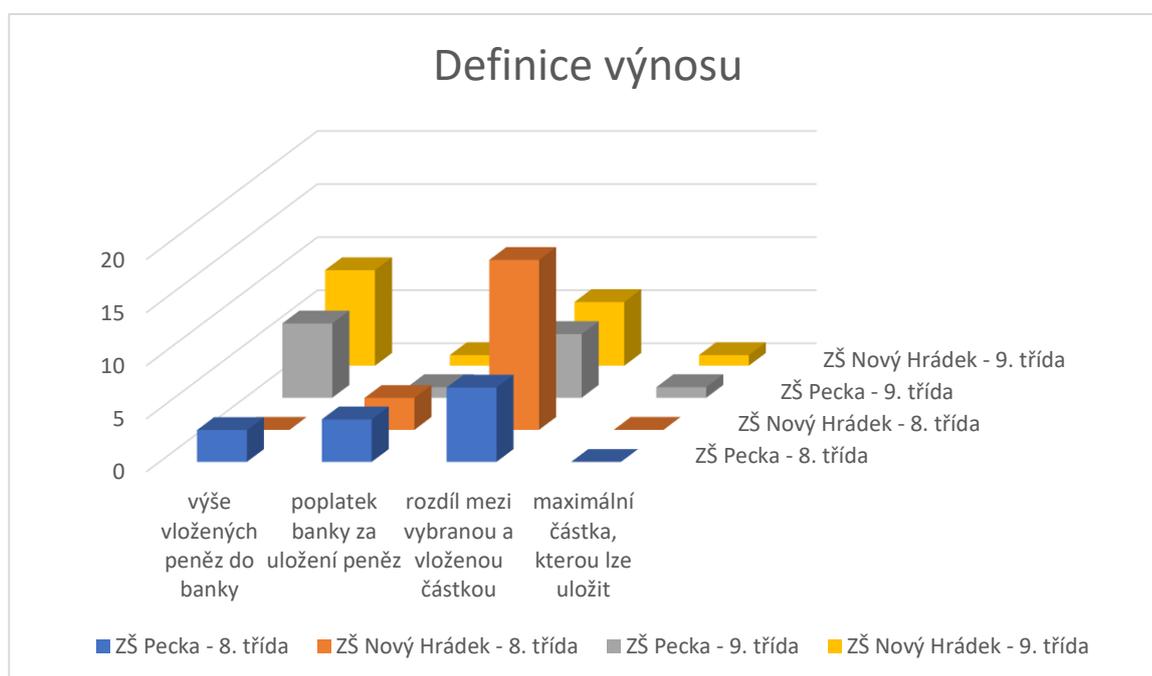
Z porovnání odpovědí je zřejmé, že více než polovina respondentů ze ZŠ Pecka zná správnou odpověď na otázku ohledně údajů na příkazu k úhradě, tj. 8 ze 14 respondentů (57 %) správně identifikovalo číslo účtu příjemce vč. kódu banky. Na druhé straně v ZŠ Nový Hrádek 12 z 19 respondentů (63 %) znalo správnou odpověď na tuto otázku. Z tohoto srovnání lze vyvodit, že znalost údajů na příkazu k úhradě je v ZŠ Nový Hrádek vyšší než v ZŠ Pecka. Tato informace je důležitá pro pochopení úrovně finanční gramotnosti žáků a může být zohledněna při plánování vzdělávacích programů na zlepšení finanční gramotnosti žáků.

V obou ročnících školy ZŠ Pecka byla míra znalosti údajů na příkazu k úhradě nízká. Pouze menší počet studentů znal číslo účtu příjemce vč. kódu banky.

Na ZŠ Nový Hrádek byla situace v obou ročnících podobná. Většina studentů správně znala číslo účtu příjemce vč. kódu banky, což ukazuje lepší povědomí o tom, jak správně vyplnit údaje na příkazu k úhradě.

Celkově lze říci, že v ZŠ Nový Hrádek byla úroveň znalostí ve srovnání se ZŠ Pecka vyšší, což by mohlo být důsledkem lepšího vzdělávacího programu v oblasti finanční gramotnosti nebo jiných faktorů, které ovlivňují úroveň finanční gramotnosti studentů. Tato analýza může být použita pro plánování a zlepšení finanční výchovy na obou školách.

Graf 17: Otázka na definici výnosu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Správnou odpověď c), což je rozdíl mezi vybranou a vloženou částkou, vybralo 7 respondentů 8. ročníku ZŠ Pecka, odpověď a) výše vložených peněz do banky zvolili 3 žáci a odpověď b) poplatek banky za uložení peněz vybrali 4 respondenti. V 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek odpovědělo správně c), což je rozdíl mezi vybranou a vloženou částkou, 16 žáků, možnost a) výše vložených peněz do banky vybrali 3 respondenti, odpověď b) poplatek banky za uložení peněz nevybral nikdo.

Z výsledků je patrné, že v ZŠ Pecka více respondentů (7 z 14, což představuje 50 %) správně identifikovalo definici výnosu jako rozdíl mezi vybranou a vloženou částkou. Na druhé straně ve ZŠ Nový Hrádek většina respondentů (16 z 19, což představuje 84 %) odpověděla na tuto otázku správně. Tato informace naznačuje, že studenti ze ZŠ Nový

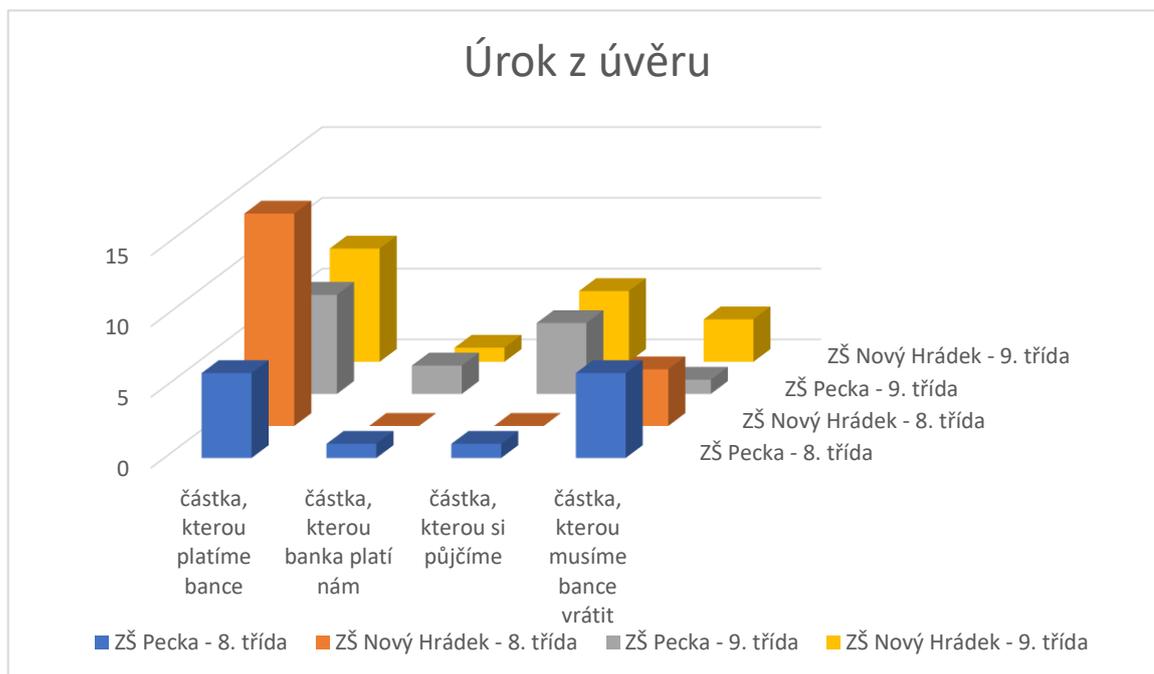
Hrádek mají lepší povědomí o tom, co znamená finanční výnos ve srovnání se studenty ze ZŠ Pecka. To může být výsledek lepší finanční edukace ve škole, doma nebo obecnějšího povědomí o finančních tématech.

Ve srovnání mezi školami byli studenti ZŠ Nový Hrádek lépe informováni o definici finančního výnosu než studenti ZŠ Pecka v 9. ročníku. Studenti ZŠ Nový Hrádek měli lepší povědomí o rozdílu mezi vybranou a vloženou částkou, což naznačuje lepší povědomí o finančních pojmech a možná i lepší finanční vzdělání.

V obou školách v 9. ročníku byla znalost finančního výnosu vyšší než v 8. ročníku, což může znamenat, že studenti získávají lepší finanční gramotnost během svého studia.

Tato analýza poukazuje na potřebu posílení vzdělávacích programů o finanční gramotnosti ve školách, zejména v oblasti složitějších finančních konceptů, jako je výnos. Přesné porozumění těmto konceptům je klíčové pro efektivní správu osobních financí v budoucnosti.

Graf 18: Otázka na úrok z úvěru

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

V 8. ročníku ZŠ Pecka je povědomí o definici úroku z úvěru rozděleno mezi odpovědi a), což je správná odpověď, a odpovědi d), která je nesprávná. Celkem 12 ze 14 respondentů (86 %) správně nebo částečně identifikovalo úrok z úvěru. V 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek téměř všichni respondenti znali správnou odpověď (a) jako částku, kterou platíme bance

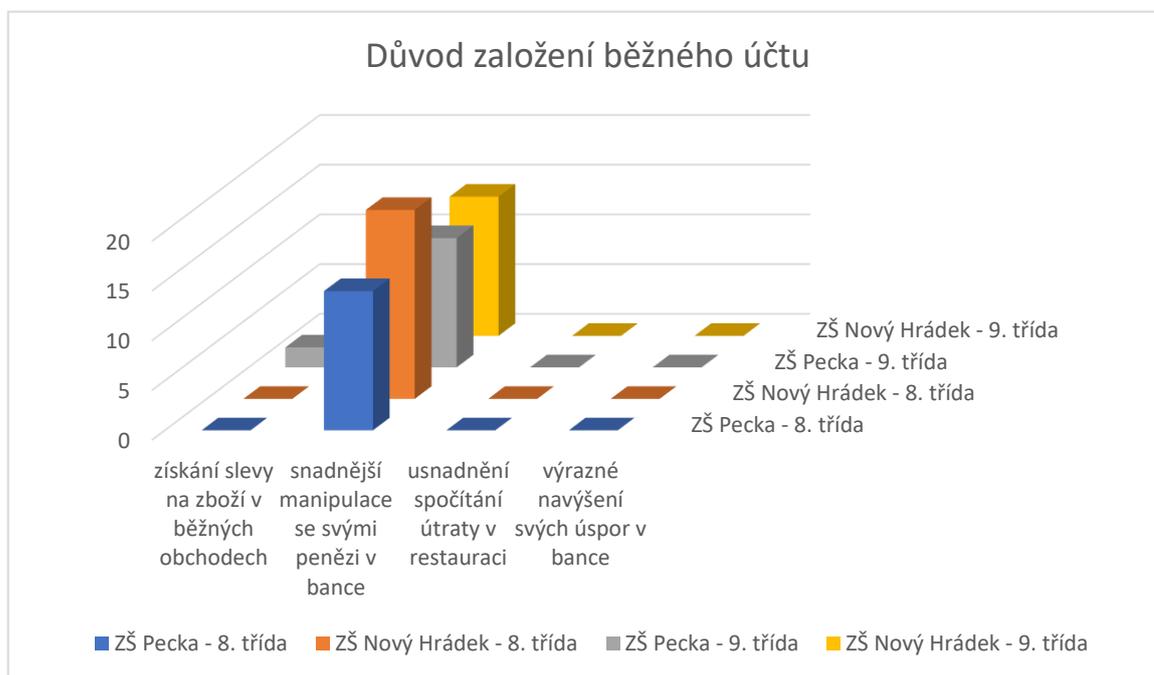
s výjimkou 4 respondentů, kteří na otázku o úroku z úvěru zvolili možnost (d), tedy "částka, kterou musíme bance vrátit". Toto zjištění naznačuje, že 4 respondenti ze ZŠ Nový Hrádek mohli nesprávně interpretovat definici úroku z úvěru jako "částka, kterou musíme bance vrátit". Mělo by se v úvahu vzít při analýze, že i když většina respondentů ve ZŠ Nový Hrádek správně identifikovala úrok jako částku, kterou platíme bance (možnost a), několik respondentů mohlo mít stále chybné povědomí o tomto finančním termínu. Z výsledků vyplývá, že žáci ze ZŠ Nový Hrádek mají lepší povědomí o definici úroku z úvěru ve srovnání se žáky ze ZŠ Pecka. To může být důsledek lepší finanční edukace ve škole nebo vlivu jiných faktorů, které vedou k lepšímu chápání finančních pojmových definic. Tato zjištění mohou být užitečná pro vývoj a zdokonalení vzdělávacích programů zaměřených na finanční gramotnost žáků v oblasti úroků a úvěrů.

Z výsledků je patrné, že v 9. ročníku ZŠ Pecka studenti měli lepší povědomí o definici úroku z úvěru než v 8. ročníku stejné ZŠ. Odpovědi ve prospěch správné odpovědi (a) byly častější v 9. ročníku, což může signalizovat zlepšení finanční gramotnosti během studia na této škole.

Naopak v ZŠ Nový Hrádek byla znalost úroku z úvěru konzistentní mezi 8. a 9. ročníkem. Studenti ve 8. ročníku měli již vysokou míru správných odpovědí, která byla v 9. ročníku udržována.

Z těchto výsledků můžeme usoudit, že ve škole ZŠ Nový Hrádek je vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti stabilní, vyrovnané a efektivní, zatímco ve ZŠ Pecka dochází ke zlepšení znalostí mezi 8. a 9. ročníkem, což může naznačovat, že je vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti účinné. Toto zjištění může být užitečné pro plánování a zlepšení budoucích vzdělávacích programů o finanční gramotnosti na obou školách.

Graf 19: Otázka na důvod založení běžného účtu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Z dat lze vyvodit, že pro žáky obou škol byla v 8. ročníku nejčastější odpovědí možnost b) snadnější manipulace se svými penězi v bance jako důvod pro založení běžného účtu. V obou případech byla tato možnost jedinou zvolenou odpovědí, což naznačuje, že žáci obou škol považují snadnější manipulaci s penězi v bance za hlavní motivaci pro založení běžného účtu. Ostatní možnosti (získání slevy na zboží v běžných obchodech, usnadnění spočítání útraty v restauraci a výrazné navýšení úspor v bance) nebyly považovány za důležité v obou případech.

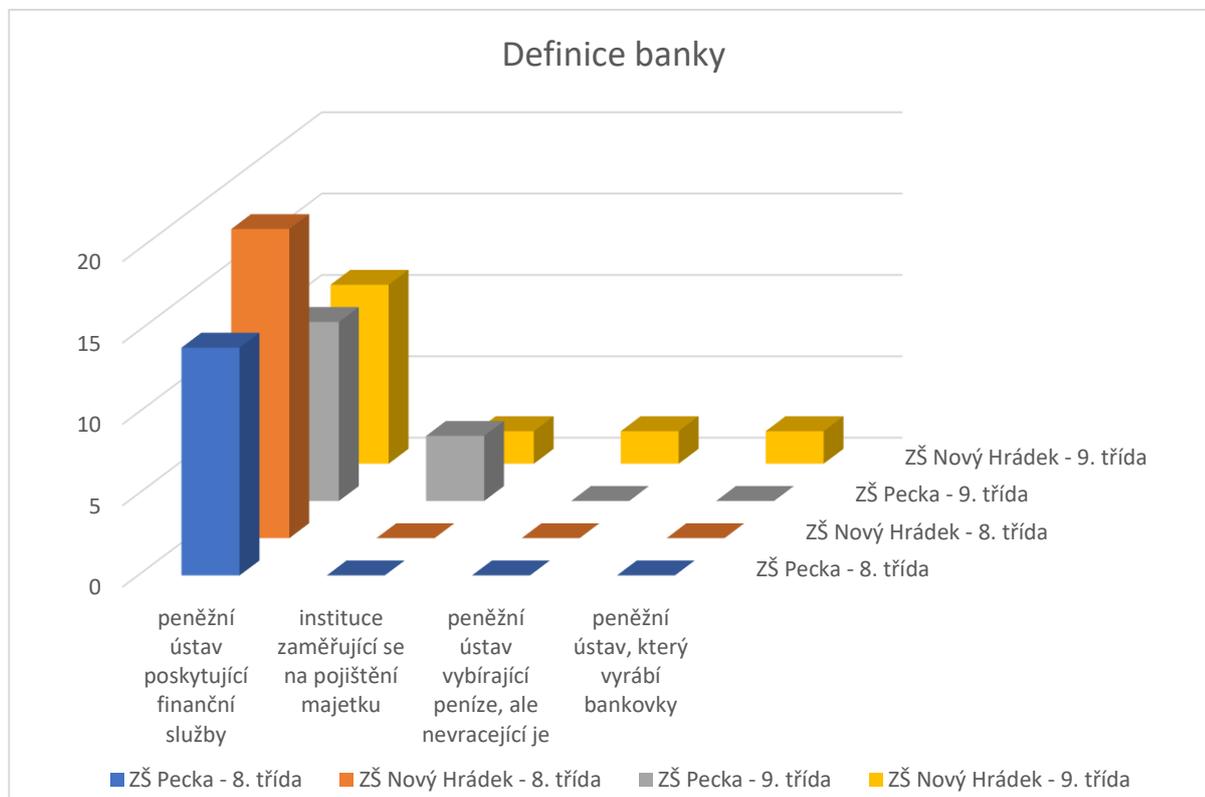
Z výsledků je patrné, že pro žáky obou škol byla nejčastější odpovědí možnost b) snadnější manipulace se svými penězi v bance jako důvod pro založení běžného účtu. Ve 9. ročníku ZŠ Pecka pokračoval tento trend, kde většina studentů stále považuje snadnější manipulaci s penězi v bance za hlavní motivaci pro založení běžného účtu.

V 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek zvolila většina studentů možnost b) jako důvod pro založení běžného účtu, což je shodné s trendem ve 8. ročníku.

V obou případech nebyly ostatní možnosti (získání slevy na zboží v běžných obchodech, usnadnění spočítání útraty v restauraci a výrazné navýšení úspor v bance) považovány za důležité. Toto naznačuje, že studenti obou škol dávají přednost jednoduchosti a snadnosti v manipulaci se svými penězi při volbě bankovních služeb. Tato

informace je důležitá pro banky a finanční instituce, které mohou tuto preferenci zohlednit při nabízení svých služeb pro mladé klienty.

Graf 20: Otázka na definici banky

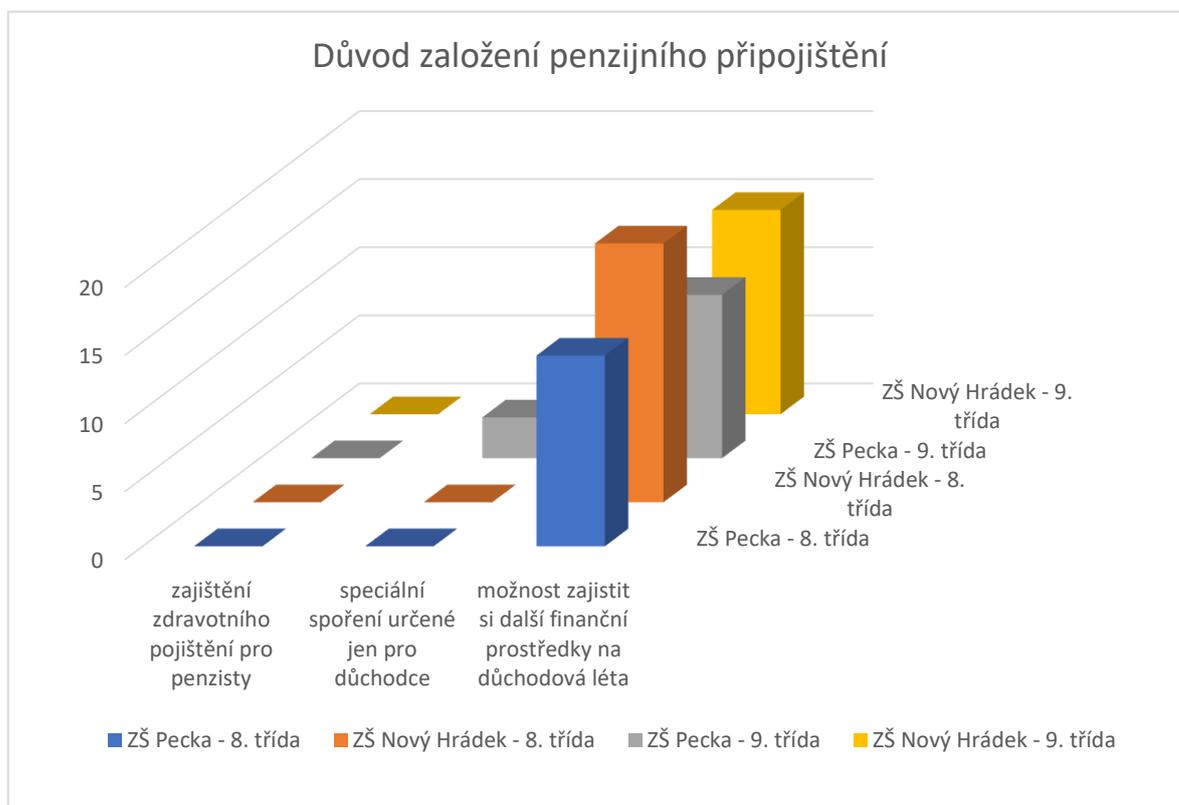
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Pro žáky obou škol byla v 8. ročníku nejčastější odpovědí možnost a) peněžní ústav poskytující finanční služby jako definice banky. V obou případech tuto možnost zvolili všichni respondenti, což naznačuje, že žáci obou škol mají správnou představu o tom, co je banka, jako peněžní ústav poskytující finanční služby. Ostatní možnosti (b, c, d) nebyly považovány za správné definice banky.

Ve 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek i ZŠ Pecka zůstal tento trend stejný, kde většina studentů stále chápe banku jako peněžní ústav poskytující finanční služby. Objevily se zde však i špatně zvolené odpovědi.

Celkově lze konstatovat, že studenti obou škol mají dobrou znalost toho, co banka znamená jako finanční instituce. Tato znalost je klíčová pro jejich finanční gramotnost a schopnost efektivně využívat bankovní služby v budoucnu.

Graf 21: Otázka na důvod založení penzijního připojištění

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Odpovědi na otázku ohledně důvodu vyhledání penzijního připojištění byla možnost c), tj. možnost zajistit si další finanční prostředky na důchodová léta. Tuto možnost zvolilo 14 respondentů z 8. ročníku ze ZŠ Pecka a 19 respondentů ze ZŠ Nový Hrádek. Ostatní možnosti nebyly preferovány: odpovědi a), b) nebyly žádným z respondentů obou škol tohoto ročníku vybrány, což znamená, že žáci nepovažují penzijní připojištění za prostředek zajištění zdravotního pojištění pro penzisty nebo speciálního spoření určeného pouze pro důchodce.

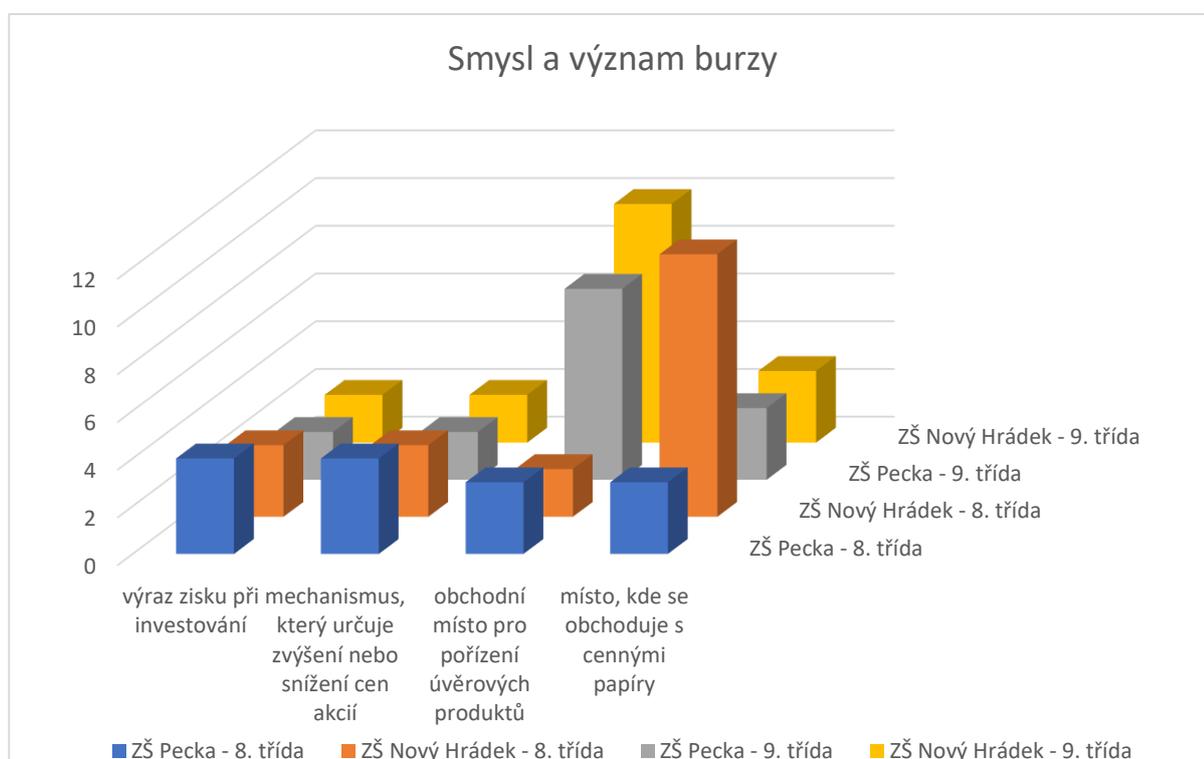
Celkově lze říci, že pro žáky obou škol je hlavním důvodem pro vyhledání penzijního připojištění možnost zajistit si další finanční prostředky na důchodová léta. Ostatní možnosti nebyly považovány za klíčové důvody pro vyhledání penzijního připojištění.

Odpovědi na otázku ohledně důvodu vyhledání penzijního připojištění ukázaly, že pro žáky obou škol je hlavním důvodem možnost zajistit si další finanční prostředky na důchodová léta, tzn. možnost c). Tuto volbu zvolilo více respondentů v 8. ročníku oproti 9. ročníku v ZŠ Pecka. 3 žáci 9. ročníku zmíněné školy volili výběr b). Na ZŠ Nový Hrádek se tento trend nezměnil. Pouze 2 žáci 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek volili nesprávnou variantu

b), což naznačuje, že preference této oblasti zůstává stabilní mezi studenty obou škol v průběhu jejich studia.

Odpovědi a) (zajištění zdravotního pojištění pro penzisty) a b) (speciální spoření určené pouze pro důchodce) nebyly v obou ročnících respondenty upřednostňovány. To ukazuje, že žáci nepovažují tyto možnosti za klíčové důvody pro vyhledání penzijního připojištění. Celkově lze říci, že zajištění dalších finančních prostředků na důchodová léta je pro studenty prioritní.

Graf 22: Otázka na smysl a význam burzy

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

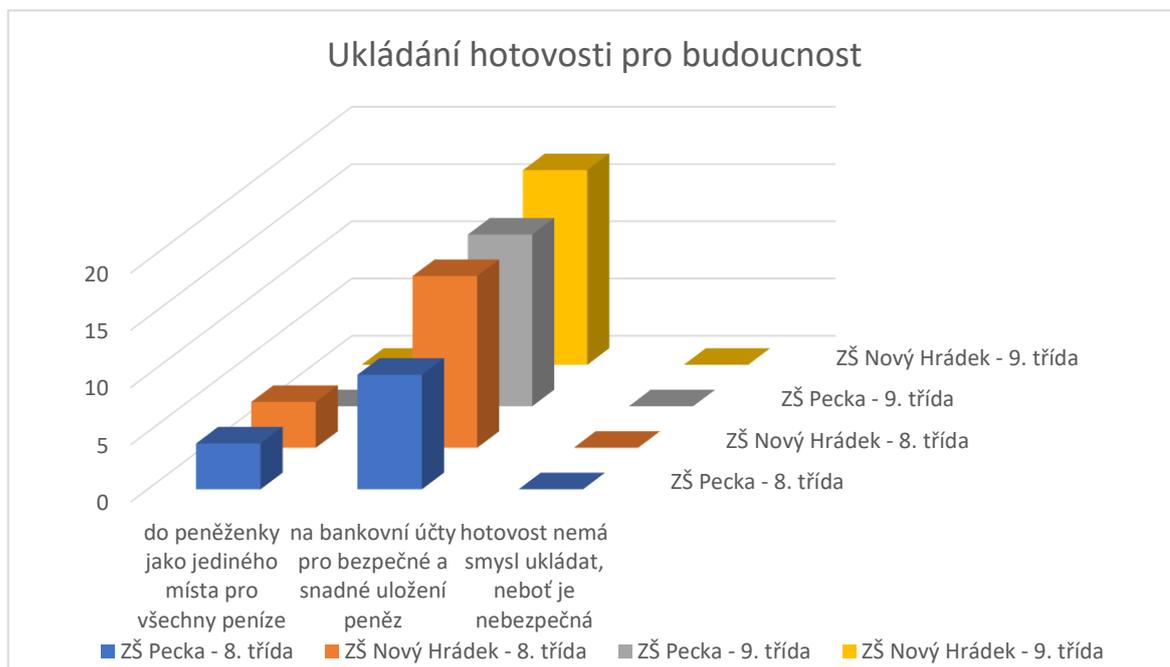
Nejčastější odpovědí na otázku o smyslu a významu burzy byla možnost d) místo, kde se obchoduje s cennými papíry. Tuto odpověď zvolilo 11 respondentů z 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek. Nicméně, 4 žáci ze ZŠ Pecka 8. ročníku odpověděli, že burza je mechanismus, který určuje zvýšení nebo snížení cen akcií. Odpovědi a), c) byly méně preferované v obou školách. Zajímavý závěr vyplynul ze ZŠ Pecka: V ZŠ Pecka byla odpověď b) a c) zvolena stejným počtem respondentů (4 odpovědi). To naznačuje, že žáci této školy mají různé představy o tom, co je hlavním smyslem a významem burzy. Nízká variabilita odpovědí se objevila v ZŠ Nový Hrádek. Tam naopak převažuje odpověď d).

Většina respondentů ze ZŠ Nový Hrádek považuje burzu za místo, kde se obchoduje s cennými papíry, což naznačuje jasnější povědomí o fungování burzy mezi žáky této školy. V ZŠ Pecka byly odpovědi na tuto otázku více rozmanité, s žáky, kteří měli různé představy o smyslu a významu burzy.

Celkově lze říci, že žáci obou škol mají jisté povědomí o tom, co je burza a jaký má smysl a význam. Vzdělávání na téma burzy by mohlo být prohloubeno pro lepší porozumění finančnímu světu a investování.

Variabilita odpovědí ukazuje na to, že studenti mohou mít různé úrovně povědomí o finančních tématech. Vzdělávací programy mohou být navrženy tak, aby lépe podporovaly studenty s různými úrovněmi znalostí a pochopení finančních konceptů. Vzhledem k tomu, že na ZŠ Pecka byly odpovědi na tuto otázku rozmanitější než v ZŠ Nový Hrádek, je možné, že v ZŠ Pecka by bylo vhodné více zaměřit výukové programy na lepší porozumění funkcím burzy a finančnímu světu obecně.

Graf 23: Otázka na ukládání hotovosti pro budoucnost

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Na obou školách zvolily žáci 8. ročníků bankovní účty jako nejoblíbenější způsob ukládání hotovosti pro budoucnost. Celkem 25 respondentů (10 ze ZŠ Pecka a 15 ze ZŠ Nový Hrádek) preferuje tuto možnost. To naznačuje, že žáci mají důvěru v bankovní instituce jako bezpečné místo pro uložení svých peněz. Několik respondentů z obou škol

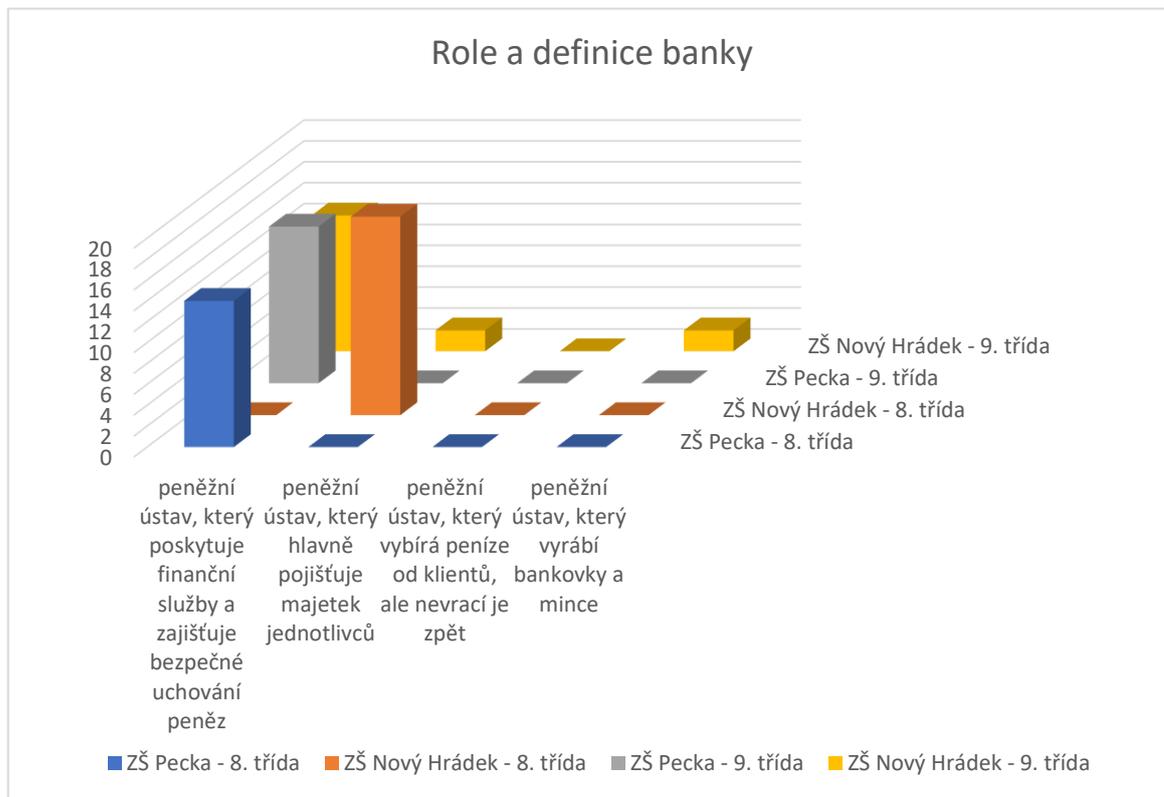
(celkem 8, tzn. 4 ze ZŠ Pecka a 4 ze ZŠ Nový Hrádek) upřednostňuje tradiční metodu ukládání hotovosti do peněženky. Tato skupina preferuje fyzickou přítomnost peněz. V dotazníku se projevil nízký zájem o odpověď c): Žádný z respondentů nezvolil možnost c), tj. hotovost nemá smysl ukládat, neboť je nebezpečná. To naznačuje, že žáci obou škol považují ukládání hotovosti za smysluplné, ať už ve formě bankovních účtů nebo fyzických peněz v peněženkách.

Celkově lze říci, že většina žáků obou škol upřednostňuje ukládání hotovosti na bankovní účty jako bezpečný a snadný způsob. Je také důležité poznamenat, že někteří žáci stále preferují tradiční metody, jako je ukládání peněz do peněženky.

Bankovní účty jsou nejoblíbenějším způsobem ukládání hotovosti pro budoucnost pro většinu respondentů ze ZŠ Pecka i ZŠ Nový Hrádek. Toto ukazuje, že důvěra ve finanční instituce je vysoká a žáci preferují bezpečné možnosti ukládání peněz.

Několik respondentů stále dává přednost tradiční metodě ukládání hotovosti do peněženky. Tato preference může být založena na fyzické přítomnosti peněz, což někteří lidé mohou považovat za důležité. Záznamy o odpovědích 9. ročníku nenaznačují výraznější změny v preferencích ukládání hotovosti mezi 8. a 9. ročníkem.

Graf 24: Otázka na roli a definici banky

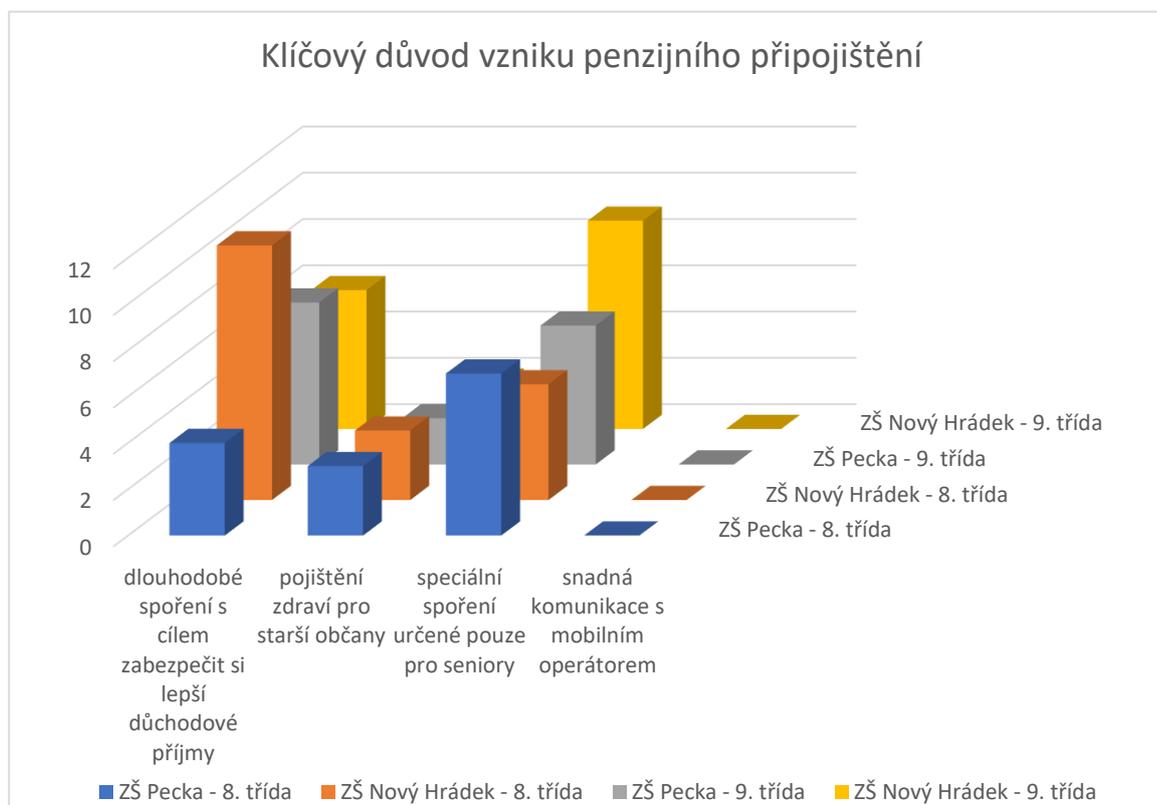
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

V obou školách byla v 8. ročníku nejčastější odpověď na otázku na roli a definici banky možnost a) – peněžní ústav, který poskytuje finanční služby a zajišťuje bezpečné uchování peněz. Tuto odpověď zvolili všichni respondenti ze ZŠ Pecka (14 odpovědí) na rozdíl od žáků 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek (19 odpovědí), kteří volili odpověď b) – peněžní ústav, který hlavně pojišťuje majetek jednotlivců. To naznačuje, že ne všichni žáci mají správnou představu o hlavní roli banky jako bezpečného místa pro uchování peněz a poskytování finančních služeb. Nízký zájem se projevil u alternativní možnosti c) a d), což znamená, že žáci nepovažují banku za instituci, vybírá peníze od klientů, ale nevrací je zpět, nebo za peněžní ústav, který vyrábí bankovky a mince.

Celkově lze říci, že žáci obou škol mají rozdílné chápání role banky jako instituce, která poskytuje finanční služby a zajišťuje bezpečné uchování peněz.

Odpovědi b), c) a d) nebyly výrazně preferovány v 9. ročníku s výjimkou žáků, jež zvolili variantu b) a d), každá po 2. To naznačuje, že žáci ve vyšších ročnících stále mají poměrně jasnou představu o tom, co je role banky jako peněžního ústavu poskytujícího finanční služby a zajišťujícího bezpečné uchování peněz.

Graf 25: Otázka na klíčový důvod vzniku penzijního připojištění

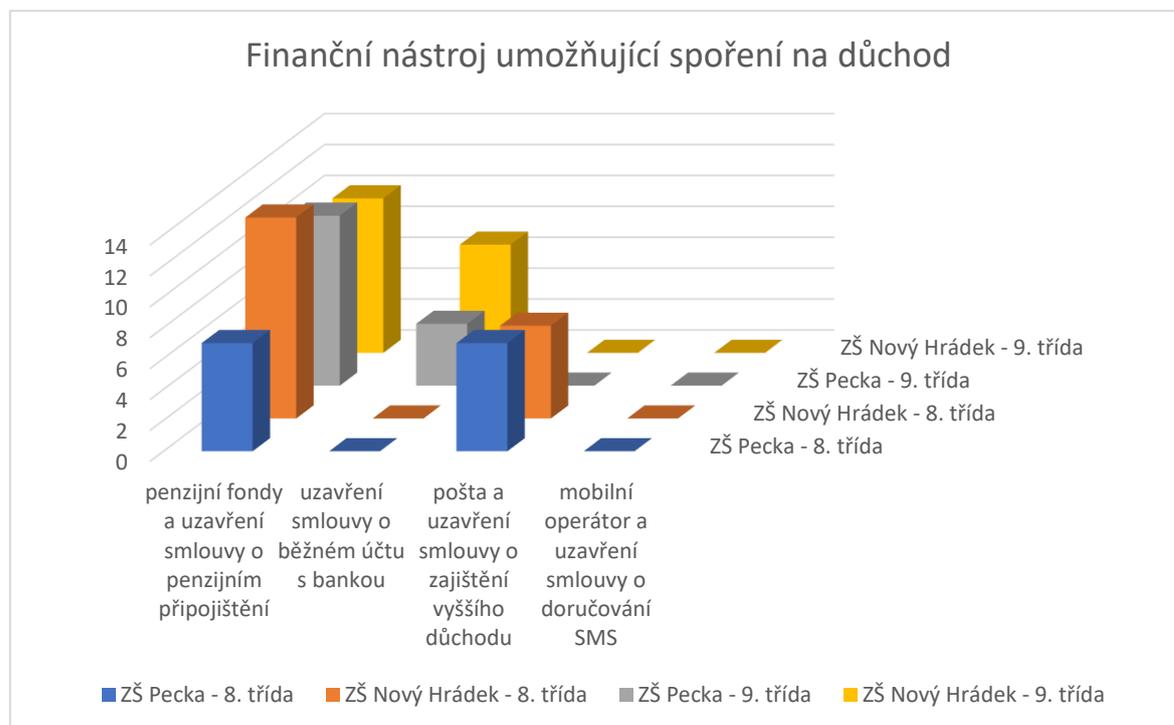
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Nejčastější odpovědí na otázku o klíčovém důvodu vzniku penzijního připojištění byla možnost a) - dlouhodobé spoření s cílem zabezpečit si lepší důchodové příjmy. Tuto odpověď zvolilo 11 respondentů z 8. ročníku ze ZŠ Nový Hrádek a 4 respondenti ze ZŠ Pecka. Druhou nejčastější odpovědí byla možnost c) - speciální spoření určené pouze pro seniory, kterou zvolilo 7 respondentů ze ZŠ Pecka a 5 respondentů ze ZŠ Nový Hrádek. Projevil se zde nízký zájem o alternativní možnost d), což znamená, že žáci nepovažují penzijní připojištění za nástroj pro snadnou komunikaci s mobilním operátorem.

Celkově lze říci, že žáci obou škol vidí penzijní připojištění především jako dlouhodobé spoření s cílem zabezpečit si lepší důchodové příjmy. Odpovědi o speciálním spoření pro seniory naznačují povědomí o tom, že penzijní připojištění je určeno pro finanční zabezpečení seniorů ve stáří. Ostatní důvody nebyly považovány za klíčové. I ve vyšších ročnících mají žáci jasnou představu o tom, co je role banky jako peněžního ústavu poskytujícího finanční služby a zajišťujícího bezpečné uchování peněz.

Celkově lze říci, že povědomí o roli banky mezi žáky obou škol zůstává konzistentní i ve vyšších ročnících. Žáci mají jasnou představu o tom, co banka znamená jako finanční instituce.

Graf 26: Otázka na finanční nástroj umožňující spoření na důchod

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

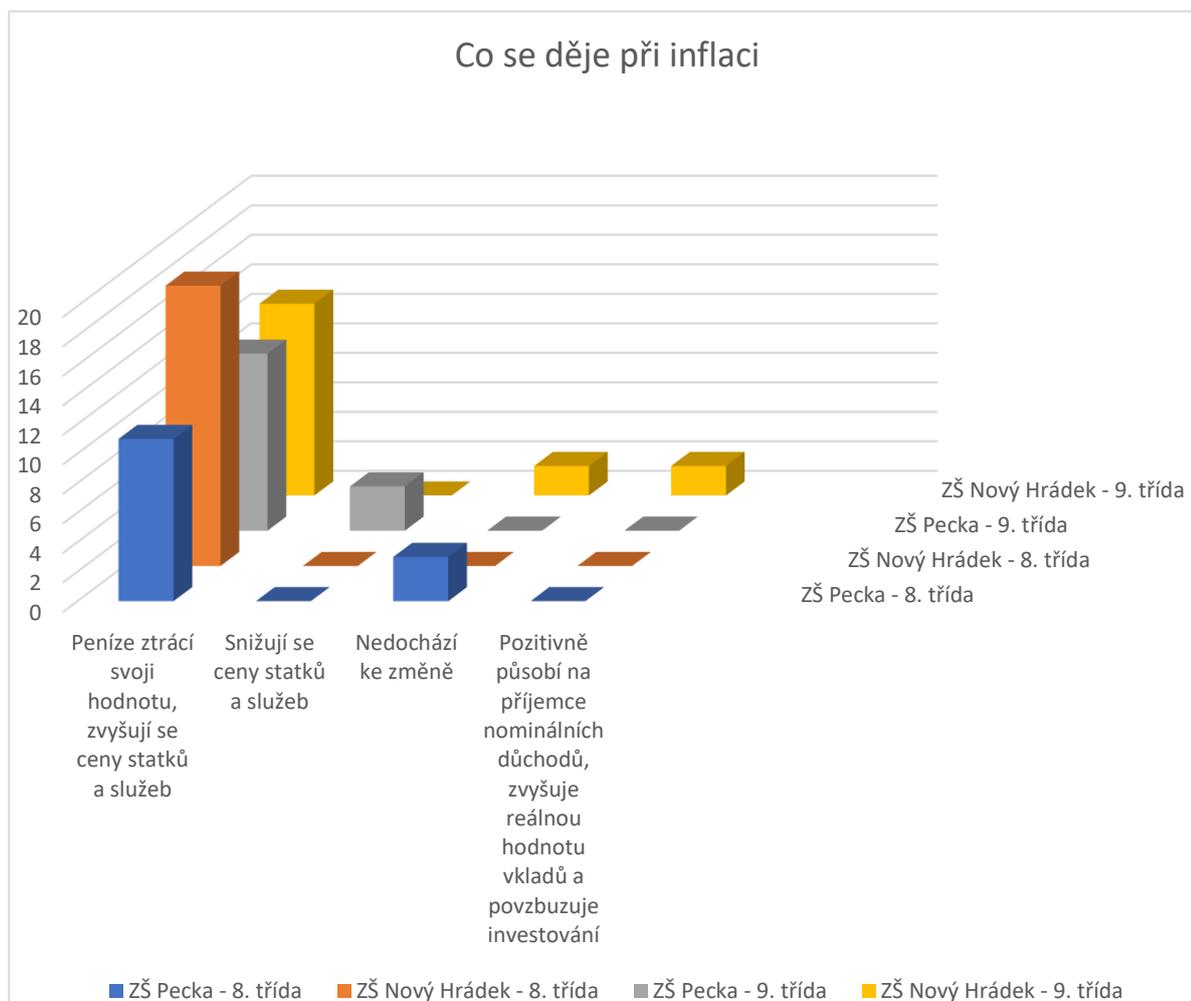
Ohledně otázky na preferovanou možnost pro spoření pro důchod se vyskytla nejčastěji zejména v 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek možnost a) - penzijní fondy a uzavření smlouvy o penzijním připojištění. Tuto možnost zvolilo 13 respondentů ze ZŠ Nový Hrádek. Odpověď c) - pošta a uzavření smlouvy o zajištění vyššího důchodu byla zvolena 7 respondenty z 8. ročníku ze ZŠ Pecka a 6 respondenty ze ZŠ Nový Hrádek. Odpovědi b) a d) nebyly vybrány žádným z respondentů obou škol.

Nízký zájem o bankovní produkty a služby mobilních operátorů: Odpovědi b) a d) (uzavření smlouvy o běžném účtu s bankou, mobilní operátor a uzavření smlouvy o doručování SMS) nebyly preferovány jako možnosti spoření pro důchod. To naznačuje, že žáci obou škol považují penzijní fondy a uzavření smlouvy o penzijním připojištění za spolehlivější a vhodnější možnosti pro spoření na důchod v porovnání s bankovními produkty nebo službami mobilních operátorů.

Celkově lze konstatovat, že žáci mají povědomí o důležitosti penzijního připojištění a penzijních fondů jako prostředku pro zajištění finanční stability v důchodovém věku. Ostatní možnosti nebyly považovány za vhodné nebo relevantní pro spoření na důchod.

Oba ročníky studentů mají podobné povědomí o důležitosti penzijního připojištění a penzijních fondů jako prostředku pro zajištění finanční stability v důchodovém věku. Bankovní produkty a služby mobilních operátorů nejsou preferované jako možnosti pro spoření na důchod. Oba ročníky mají podobné názory na tuto otázku. Tato informace může být užitečná pro vzdělávací programy zaměřené na finanční gramotnost, které mohou zdůraznit důležitost penzijního připojištění a poskytnout studentům informace o tom, jak si vybrat vhodný penzijní fond pro svou budoucnost.

Graf 27: Otázka na to, co se děje při inflaci

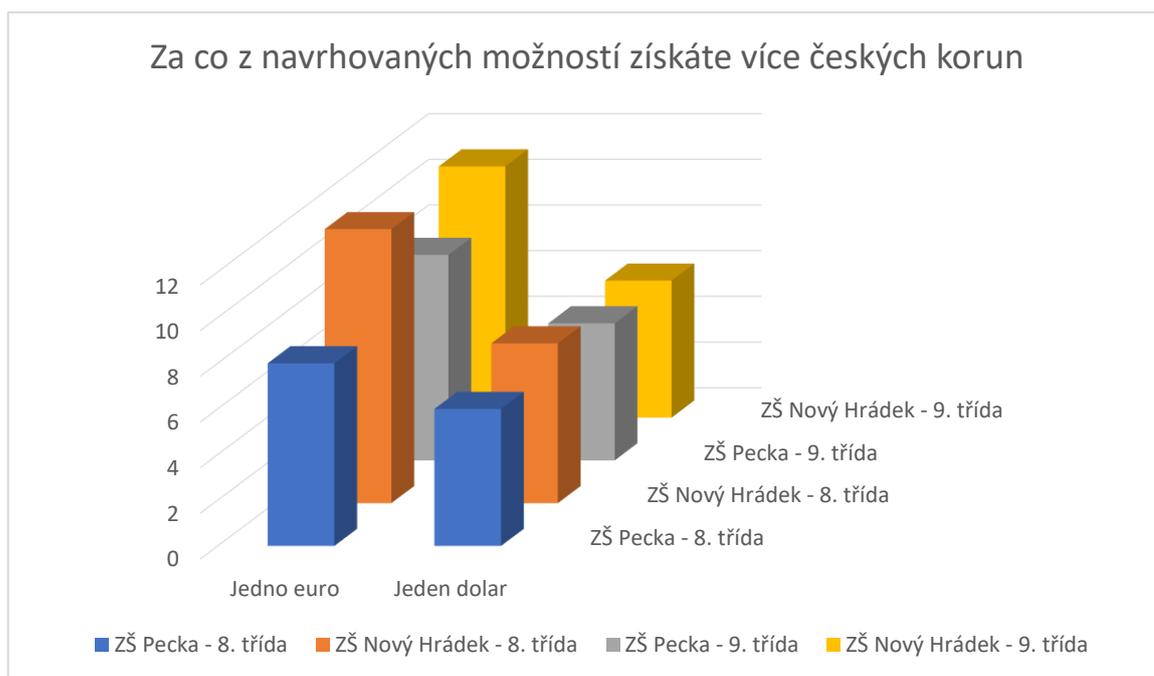

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Z výsledků je zřejmé, že většina respondentů 8. ročníku ZŠ Pecka (11 odpovědí) správně chápe inflaci jako jev, při kterém peníze ztrácejí hodnotu, což způsobuje zvyšování cen statků a služeb (možnost a). Tři žáci ze ZŠ Pecka vybrali možnost c) - "Nedochází k žádné změně", což je nesprávné chápání inflace. Naopak, z 8. ročníku ze ZŠ Nový Hrádek všichni respondenti (19 odpovědí) vybrali správnou možnost a).

Celkově lze konstatovat, většina žáků ze ZŠ Pecka má správnou představu o inflaci, i když několik z nich má nesprávné chápání tohoto ekonomického jevu. Naopak, žáci ze ZŠ Nový Hrádek mají jednotné a správné povědomí o inflaci. To ukazuje na větší povědomí a znalosti žáků ze ZŠ Nový Hrádek v oblasti ekonomických jevů. Důraz na správné chápání inflace je důležitý pro rozvoj finanční gramotnosti a schopnosti správně interpretovat ekonomické události v jejich kontextu.

Graf 28: Otázka na to, co z navrhovaných možností nabízí více českých korun

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření

Z výsledků je zřejmé, že většina respondentů 8. ročníků ZŠ Pecka i ZŠ Nový Hrádek správně rozumí tomu, že za jedno euro získáte více českých korun než za jeden dolar. Ve srovnání obou škol vyšší počet správných odpovědí byl zaznamenán ve ZŠ Nový Hrádek, kde 12 žáků správně zvolilo možnost a), tzn. "jedno euro". Odpovědi ukazují, že žáci mají povědomí o směnných kurzech mezi eurem, dolarem a českou korunou,

což je důležitý aspekt finanční gramotnosti. Tato znalost může pomoci při cestování do zemí používajících odlišné měny nebo při mezinárodním obchodu.

Srovnání výsledků mezi 8. a 9. ročníky ukazuje, že žáci obou škol mají povědomí o směnných kurzech mezi eurem, dolarem a českou korunou. Obě skupiny žáků mají schopnost porozumět, že za jedno euro získají více českých korun než za jeden dolar. Tato znalost je důležitá pro jejich schopnost orientovat se ve světě mezinárodních financí a obchodu. Díky tomuto poznání budou lépe vybaveni pro situace, kdy budou potřebovat směnit měnu při cestování nebo při mezinárodním obchodě.

4.4 Polostrukturované rozhovory učitelů vyučující finanční gramotnost

Pro polostrukturované rozhovory s učiteli vyučujícími finanční gramotnost byla využita kombinace otevřených otázek a specifických otázek. Otevřené otázky umožnily učitelům sdílet své zkušenosti, názory a postupy, zatímco specifické otázky se zaměřují na konkrétní aspekty výuky finanční gramotnosti. Tímto způsobem bylo dosaženo hlubších a rozsáhlejších odpovědí od respondentů.

Rozhovor byl zahájen otevřenou otázkou, tj. široce formulovanou otázkou, která umožnila učitelům volně sdílet své zkušenosti a pohledy. Například: "Jaké jsou vaše hlavní cíle a přístupy při výuce finanční gramotnosti?"

Následovaly specifické otázky, které se zaměřily na konkrétní aspekty výuky. Například: "Jaké konkrétní metody a aktivity používáte pro zapojení studentů do praktické aplikace finančních dovedností?"

Během rozhovoru bylo nutné pozorně reagovat na odpovědi učitelů. Následující otázky, které se odvíjely od jejich odpovědí, sloužily k rozvinutí diskuse a získání hlubších poznatků o dané tématice.

Bylo nutné udržovat rovnováhu mezi otevřenými a specifickými otázkami, to znamená vyvážený poměr mezi otevřenými otázkami, které povzbuzují k širšímu sdílení, a specifickými otázkami, které umožňují hlouběji proniknout do konkrétních témat a postupů.

Při provádění polostrukturovaných rozhovorů bylo důležité nechat učitele volně vyjádřit své názory a zkušenosti, zatímco jejich odpovědi vedly ke specifickým aspektům výuky finanční gramotnosti. Během rozhovoru byly kladeny otevřené otázky, které podpořily další diskusi.

Výpověď vyučující občanské výchovy na ZŠ Nový Hrádek objasňuje, že při výuce finanční gramotnosti jsou stanoveny konkrétní cíle, mezi něž patří porozumění klíčovým finančním pojmům, jako jsou inflace, daně, nezaměstnanost, tvorba ceny, rodinný rozpočet, bankovní produkty a různé formy placení. V rámci výuky se klade důraz na rozvoj dovedností a znalostí, které umožní studentům prakticky aplikovat finanční dovednosti v reálném životě.

Metody a aktivity výuky jsou zaměřeny na zapojení studentů. Skupinové práce s praktickými výpočty a názorné ukázky, jako jsou výplatní pásky, platební karty, výpisy z účtu, složenky a šeky, hrají klíčovou roli v podpoře praktické aplikace finančních dovedností.

V rámci výuky se vyučující setkávají s několika výzvami a překážkami. Rodiče se někdy zdráhají poskytovat konkrétní údaje o rodinném rozpočtu, což může být citlivým tématem. Kromě toho je zjištěno, že žáci ve věku 14-15 let nemají dostatečný zájem o finanční gramotnost a nejsou na ni plně připraveni.

Zatím není implementována žádná strategie pro zajištění inkluze ve výuce finanční gramotnosti. Oblíbenými zdroji pro výuku jsou materiály od Lenky Mužíčkové, kniha od Yuvala Noah Harariho Sapiens, stručné dějiny lidstva – zejména kapitola Peníze a online zdroje, jako je YouTube – Nezkreslená věda, The American Dream – Understanding Money and the Banking System.

Hodnocení pokroku studentů probíhá prostřednictvím testování a průběžné zpětné vazby během výuky. Spolupráce s rodiči a dalšími partnery je podporována prostřednictvím každoročních projektových dnů Finanční gramotnosti pro 1. i 2. stupeň.

Dlouhodobým cílem výuky finanční gramotnosti je připravit žáky na život a posílit jejich finanční gramotnost. Zatím není využívána žádná profesní rozvojová příležitost pro učitele v této oblasti, ale celkově je zaznamenán pozitivní vliv výuky finanční gramotnosti na studenty, zejména u těch, kteří se s finanční problematikou již zabývají s rodiči.

Dle vyučující matematiky na ZŠ Nový Hrádek je finanční gramotnost v pojetí vlastní výuky zaměřena na procenta, úroky a splátky, s cílem vybavit žáky schopností rozhodovat o nutnosti a výhodnosti využívání finančních produktů. V rámci výuky využívá vyučující příběhy běžné praxe, například situace při nakupování, a finanční gramotnost sloučí do programu vyučování pomocí PC, platformy Kahoot, pracovních listů a hry trimino.

Jednou z výzev, které při výuce finanční gramotnosti se čelí, je omezený čas, který je k dispozici, obvykle pouze 8-10 vyučovacích hodin. Strategií i výzvou zároveň je zapojení všech žáků podle jejich individuálních schopností a možností.

Mezi oblíbené zdroje pro výuku patří mapa exekucí, videa na platformě "Nezkreslená věda", vlastní pracovní listy a kvalitní materiály určené pro druhý stupeň. Avšak pro žáky ve věku 14-15 let je dostupných málo materiálů, a časová dotace 8-10 hodin je považována za nedostatečnou.

Zpětná vazba k pokroku studentů probíhá přímo v hodinách. Spolupráce s partnery a podpora výuky finanční gramotnosti mimo školu probíhá prostřednictvím projektů zaměřených na finanční gramotnost.

Ideálním cílem pro výuku finanční gramotnosti by byl samostatný předmět vyučovaný jednou týdně. Ačkoliv vyučující čelí omezenému času, snaží se rozvíjet své vlastní znalosti a dovednosti prostřednictvím účasti na seminářích a webinářích.

Žáci prostřednictvím výuky začínají chápat, že půjčky mají důsledky a že je třeba je splácet. Získávají lepší povědomí o hodnotě peněz a začínají kriticky přemýšlet o rychlých půjčkách.

V ZŠ Pecka vyučující a respondentka polostrukturovaného rozhovoru sdělila, že ve škole, kde vyučuje, se zaměřují na finanční gramotnost prostřednictvím projektových dnů v 6. a 7. třídě s cílem poskytnout žákům přehled o hodnotě peněz, učit je správně hospodařit s finančními prostředky a přemýšlet o tom, co je pro ně a jejich rodiny skutečně nezbytné pro život. Projekt zahrnuje i otázky týkající se moderních forem financí, jako jsou například otázky ohledně bitcoinu.

V rámci projektových dnů žáci zjišťují informace o nákladech svých rodin, a to prostřednictvím informačních videí a praktických cvičení, jako je rozdělení bankovek na určité hromádky podle určených kategorií. Hry a učebnice slouží k posílení finanční gramotnosti a uvádění praktických příkladů.

Během projektů se lze setkat s tím, že žáci vyjadřují zájem o vydělávání velkých částek peněz, například prostřednictvím kariéry youtubera, aniž by měli přiměřenou představu o reálných mzdách a platbách. Zde se využívají další příklady a pedagogové se snaží jim více vysvětlit různé aspekty finanční reality.

Oblíbené zdroje pro výuku zahrnují informační videa na YouTube, program "Nezkreslená věda", hry, směnný obchod, učebnice a videa od České národní banky. Žáci

pak své nově nabyté znalosti aplikují v praxi a diskutují o nich prostřednictvím rozhovorů na základě svých otázek a odpovědí.

Spolupráce s rodiči je klíčová, a proto zde panuje dohoda, že žákům bude poskytnuta větší odpovědnost, například tím, že budou pověřeni nakupováním za určitou částku. Děti budou mít vlastní bankovní účty a seznámí se s bezhotovostními platbami.

Dlouhodobým cílem projektu je, aby žáci postupně měli své vlastní účty v bance, sledovali částky, které jim rodiče posílají místo kapesného, a začali si systematicky spořit. Pozitivní zpětná vazba od žáků získáváme v tom, že si uvědomují nutnost orientace v životě, aby předešli nepříjemným situacím. Nakonec, volitelný předmět finanční gramotnosti pro 2. stupeň ZŠ od nakladatelství Fortuna Plus a pracovní sešit slouží jako doplňkový materiál pro prohloubení jejich znalostí.

Otázky kladené v polostrukturovaných rozhovorech respondentům vyučujícím finanční gramotnost pomohly otevřít diskusi o výuce finanční gramotnosti a získat pohledy učitelů na jejich přístupy, výzvy a úspěchy ve výuce tohoto důležitého tématu.

Otázky „Jaké jsou Vaše hlavní cíle při výuce finanční gramotnosti? Jaké dovednosti a znalosti chcete, aby studenti získali?“ byly zaměřeny na cíle učitelů ve výuce finanční gramotnosti. Učitelé sdíleli svá očekávání ohledně toho, jaké dovednosti, znalosti a hodnoty by měli studenti vyvinout v oblasti financí. Zmínili například schopnost rozpoznat a plánovat výdaje, pochopení základních finančních pojmů, schopnost správného nakládání s penězi nebo schopnost rozhodování o finančních produktech a službách.

Otázky „Jakými metodami a aktivitami se snažíte zapojit studenty do výuky finanční gramotnosti? Jak podporujete praktickou aplikaci finančních dovedností?“ byly zaměřeny na pedagogické přístupy a metody, které učitelé používají při výuce finanční gramotnosti. Zde učitelé popsali konkrétní aktivity, jako jsou simulace, praktické cvičení s penězi, diskuse o reálných finančních situacích nebo využití interaktivních online zdrojů. Důležitým prvkem byla také podpora praktické aplikace finančních dovedností ve skutečném životě a propojení s reálnými situacemi.

Otázky „Jaké překážky nebo výzvy jste zaznamenali při výuce finanční gramotnosti? Jak se s nimi vypořádáváte?“ byly cíleny na překážky, které učitelé mohou čelit při výuce finanční gramotnosti. Zmíněn byl nedostatek času ve výuce, omezené materiální zdroje, nedostatek aktuálních a relevantních výukových materiálů nebo potenciální odpor nebo nezájem studentů o toto téma. Učitelé sdíleli strategie, které používají k překonání těchto

výzev, jako je spolupráce s dalšími učiteli, využití online zdrojů nebo upravení výukových plánů.

Otázky „Jaká je Vaše strategie pro zajištění inkluze ve výuce finanční gramotnosti? Jak se snažíte oslovit různé typy studentů a jejich individuální potřeby?“ sledovaly inkluzivní přístup ve výuce finanční gramotnosti. Učitelé hovořili o svých postupech a strategiích pro zajištění toho, aby se všichni studenti cítili zahrnuti a podporováni ve svém finančním vzdělávání. Dále hovořili o různých učebních stylech, individuální podpoře, adaptaci materiálů pro různé potřeby studentů nebo vytváření inkluzivního a respektujícího prostředí ve třídě.

Otázky „Jaké jsou vaše oblíbené zdroje, materiály nebo nástroje pro výuku finanční gramotnosti? Jak je integrujete do svých výukových plánů?“ sledovaly konkrétní zdroje a materiály, které učitelé používají při výuce finanční gramotnosti. Tématem odpovědí byly oblíbené učebnice, webové stránky, interaktivní aplikace, videa, nebo další zdroje, které považují za užitečné pro výuku tohoto tématu. Zároveň učitelé vysvětlili, jak tyto zdroje integrují do svých výukových plánů a jak je přizpůsobují pro své žáky.

4.5 Porovnání výsledků žáků 8. a 9. tříd ZŠ Pecka a ZŠ Nový Hrádek

Dotazníkové šetření vyplňovalo celkem ze ZŠ Pecka 14 žáků 8. ročníku a 15 žáků 9. ročníku. Ze ZŠ Nový Hrádek to bylo celkem 19 žáků 8. ročníku a 17 žáků 9. ročníku.

Pravidelné kapesné dostávají nejvíce žáci na ZŠ Nový Hrádek, 9 žáků z 8. ročníku a 4 žáci z 9. ročníku. Na ZŠ Pecka 5 žáků 8. ročníku a 4 žáci 9. ročníku.

Kapesné využívají žáci především na jídlo. ZŠ Pecka 6 žáků 8. ročníku a 5 žáků 9. ročníku a 8 žáků 8. ročníku a 3 žáci 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek.

Výše kapesného do 100,- Kč/měsíc je nejvíce zastoupená odpověď. ZŠ Pecka 6 žáci 8. ročníku a 4 žáci 9. ročníku a 8 žáci 8. ročníku a 5 žáci 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek.

Tabulka 1 Souhrnný přehled správných odpovědí

Otázka dotazník. šetření	ZŠ Pecka				ZŠ Nový Hrádek			
	Množství správných odpovědí				Množství správných odpovědí			
	8. ročník	Zdárnost v %	9. ročník	Zdárnost v %	8. ročník	Zdárnost v %	9. ročník	Zdárnost v %
Číslo 7	7	50 %	11	73 %	15	79 %	7	41 %
Číslo 8	9	64 %	15	100 %	19	100 %	17	100 %
Číslo 9	14	100 %	11	73 %	19	100 %	11	65 %
Číslo 10	1	7 %	8	53 %	6	32 %	12	71 %
Číslo 11	5	36 %	7	47 %	10	53 %	10	59 %
Číslo 12	9	64 %	10	67 %	13	68 %	14	82 %
Číslo 13	11	79 %	11	73 %	16	84 %	14	82 %
Číslo 14	11	79 %	8	53 %	15	79 %	9	53 %
Číslo 15	11	79 %	10	67 %	15	79 %	12	71 %
Číslo 16	5	36 %	9	60 %	12	63 %	9	53 %
Číslo 17	8	57 %	11	73 %	12	63 %	12	71 %
Číslo 18	7	50 %	6	40 %	16	84 %	6	35 %
Číslo 19	6	43 %	7	47 %	15	79 %	8	47 %
Číslo 20	14	100 %	13	87 %	19	100 %	14	82 %
Číslo 21	14	100 %	11	73 %	19	100 %	11	65 %
Číslo 22	14	100 %	12	80 %	19	100 %	15	88 %
Číslo 23	3	21 %	3	20 %	11	92 %	3	18 %
Číslo 24	10	71 %	15	100 %	15	79 %	17	100 %
Číslo 25	14	100 %	15	100 %	0	0 %	13	76 %
Číslo 26	4	29 %	7	47 %	11	92 %	6	35 %
Číslo 27	7	50 %	11	73 %	13	68 %	10	59 %
Číslo 28	11	79 %	12	80 %	19	100 %	13	76 %
Číslo 29	8	57 %	9	60 %	12	63 %	11	65 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Autorka práce vypočítala úspěšnost jako podíl počtu správných odpovědí a počtu žáků, kteří dotazník vyplnili. Výsledek byl poté zaokrouhlen na celé číslo.

Nejvíce procent získali žáci obou ročníků ZŠ Nový Hrádek u otázky č. 8, což je otázka na vydavatele hotovostních peněz. Žáci dosáhli 100 %. Taktéž žáci 9. ročníku ZŠ Pecka obdrželi tzv. plný počet bodů. Žáci o ročník níže z této školy dosáhli u této otázky 64% úspěšnosti. Výsledku 100 % obdrželi také žáci 8. ročníků obou ZŠ u otázky č. 9, u které měli objasnit pojem poplatků.

Následující otázku č. 10 ohledně kódu banky a odpovědi na ni žáci 8. ročníku ZŠ Pecka téměř neznali. Pouze jeden žák ze třídy. Devátý ročník ZŠ Pecka byl vzhledem ke zmiňované třídě v této otázce průměrný. Znalost odpovědi na otázku č. 11 ohledně SIPA se u všech žáků pohybovala kolem průměru. Nad slabým průměrem odpovídali žáci na otázku č. 12, a to k čemu slouží použití výběrního lístku. U této otázky znalo 82 % žáků 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek správnou odpověď. Znalost odpovědi na ukládání bezhotovostních peněz (otázka č. 13) věděly oba ročníky základních škol na cca 80 %.

Naprostě stejné výsledky mají žáci obou shodných ročníků základních škol u otázky č. 14 na placení za bankovní služby. Osmý ročník obou ZŠ získal 79 % a 53 % získal devátý ročník od obou ZŠ.

Odpověď na definici výnosu u otázky č. 18 znali žáci na průměrnou až mírně podprůměrnou hodnotu. Jen žáci 8. třídy ZŠ Nový Hrádek odpověděli dobře 83 %. Taktéž je to i u otázky č. 19 na úrok z úvěru.

Co se týče otázky č. 20, 21 a 22, tak na tu žáci 8. ročníku obou ZŠ znali 100% odpověď. Devátý ročník obou ZŠ se pohyboval na 80 % úspěšnosti na tyto otázky.

Propad ve znalostech byl u otázky č. 23 a to, co je smyslem a významem burzy. Úspěšnost žáků se pohybovala na 20 %, pouze žáci 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek znali odpověď téměř na 100 %.

Velice dobrých výsledků dosáhli žáci u otázky č. 24 týkající se ukládání hotovosti pro budoucnost. Deváté ročníky obou ZŠ odpověděly 100% úspěšností. Žáci 8. ročníku ZŠ Pecka znali odpověď na 71 % a žáci 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek na 79 %.

Velice zajímavá úspěšnost vyšla u otázky č. 25, pokud jde o roli a definici banky. Stoprocentní úspěšnost mají žáci obou ročníků ZŠ Pecka. Oproti tomu žáci 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek neznali vůbec správnou odpověď. Žáci o rok výše z této ZŠ ovládají tuto problematiku na 76 %.

Velmi rozmanité jsou odpovědi na otázku č. 26, a to klíčový důvod vzniku penzijního přípojištění. Žáci 8. ročníku ZŠ Pecka dosáhli 29% úspěšnosti, žáci 9. ročníku této školy 47% úspěšnosti, žáci 9. ročníku ZŠ Nový Hrádek úspěšnosti na 35 % a žáci 8. ročníku této školy 92procentní úspěšnosti.

Na otázku č. 27 týkající se finančního nástroje umožňující spoření na důchod, odpověděli žáci 8. ročníku ZŠ Pecka průměrně. Žáci o rok výše znali odpověď na 73 %. Žáci 8. ročníku ZŠ Nový Hrádek na 68 % a žáci 9. ročníku této školy na 59 %.

Stoprocentní znalost pojmu inflace je u žáků 8. ročníků ZŠ Nový Hrádek. Ostatní dotazovaní žáci této školy a také žáci 8. a 9. tříd ZŠ Pecka mají znalost k tomuto tématu na osmdesátiprocentní úspěšnosti.

Poslední otázka č. 29 má výběr ze dvou odpovědí. Buď je to jedno euro nebo jeden dolar a otázka zněla následovně: Za co z navrhovaných možností získáte více českých korun? Dotazovaní žáci obou ročníků a škol odpovídali s 60% úspěšností.

Z porovnání výsledků vyplývá, že žáci vědí, že bankovky a mince vydává ČNB. Znají založení běžného účtu, definici banky. Ovládají i důvod k vyhledání penzijního přípojištění. Většina z dotazovaných však nezná, že kód banky slouží k identifikaci banky, rovněž definici výnosu a ani co je smyslem a významem burzy. Jejich znalosti jsou roztržštěné. Je tudíž potřeba, aby se i nadále vzdělávali v oblasti finanční gramotnosti.

Seřadíme-li žáky 8. a 9. tříd zvolených škol na pomyslné stupně vítězů, tak na nejvyšší stupínek dosáhli žáci 8. třídy ZŠ Nový Hrádek se 75 % správných odpovědí. Na druhém místě se umístili žáci 9. třídy ZŠ Pecka se 67 % správných odpovědí. Třetí pozice dosáhli žáci 9. třídy ZŠ Nové Hrady se 65 % správných odpovědí a žáci 8. třídy ZŠ Pecka se zařadili na čtvrté místo se 62 % správných odpovědí.

Průměrná úspěšnost u jedné otázky žáků 8. třídy ZŠ Pecka dosahuje 8,8 %. U žáků 9. třídy této školy činí 10,1 %. U žáků 8. třídy ZŠ Nový Hrádek průměrná úspěšnost u jedné otázky nabývá hodnoty 13,9 % a u žáků 9. třídy ZŠ Nový Hrádek 11,0 %.

4.6 Návrh změn ŠVP

Na základě výsledků analýzy dat polostrukturovaných rozhovorů s pedagogy vyučujících finanční gramotnosti budou navrženy změny ve školském vzdělávacím plánu.

Budou stanoveny konkrétní cíle, obsah a metody výuky, které budou zaměřeny na zlepšení finanční gramotnosti žáků.

Budou zohledněna věková a vývojová specifika žáků, aby byly změny ve školském vzdělávacím plánu přizpůsobeny jejich potřebám a schopnostem.

Při implementaci změn ve školském vzdělávacím plánu hraje významnou roli spolupráce se zvolenými základními školami a pedagogy a zajištění dostatečné podpory pro pedagogy, aby mohli efektivně provádět výuku finanční gramotnosti.

Názorové spektrum od pedagogů, kteří vyučují finanční gramotnost může sloužit k vyhodnocení školního vzdělávacího plánu.

Hodnocení změn ve školním vzdělávacím plánu

Zpětná vazba od pedagogů ohledně jejich vnímání a hodnocení školního vzdělávacího plánu budou základními orientačními body pro závěr k vyhodnocení navržených změn školního vzdělávacího plánu dle polostrukturovaných rozhovorů s pedagogy.

4.7 Metodické listy pro výuku finanční gramotnosti

V dnešní době je stále obtížnější mít přehled o různorodých finančních produktech a službách. Počet nabídek roste, parametry služeb se liší a dochází k legislativním změnám. Schopnost orientovat se v tomto složitém světě je klíčová pro každého jednotlivce; bez této schopnosti není možné efektivně spravovat osobní ani rodinné finance. Počet jednotlivců a domácností ohrožených insolvencí neúměrně stoupá, a jednou z příčin je neznalost základních principů hospodaření, tedy nedostatečná finanční gramotnost. V nadcházející budoucnosti bude finanční gramotnost ještě důležitější, protože peníze se staly klíčovým faktorem společenského života. Nízká úroveň finanční gramotnosti má významný podíl na vzrůstajícím napětí ve společnosti a může přispět k vzniku sociálně patologických jevů společně s rozpadem rodiny. Finanční gramotnost je základním nástrojem prevence předlužení a možného následného sociálního vyloučení z hlavního proudu společnosti. Jedině cílená a nenásilná prevence, zaměřená na zlepšení povědomí lidí ve společnosti o finanční gramotnosti, může předejít těmto problémům (Pavelková, s. 50).

Metodické listy pro výuku finanční gramotnosti pro žáky 8. a 9. tříd základní školy zahrnují základní principy týkající se osobních financí a finančního rozhodování s 10 nejdůležitějšími tématy, která by měla být součástí výuky finanční gramotnosti a při kterých mohou být využity interaktivní metody výuky, jako jsou skupinové aktivity, simulace, praktické cvičení a diskuse, které podporují aktivní zapojení žáků. Zvážený

mohou být také moderní technologie, online nástroje pro podporu výuky finanční gramotnosti a jejich využití v praxi.

Inspirací pro autorku práce byla Finanční gramotnost – Metodika pro pedagogy od neziskové organizace Fórum pro prožitkové vzdělávání, z.ú.

1. Rozpočet a plánování výdajů: Žáci by měli naučit se rozpoznat rozdíl mezi potřebami a přáním, jak si sestavit osobní rozpočet a plánovat své výdaje

Název aktivity: "Finanční dobrodružství: Plánování na Ostrově Z+P"

Popis aktivity:

Tato zábavná a interaktivní aktivita umožní žákům 8. a 9. tříd vytvořit si osobní rozpočet a naučit se rozlišovat mezi potřebami a přáním. Budou hrát roli dobrodruhů, kteří se vydávají na fiktivní ostrov Z+P (Zbytečné výdaje a Potřeby), kde budou plánovat své náklady a učit se, jak správně nakládat s finančními prostředky.

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující různé položky výdajů (jídlo, oblečení, zábava, elektronika atd.).
- Karty s popisy jednotlivých výdajů (např. nová hra, vstupenky do kina, nové boty, nutné potraviny atd.).
- Tabule nebo velký papír pro tvorbu rozpočtu.
- Peníze ve fiktivní měně (např. "ostrovní zlatky").

Postup:

Příprava ostrova Z+P:

- a) Na stěnu nebo na tabuli umístěte plakáty s obrázky různých výdajů a položek, které budou na ostrově k dispozici (např. nová hra, vstupenky do kina, nový mobil, potraviny, školní pomůcky atd.).
- b) Na kartičky napište popisy jednotlivých výdajů spolu s jejich cenou ve fiktivní měně.

Rozpoznání potřeb a přání:

- a) Seděte se v kruhu a diskutujte o rozdílu mezi potřebami a přáním. Dejte žákům několik příkladů a nechte je říct, zda jde o potřebu nebo přání.

- b) Poté jim vysvětlíte, že budou hrát roli dobrodruhů na ostrově Z+P, kde budou muset rozhodnout, na co si chtějí své peníze utratit.

Finanční dobrodružství:

- a) Každý žák dostane určitý počet "ostrovních zlatáků" (např. 500 zlatých).
- b) Na stěně nebo na tabuli ukažte velký rozpočtový plán, který obsahuje rozdělení peněz na jednotlivé kategorie (jídlo, zábava, oblečení apod.).
- c) Žáci si mohou vybrat výdaje, na které chtějí své peníze utratit. Musí se rozhodnout, zda si koupí potřebné věci (např. jídlo) nebo věci, které jsou spíše přáním (např. nový mobil).
- d) Učitel nebo učitelka bude fungovat jako "banka" a bude od žáků přijímat peníze za jejich výběry.

Diskuse a vyhodnocení:

- a) Po ukončení finančního dobrodružství se seďte znovu v kruhu a diskutujte o rozhodnutích žáků.
- b) Zeptejte se žáků, jaká rozhodnutí byla nejtěžší a co je přimělo si vybrat určité výdaje.
- c) Projděte s nimi, jak se jim dařilo plánovat své výdaje a co by si příště chtěli udělat lépe.

Tato aktivita by měla pomoci žákům lépe porozumět rozpoznání potřeb a přání, a také se naučit, jak si sestavit osobní rozpočet a plánovat své výdaje, aby mohli lépe hospodařit se svými penězi v budoucnu.

2. Účty a bankovníctví: Seznámení s bankovními účty, základními bankovními službami, jako je vkládání, výběr peněz, a význam úspor

Název aktivity: "Bankovní dobrodružství: Hledání Ztracené banky Zlatých pokladů"

Popis aktivity:

Tato zábavná aktivita představuje dobrodružný hledací zážitek, při kterém se žáci 8. a 9. tříd budou učit o bankovních účtech a základních bankovních službách. Budou hrát roli dobrodruhů, kteří hledají ztracenou banku Zlatých pokladů, kde se skrývají informace o bankovních tajemstvích.

Materiály:

- Karty s hádankami a úkoly (např. hádanky spojené s bankovními pojmy a úkoly týkající se vkládání, výběru peněz a úspor).
- Mapa s různými stanovišti a indiciemi k nalezení banky Zlatých pokladů.
- Několik "šekových knížek" s fiktivními jmény žáků a částkou peněz (např. 1000 zlatých).

Postup:

Příprava dobrodružství:

- a) Připravte mapu s různými stanovišti, která představují různé bankovní úkoly a hádanky.
- b) Na každém stanovišti umístěte kartu s hádankou nebo úkolem, který žáci musí vyřešit, aby získali klíčovou informaci o bankovních službách.

Seznámení s dobrodružstvím:

- a) Představte žákům příběh dobrodruhů, kteří hledají ztracenou banku Zlatých pokladů, ve které se nacházejí důležité informace o bankovních účtech a službách.
- b) Vysvětlete, že žáci musí splnit různé úkoly a hádanky na jednotlivých stanovištích, aby našli banku a získali tajné bankovní znalosti.

Hledání banky Zlatých pokladů:

- a) Rozdělte žáky do skupin a každé skupině přiřaďte "šekovou knížku" s fiktivními penězi (např. 1000 zlatých)
- b) Žáci se postupně pohybují od jednoho stanoviště k druhému, plní hádanky a úkoly, aby získali indicie o tom, kde se nachází banka Zlatých pokladů.
- c) Na každém stanovišti musí žáci vyřešit úkol týkající se bankovních služeb, např. správně vyplnit vkladní lístek, spočítat úrok na úspory, nebo pochopit výhody a rizika výběru peněz z bankomatu.

Najděte banku a získání tajemných bankovních znalostí:

- a) Poté, co žáci úspěšně vyřeší všechny úkoly a hádanky, dorazí do místa, kde se skrývá banka Zlatých pokladů.

- b) Otevřou zámek s klíčem, který získali splněním úkolů, a získají informace o bankovních účtech a službách, které jsou uloženy v trezoru banky.

Diskuze a vyhodnocení:

- a) Po návratu do třídy se sedíte do kruhu a diskutujete o dobrodružství.
- b) Zeptejte se žáků, co se naučili o bankovních účtech a službách během hledání Zlatých pokladů.
- c) Zdůrazněte důležitost úspor a správného nakládání s penězi.

Tato aktivita propojí zábavu a dobrodružství s učením o bankovních účtech a službách. Žáci se tak dozvědí důležité informace o tom, jak fungují banky, jak sestavit vkladní lístek, co jsou úroky a jak si efektivně plánovat své úspory.

3. Platby a platební karty: Pojednání o různých způsobech platby, včetně hotovosti, platebních karet, debetních a kreditních karet

Název aktivity: "Platební dobrodružství: Placelandie"

Popis aktivity:

Tato zábavná aktivita představuje dobrodružství do Placelandie, země různých platebních metod. Žáci 8. a 9. tříd se stanou dobrodruhy, kteří objevují různé způsoby plateb, jako je hotovost, platební karty, debetní a kreditní karty. Během dobrodružství budou řešit různé výzvy a úkoly spojené s jednotlivými platebními metodami.

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující různé platební metody (hotovost, platební karty, debetní a kreditní karty).
- Karty s popisy jednotlivých platebních metod a výhodami a nevýhodami každé z nich.
- Několik fiktivních "Placenek" (platebních karet) s různými limitními částkami.

Postup:

Příprava dobrodružství:

- a) Připravte Placelandii na tabuli nebo stěnu s obrázky různých platebních metod.

- b) Vysvětlíte žákům, že se vydávají do této země, kde se seznámí s různými způsoby plateb.

Představení jednotlivých platebních metod:

- a) Na každý druh platební metody připravte kartu s popisem, která vysvětlí, jak daná metoda funguje, jaké jsou výhody a nevýhody a kde se nejčastěji používá.
- b) Seděte se s žáky v kruhu a postupně jim představte jednotlivé platební metody.

Platební výzvy:

- a) Vytvořte několik stanovišť (obrázky nebo plakáty), kde se budou konat platební výzvy.
- b) Na každém stanovišti žáci čelí jiné platební situaci a úkolu.
- c) Například mohou mít za úkol správně zaplatit za zboží v obchodě s hotovostí, nebo platit platební kartou a vybrat správný typ karty (debetní nebo kreditní).

Získání Placenek:

- a) Každá skupina žáků dostane fiktivní "Placenkou" s určitou částkou peněz.
- b) Během dobrodružství budou moci Placenky použít jako platební kartu a platit za různé služby a zboží.

Diskuze a vyhodnocení:

- a) Po návratu do třídy se seděte do kruhu a diskutujte o dobrodružství v Placelandii.
- b) Zeptejte se žáků, co se naučili o jednotlivých platebních metodách a jak se jim líbilo používat Placenky.
- c) Zdůrazněte důležitost znalosti různých platebních metod a správného nakládání s platebními kartami.

Tato aktivita propojí dobrodružství s učením o různých platebních metodách. Žáci se tak seznámí s hotovostí, platebními kartami, debetními a kreditními kartami a naučí se, jak správně používat jednotlivé způsoby plateb.

4. Spoření a investice: Základní informace o spoření, investování a významu zhodnocování peněz

Název aktivity: "Finanční závod kolem světa"

Popis aktivity:

Tato zábavná hra umožní žákům 8. a 9. tříd získat přehled o spoření, investování a významu zhodnocování peněz prostřednictvím simulace finančního závodu kolem světa. Žáci budou hrát za týmy a budou se snažit co nejlépe zhodnotit své peníze a dosáhnout nejvyšší hodnoty investic.

Materiály:

- Mapa světa nebo abstraktní "finanční svět" s různými místy, která představují různé investiční možnosti.
- Finanční prostředky ve fiktivní měně (např. "finanční dolary") pro každý tým.
- Karty s různými investičními možnostmi a jejich potenciálním zhodnocením peněz.
- Karty s událostmi, které mohou ovlivnit investiční výsledky (např. ekonomické krize, inflace, úspěšné inovace).

Postup:

Příprava finančního závodu:

- a) Připravte mapu světa nebo abstraktní "finanční svět" s různými investičními možnostmi a místy, která budou týmy navštěvovat.
- b) Rozdělte žáky do týmů (ideálně 3 - 4členné týmy) a každému týmu přiřadte určitou sumu finančních dolarů.

Investiční rozhodnutí:

- a) Na různých místech na mapě umístěte karty s různými investičními možnostmi, např. akcie, nemovitosti, podnikání, úrokové účty apod.
- b) Žáci se po rozložení mapy po skupinách pohybují po jednotlivých místech a rozhodují, kam chtějí investovat své finanční prostředky.
- c) Na každém místě si vezmou odpovídající kartu s popisem investice a jejím potenciálním zhodnocením peněz.

Události a náhody:

- a) Kromě investičních možností připravte také karty s událostmi, které mohou ovlivnit výsledky investic, jako jsou ekonomické krize, inflace, úspěchy nebo neúspěchy podnikání atd.
- b) Tyto karty se zamíchají do balíčku a týmy je budou dostávat na určených místech.

Zhodnocení a vyhodnocení:

- a) Po určitém časovém limitu se hra zastaví a týmy se sejdou dohromady.
- b) Společně projděte investiční rozhodnutí a zhodnocení peněz jednotlivých týmů.
- c) Diskutujte o tom, které investiční možnosti byly nejúspěšnější a proč, jak náhody ovlivnily výsledky a co se žáci naučili o důležitosti zhodnocování peněz.

Tato aktivita umožní žákům procvičit znalosti o spoření a investování v rámci zábavného finančního závodu. Získají přehled o různých investičních možnostech a pochopí význam zhodnocování peněz při dlouhodobém plánování a investování.

5. Půjčky a dluhy: Pochopení různých typů půjček, jak fungují úroky, splácení dluhů a důsledky nezvládnutých dluhů

Název aktivity: "Finanční cestování: Dobyť Dluhové hory"

Popis aktivity:

Tato zábavná hra představuje dobrodružství do Dluhové hory, kde žáci 8. a 9. tříd seznámí s různými typy půjček, úroky, splácením dluhů a důsledky nezvládnutých dluhů. Žáci budou hrát za týmy a budou se snažit získat co nejméně dluhů a nejlépe porozumět důležitosti zodpovědného půjčování.

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující různé typy půjček (spotřebitelské úvěry, studentské půjčky, hypotéky apod.).
- Karty s popisy jednotlivých typů půjček, včetně informací o úrocích, délce splácení atd.
- "Dlužníkův deník" pro každý tým, ve kterém si týmy zaznamenají své půjčky a splácení.

Postup:

Příprava dobrodružství:

- a) Připravte "Dluhovou horu" na tabuli nebo stěnu s obrázky různých typů půjček.
- b) Rozdělte žáky do týmů (ideálně 3 - 4členné týmy) a každému týmu přiřadte určitý počet "finančních dolů" (fiktivní měna).

Cestování po Dluhové hoře:

- a) Týmy se stanou dobrodruhy, kteří cestují po Dluhové hoře a rozhodují, na jaké půjčky chtějí investovat své finanční doly.
- b) Na různých místech na Dluhové hoře umístěte karty s různými typy půjček a informacemi o nich.
- c) Žáci se po rozložení mapy po skupinách pohybují po jednotlivých místech a rozhodují, na jaké půjčky chtějí peníze investovat.

Splácení a úroky:

- d) Každý typ půjčky bude mít specifické úrokové sazby a délku splácení.
- e) Během hry budou týmy muset splácet své půjčky a zaznamenávat si jejich dluhový stav do "Dlužníka deníku".

Důsledky nezvládnutých dluhů:

- a) Během hry se mohou vyskytnout neočekávané situace (např. náhlý pokles příjmů) a týmy budou muset řešit, jak se vyrovnají s těmito nečekanými důsledky.
- b) Karty s událostmi budou ovlivňovat, jak se jednotlivé týmy budou vyrovnávat s nezvládnutými dluhy a jaké budou mít důsledky.

Diskuze a vyhodnocení:

- a) Po ukončení hry se seďte do kruhu a diskutujte o dobrodružství v Dluhové hoře.
- b) Zeptejte se žáků, co se naučili o různých typech půjček, úrocích, splácení dluhů a důsledcích nezvládnutých dluhů.
- c) Zdůrazněte důležitost zodpovědného půjčování a důkladného zvažování, než se žák rozhodne pro půjčku.

Tato aktivita umožní žákům prožít zábavné dobrodružství a současně jim pomůže lépe porozumět půjčkám, dluhům, úrokům, splácení a důležitosti zodpovědného finančního chování.

6. Rizika a pojištění: Seznámení se s pojmy rizika a pojištění, včetně zdravotního pojištění a pojištění majetku

Metodický list na téma: Rizika a pojištění pro žáky ZŠ

Cíl: Seznámit žáky s pojmy rizika a pojištění a porozumět důležitosti zdravotního pojištění a pojištění majetku.

Časový rozsah: 1-2 vyučovací hodiny (dle potřeby a rozsahu aktivit)

Metody: Hry, diskuze, křížovka, doplňovačka, domino

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující různá rizika a situace, na které lze uzavřít pojištění (např. nemoc, úraz, poškození majetku).
- Karty nebo materiály pro jednotlivé hry a aktivity (např. karty s pojmy, křížovky, doplňovačky, domino).

Postup:

Úvodní diskuse (10-15 minut):

- a) Zahájení tématem rizik a otázkou: "Co je to riziko?" Požádejte žáky, aby se v kruhu podělili o situace, které považují za rizikové.
- b) Vysvětlete, že riziko je situace, která může přinést nežádoucí událost nebo následky. Dále se zeptejte na poznatky žáků o pojištění a co si pod tímto pojmem představují.

Křížovka rizik (15-20 minut):

- a) Rozdávejte žákům křížovky s otázkami a pojmy spojenými s riziky (např. nemoc, úraz, krádež, požár).
- b) Žáci mají za úkol najít správná slova a pojmy v křížovce.

Domino pojištění (15-20 minut):

- a) Připravte karty s pojmy týkajícími se různých druhů pojištění (např. zdravotní pojištění, pojištění majetku, cestovní pojištění).
- b) Rozdělte žáky do skupin a rozdávejte jim karty.
- c) Každá skupina musí najít a spojit správné pojmy tak, aby vytvořily souvislou sérii domino karet.

Doplnění věty (10-15 minut):

- a) Připravte materiály s částečně vyplněnými větami týkajícími se rizik a pojištění.
- b) Žáci mají za úkol doplnit chybějící slova a věty, aby získali celistvý význam.

Hra: "Zdravotní pojištění a pojištění majetku" (20-30 minut):

- a) Rozdělte třídu na dvě skupiny a označte je jako "Zdravotní pojištění" a "Pojištění majetku".
- b) Každá skupina dostane karty s různými situacemi, které mohou být pojištěny.
- c) Skupiny se pak střídají ve vyprávění krátkých příběhů a rozhodují, zda se jedná o situaci, kterou by měli pojišťovat (např. návštěva lékaře, odcizení telefonu, poškození domu).

Závěrečná diskuze (10 minut):

- a) Po skončení her a aktivit sedněte se žáky do kruhu a diskutujte o tom, co se naučili o rizicích a pojištění.
- b) Zeptejte se žáků, jaké poznatky získali o tom, jak funguje pojištění a jaké jsou výhody a důležitost pojištění pro ochranu proti rizikům.
- c) Diskutujte o tom, jakým způsobem mohou žáci využít poznatků o pojištění ve svém každodenním životě a jak se mohou stát finančně zodpovědnými jedinci.

Závěr (5 minut):

- a) Zhodnoťte společně, jak si žáci osvojili klíčové pojmy a koncepty týkající se rizik a pojištění.
- b) Poděkujte žákům za jejich aktivní účast a zapojení do zábavného a interaktivního výukového procesu.

Tímto způsobem bude zajištěna nenásilná a interaktivní forma výuky, která umožní žákům aktivně se zapojit do poznávání tématu rizik a pojištění. Hry, diskuze a různé aktivity umožní žákům lépe porozumět důležitosti pojištění pro ochranu proti různým rizikům a podpoří jejich finanční gramotnost.

7. Zaměstnání a příjmy: Pochopení základů pracovního trhu, výdělků a zdanění

Metodický list na téma: Zaměstnání a příjmy pro žáky ZŠ

Cíl: Seznámit žáky se základy pracovního trhu, výdělků a zdanění a porozumět důležitosti finančního plánování a odpovědného nakládání s příjmy.

Časový rozsah: 1-2 vyučovací hodiny (dle potřeby a rozsahu aktivit)

Metody: Diskuze, skupinová práce, role-play, pracovní listy

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující různá zaměstnání a pracovní trh.
- Pracovní listy s úkoly a otázkami týkajícími se výdělků a zdanění.
- Tabulka s přehledem různých zaměstnání a průměrných měsíčních příjmů.

Postup:

Úvodní diskuse (10-15 minut):

- a) Zahájení tématem zaměstnání a příjmů a otázkou: "Co si představujete pod pojmem zaměstnání?" Požádejte žáky, aby sdíleli své představy o různých profesích.
- b) Vysvětlete, co znamená pracovní trh a jaké jsou různé možnosti zaměstnání.

Zaměstnání role-play (15-20 minut):

- a) Rozdělte třídu do skupin a přiřaďte každé skupině různé zaměstnání (např. učitel, lékař, prodavač, inženýr, zemědělec).
- b) Skupiny mají za úkol zahrát krátkou scénku, ve které prezentují své zaměstnání, co dělají a jaké mají příjmy.
- c) Po skončení role-play diskutujte o rozdílech v průměrných příjmech u různých zaměstnání.

Pracovní listy (15-20 minut):

- a) Rozdávejte žákům pracovní listy s úkoly a otázkami týkajícími se výdělků a zdanění.
- b) Žáci budou například počítat, kolik peněz mohou vydělat za určitý časový úsek a jaké jsou náklady na daně a sociální pojištění.

Diskuze o zdanění (15 minut):

- a) Po dokončení pracovních listů se sedněte do kruhu a diskutujte o daních.
- b) Vysvětlete, co jsou daně a jaké jsou jejich různé typy (např. daň z příjmu, DPH).
- c) Diskutujte o důležitosti placení daní pro financování veřejných služeb a státního rozpočtu.

Tabulka průměrných příjmů (10 minut):

- a) Připravte tabulku s přehledem různých zaměstnání a průměrných měsíčních příjmů.
- b) Žáci mohou diskutovat o tom, jaké faktory ovlivňují výši příjmů v jednotlivých povoláních.

Závěr (5 minut):

- a) Zhodnoťte společně, co se žáci naučili o zaměstnání, příjmech a zdanění.
- b) Poděkujte žákům za jejich aktivní účast a zapojení do výuky na téma zaměstnání a příjmy.

Tímto způsobem budou žáci aktivně zapojeni do výuky a získají základní povědomí o zaměstnání, příjmech, zdanění a důležitosti finančního plánování. Diskuse, skupinová práce a role-play umožní žákům lépe pochopit tyto koncepty a aplikovat je ve svém každodenním životě.

8. Podnikání a podnikatelské dovednosti: Základy podnikání, podnikatelské dovednosti a ekonomika

Metodický list na téma: Podnikání a podnikatelské dovednosti pro žáky ZŠ

Cíl: Seznámit žáky se základy podnikání, podnikatelskými dovednostmi a fungováním ekonomiky.

Časový rozsah: 1-2 vyučovací hodiny (dle potřeby a rozsahu aktivit)

Metody: Diskuze, skupinová práce, brainstorming, hry

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující různé aspekty podnikání a podnikatelské dovednosti.
- Pracovní listy s otázkami týkajícími se podnikání a ekonomiky.

Postup:**Úvodní diskuse (10-15 minut):**

- a) Zahájení tématem podnikání a otázkou: "Co vám přijde na mysl, když slyšíte slovo 'podnikání'?" Požádejte žáky, aby se podělili o své představy o podnikání.
- b) Vysvětlete, co znamená podnikání a jaký je jeho význam pro ekonomiku a společnost.

Brainstorming podnikatelských dovedností (15-20 minut):

- a) Požádejte žáky, aby společně vytvořili seznam podnikatelských dovedností, které jsou důležité pro úspěšné podnikání (např. kreativita, schopnost řešit problémy, komunikace, finanční gramotnost).
- b) Diskutujte o tom, proč jsou tyto dovednosti důležité pro podnikatele.

Skupinová práce: Nápad na podnikání (15-20 minut):

- a) Rozdělte třídu do skupin a přiřaďte každé skupině úkol přijít s nápadem na vlastní podnikání.
- b) Skupiny by měly vytvořit nápad na firmu, zaměření podnikání a zvážit, co je potřeba k jeho zrealizování.

Diskuze o podnikání a ekonomice (15-20 minut):

- a) Po skončení skupinové práce se sedněte do kruhu a diskutujte o různých aspektech podnikání a jeho vlivu na ekonomiku.
- b) Zaměřte se na důležitost podnikání pro růst ekonomiky, tvorbu pracovních míst a inovace.

Hra: "Podnikatelská výzva" (20-30 minut):

- a) Připravte hru, ve které budou žáci hrát za různé fiktivní podnikatele.
- b) Každý podnikatel bude čelit různým výzvám a rozhodnutím týkajícím se jejich firmy.
- c) Žáci budou muset učinit rozhodnutí, která ovlivní úspěšnost jejich podnikání.

Závěr (5 minut):

- a) Zhodnoťte společně, co se žáci naučili o podnikání, podnikatelských dovednostech a ekonomice.
- b) Poděkujte žákům za jejich aktivní účast a zapojení do výuky na téma podnikání a podnikatelské dovednosti.

Tímto způsobem budou žáci aktivně zapojeni do výuky a získají základní povědomí o podnikání, podnikatelských dovednostech a fungování ekonomiky. Diskuze, skupinová práce a hry umožní žákům lépe pochopit tyto koncepty a aplikovat je ve svém každodenním životě.

9. Srovnávání cen a hodnocení nabídek: Naučit žáky, jak srovnávat ceny, hodnotit nabídky a vyhodnocovat, co je pro ně nejlepší volbou

Metodický list na téma: Srovnávání cen a hodnocení nabídek pro žáky ZŠ

Cíl: Seznámit žáky s dovednostmi srovnávání cen, hodnocení nabídek a rozhodování pro nejlepší volbu.

Časový rozsah: 1-2 vyučovací hodiny (dle potřeby a rozsahu aktivit)

Metody: Diskuze, pracovní listy, skupinová práce, hry

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující různé výrobky nebo služby.
- Pracovní listy s úkoly a otázkami týkajícími se srovnávání cen a hodnocení nabídek.

Postup:

Úvodní diskuse (10 minut):

- a) Zahájení tématem srovnávání cen a otázkou: "Co je podle vás důležité při nákupu nového produktu?" Požádejte žáky, aby se podělili o své zkušenosti s nákupy.
- b) Vysvětlete, že srovnávání cen a hodnocení nabídek jsou důležité dovednosti pro každého spotřebitele.

Skupinová práce: Srovnání cen (15-20 minut):

- a) Rozdělte třídu do skupin a přiřaďte každé skupině úkol srovnat ceny určitých produktů nebo služeb.
- b) Skupiny mají za úkol najít informace o cenách a vytvořit tabulku nebo graf pro srovnání.

Diskuze o hodnocení nabídek (15-20 minut):

- a) Po skončení skupinové práce se sedněte do kruhu a diskutujte o různých aspektech hodnocení nabídek.
- b) Zeptejte se žáků, co brali v potaz při srovnávání cen a jakým způsobem vyhodnocovali, co je pro ně nejlepší volbou.

Pracovní listy (15-20 minut):

- a) Rozdávejte žákům pracovní listy s úkoly a otázkami týkajícími se srovnávání cen a hodnocení nabídek.
- b) Žáci budou například porovnávat ceny a vlastnosti různých výrobků nebo služeb.

Hra: "Najdi nejlepší nabídku" (20-30 minut):

- a) Připravte hru, ve které budou žáci hrát za spotřebitele, kteří hledají nejlepší nabídku na trhu.
- b) Každý žák dostane fiktivní peníze a úkol najít co nejvýhodnější nabídku za danou částku.

Závěr (5 minut):

- a) Zhodnoťte společně, co se žáci naučili o srovnávání cen a hodnocení nabídek.
- b) Poděkujte žákům za jejich aktivní účast a zapojení do výuky na téma srovnávání cen a hodnocení nabídek.

Tímto způsobem budou žáci aktivně zapojeni do výuky a získají dovednosti srovnávání cen, hodnocení nabídek a rozhodování pro nejlepší volbu. Diskuse, skupinová práce, pracovní listy a hry umožní žákům lépe pochopit tyto koncepty a aplikovat je ve svém každodenním životě jako informovaní spotřebitelé.

10. Zodpovědné finanční chování: Podpora odpovědného finančního chování, etického nakládání s penězi a vyhýbání se finančním podvodům

Metodický list na téma: Zodpovědné finanční chování pro žáky ZŠ

Cíl: Podpořit u žáků zodpovědné finanční chování, etické nakládání s penězi a schopnost vyhýbat se finančním podvodům.

Časový rozsah: 1-2 vyučovací hodiny (dle potřeby a rozsahu aktivit)

Metody: Diskuze, role-play, pracovní listy, skupinová práce

Materiály:

- Plakáty nebo obrázky reprezentující situace týkající se finančního chování a etiky.
- Pracovní listy s úkoly a otázkami týkajícími se zodpovědného finančního chování a prevence finančních podvodů.

Postup:

Úvodní diskuse (10 minut):

- a) Zahájení tématem zodpovědného finančního chování a otázkou: "Co znamená být zodpovědným s penězi?" Požádejte žáky, aby se podělili o své názory na toto téma.
- b) Vysvětlete, že zodpovědné finanční chování zahrnuje rozumné nakládání s penězi, dodržování závazků a vyhýbání se rizikovým finančním rozhodnutím.

Role-play: Finanční situace (15-20 minut):

- a) Rozdělte třídu do skupin a přiřadte každé skupině různou finanční situaci (např. nakupování, úspory, plánování rozpočtu).
- b) Skupiny mají za úkol zahrát krátkou scénku, ve které demonstrierují zodpovědné finanční chování a etické rozhodování.

Pracovní listy (15-20 minut):

- a) Rozdávejte žákům pracovní listy s úkoly a otázkami týkajícími se zodpovědného finančního chování a prevence finančních podvodů.
- b) Žáci budou například diskutovat o různých situacích a rozhodnutích, která vedou k zodpovědnému finančnímu chování.

Diskuze o prevenci finančních podvodů (15-20 minut):

- a) Po dokončení pracovních listů se sedněte do kruhu a diskutujte o prevenci finančních podvodů.
- b) Vysvětlete žákům, jaké jsou běžné finanční podvody a jak se jim mohou vyhnout.

Skupinová práce: Finanční dilemata (20-30 minut):

- a) Připravte skupinovou práci, ve které žáci budou řešit různá finanční dilemata (např. půjčení peněz kamarádovi, účast v online soutěži s poplatkem).
- b) Každá skupina bude muset rozhodnout, co je nejlepší volba z hlediska zodpovědného finančního chování.

Závěr (5 minut):

- a) Zhodnoťte společně, co se žáci naučili o zodpovědném finančním chování, etickém nakládání s penězi a prevenci finančních podvodů.
- b) Poděkujte žákům za jejich aktivní účast a zapojení do výuky na téma zodpovědného finančního chování.

Tímto způsobem budou žáci aktivně zapojeni do výuky a získají dovednosti zodpovědného finančního chování, etického nakládání s penězi a prevence finančních podvodů. Diskuze, role-play, pracovní listy a skupinová práce umožní žákům lépe pochopit tyto koncepty a aplikovat je ve svém každodenním životě jako zodpovědní a informovaní spotřebitelé.

5 Závěr

Dovednosti a znalosti finanční gramotnosti jsou klíčové pro úspěšné zvládnání finančních výzev a efektivní hospodaření s financemi. Díky finanční gramotnosti jsou jednotlivci schopni lépe plánovat svou finanční budoucnost, minimalizovat rizika a dosáhnout ekonomické stability pro sebe a své rodiny. Výuka finanční gramotnosti je proto velmi důležitá a měla by být součástí vzdělávacího systému.

Hlavním cílem práce je provedení komparace úrovně finanční gramotnosti žáků 8. a 9. tříd dvou vybraných základních škol pomocí dotazníkového šetření. Dílčím cílem práce je navrhnout případné změny ŠVP v kontextu zvoleného tématu na základě polostrukturovaných rozhovorů s pedagogy vyučujícími finanční gramotnost.

V praktické části práce došlo pomocí dotazníkového šetření k porovnání úrovně finanční gramotnosti žáků 8. a 9. tříd ZŠ Pecka a ZŠ Nový Hrádek. Z výsledků je patrné, že finanční gramotnost žáků zvolených základních škol není uspokojivá. Žáci mají mezery zejména v oblasti bankovníctví. Většina z nich neví, jaký význam má kód banky, k čemu slouží výběrní lístek i to, co je smyslem burzy. Nejsou si jisti, co je hlavním důvodem vzniku penzijního připojištění. Z hodnocení vyplynulo, že nejlepších výsledků dosáhli žáci 8. třídy ZŠ Nový Hrádek. Ti mají 75 % správných odpovědí. Následují žáci 9. třídy ZŠ Pecka se 67 % správných odpovědí. Třetí pozice získali žáci 9. třídy ZŠ Nové Hrady, kteří mají 65 % správných odpovědí a žáci 8. třídy ZŠ Pecka se zařadili na čtvrté místo. Správně mají 62 % odpovědí.

Z polostrukturovaných rozhovorů s učiteli vyučujícími finanční gramotnost plyne, že je nutné mít na ZŠ více hodin finanční gramotnosti týdně, aby se i po praktické stránce dalo naučit vše potřebné. Učitelé si mnohdy sami do výukových hodin tvoří svoje materiály. Nápady nalézají na internetu nebo v odborných knihách.

I přesto, že se vyučující snaží hodinu udělat poučnou i zábavnou formou, často se setkávají s nezájmem ze strany žáků o tuto oblast. Učitelé usilují též o individuální podporu žáků a vytváření vhodného prostředí pro výuku.

V případě změn ŠVP by byl předmět Finanční gramotnost jako samostatný předmět vyučován dvakrát týdně. Po absolvování seminářů a webinářů učitelem by došlo ke zpětné vazbě žáky. Učitel by se žáky prodiskutoval a následně vyzkoušel vše zajímavé a přínosné, co se na seminářích naučil. Tím by se žáci nejvíce učili. Teorie je určitě potřeba, praxe však dá žákům nejvíce.

Je nutné také zahrnout interaktivní diskusi, která by umožnila žákům diskutovat o reálných finančních situacích, problémech i potížích a společně hledat řešení. Simulace osobního rozpočtu a investičních rozhodnutí by podpořila u žáků prakticky zkoušet různé scénáře. Příklady reálných situací, příběhy či studie případů úspěšného či neúspěšného zvládnání financí by pomohly žákům pomoci lépe porozumět finančním konceptům. Několikrát v roce zorganizovat akci "Gastro-listopad", kdy by žáci mohli prodávat různé výrobky nebo služby. Díky tomu mohou získat praktické zkušenosti s řízením finančních prostředků. Zavedením těchto cílů, obsahu a metod výuky by bylo dosaženo zlepšení finanční gramotnosti žáků ZŠ, což přinese dlouhodobé benefity jak jim samotným, tak i společnosti jako celku.

Co se týče metodických listů, které jsou uvedeny v kapitole 4.7, ty jsou pro pedagogy a žáky důležité z mnoha důvodů, např. zvyšují efektivitu výuky, podporují zapojení žáků a jejich osvojení praktických dovedností, výuku také individualizují, jsou zábavné i motivující skrze aktivní učení anebo osvojování si dovedností, včetně chápání konceptu a rozvoje kritického myšlení.

Aktivita a metodické listy pomáhají pedagogům plánovat a strukturovat výuku tak, aby byla efektivní a cílená. Umožňují lépe uplatnit různé výukové metody a způsoby, které oslovují různé typy žáků, zvyšují zapojení žáků do výuky a podporují jejich aktivní účast, což zvyšuje jejich motivaci, zájem a radost z učení. Aktivita zaměřené na praktické cvičení a aplikaci vědomostí pomáhají žákům osvojit si dovednosti a kompetence, které mohou uplatnit v reálném životě. Metodické listy a různorodé aktivity umožňují pedagogům lépe přizpůsobit výuku individuálním potřebám žáků a poskytnout jim různé možnosti učení, motivují pedagogy k vytváření zajímavé a atraktivní výuky, která je pro žáky přitažlivá. Pro žáky představují zábavný prvek výuky, který žáky baví a motivuje, vytváří pocity radosti a zážitku z učení a posilují pozitivní vztah žáků ke škole a učení. Interaktivní aktivity a skupinová práce jsou určeny pro aktivní zapojení do výuky, rozvoj spolupráce s ostatními a celkově přispívají k osvojení dovedností a kompetencí, které jsou pro život důležité. Metodické listy a úkoly podporují rozvoj kritického myšlení a schopností žáků analyzovat, hodnotit a řešit problémy, lépe porozumět složitým konceptům a abstraktním tématům.

Aktivita a metodické listy mají pozitivní vliv na výuku, posilují vztah žáků k učení a umožňují jim získat praktické znalosti a dovednosti, které jsou pro jejich budoucí život klíčové. Díky interaktivním a zábavným prvkům podporují efektivní vzdělávání a rozvoj komplexních schopností u žáků.

Na základě výše uvedených informací se autorka práce dostává k odpovědi na výzkumné otázky. Ano, existuje nedostatečná úroveň finanční gramotnosti u žáků základních škol, což ovlivňuje jejich schopnost správně a odpovědně nakládat s penězi a vést finančně stabilní život.

Ano, dle polostrukturovaných rozhovorů s učiteli finanční gramotnosti existuje předpoklad, že při revizi stávajícího ŠVP může dojít k posílení finanční gramotnosti žáků.

Podle provedeného dotazníkového šetření mezi žáky ZŠ i polostrukturovaných rozhovorů s učiteli vyučujícími předmět finanční gramotnost lze usoudit, že žákům chybí finanční znalosti a potřebují komunikaci s odborníky v tomto oboru. Ta by mohla být organizována ve formě dobrovolných pravidelných přednášek zaměřených na praktické záležitosti, zejména na to, jak žákům vysvětlit a poskytnout nástroje k tomu, aby byli schopni porozumět a hodnotit informace nezbytné pro rozumná rozhodnutí a jak předvídat možné důsledky těchto rozhodnutí. Žáci by měli být také učeni, jak dělat informovaná rozhodnutí a spravovat své finanční prostředky; jak aplikovat své znalosti, dovednosti i hodnoty při nákupech a v jiných finančních kontextech; též jak přijímat odpovědná rozhodnutí, která ovlivní jejich životy, životy ostatních lidí, jejich komunity a životní prostředí. Je také zásadní zvýšit finanční gramotnost žáků základních škol, včetně žáků nižších ročníků až po 9. ročník. Podoba prezentace základních informací v oboru finanční gramotnosti by mohla být uskutečňována formou přednášek jednou měsíčně nebo méně často, ale pravidelně. Žákům by mělo být poskytnuto více příležitostí k reálnému kontaktu s finančními odborníky, jako jsou bankéři, manažeři firem, právníci a další.

Celkově lze konstatovat, že implementace výuky finanční gramotnosti ve školním prostředí přináší pozitivní výsledky a významně ovlivňuje žáky ve smyslu lepšího porozumění s finančními prostředky. Výsledky získané z polostrukturovaných rozhovorů s učiteli finanční gramotnosti odhalují klíčové aspekty této výuky.

Lze shledávat, že výuka finanční gramotnosti má kladný vliv na studenty, kteří si začínají uvědomovat důležitost správného zacházení s penězi a finanční odpovědnosti. Učitelé této oblasti hrají klíčovou roli ve vytváření prostředí, kde se žáci aktivně účastní výuky, rozvíjejí dovednosti a získávají praktické znalosti pro svůj budoucí život.

6 Seznam použitých zdrojů

Literatura

- BESLEY, Scott a Eugene BRIGHAM, 2014. *Principles of Finance*. Spojené státy americké: Cengage Learning. ISBN 1305178041.
- BOATRIGT, John, 2018. *The SAGE Encyclopedia of Business Ethics and Society*. Thousand Oaks: SAGE Publications. ISBN 978-14-8338-152-7.
- BLAŽEK, Lukáš a Pavla VRABCOVÁ, 2019. *Finanční gramotnost*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu. ISBN 978-80-87839-99-7.
- BUDNÁ, Marcela a Vladimíra PETRÁŠKOVÁ, 2021. *Metodické materiály pro výuku finanční gramotnosti žáků 1. stupně ZŠ*. České Budějovice: JČU v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7394-879-5.
- HESOVÁ, Alena a Eva ZELENDOVÁ, 2011. *Finanční gramotnost ve výuce: metodická příručka*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), divize VÚP. ISBN 978-80-86856-74-2.
- HESOVÁ, Alena, 2013. *Metodická doporučení pro výuku finanční gramotnosti*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání. ISBN 978-80-7481-002-2.
- KALÁTOVÁ, Veronika, 2021. *Finanční zralost: klíč k finanční spokojenosti*. Praha: Plot. ISBN 978-80-7428-370-3.
- KOCIÁNOVÁ, Helena, 2012. *Finanční gramotnost v kostce aneb co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-767-6.
- JAKEŠ, Petr, 2021. *Finanční gramotnost pro druhý stupeň základní školy*. Druhé, upravené vydání. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7373-173-1.
- KUTHAN, Robert, Naděžda PELCOVÁ a Zbyněk ZICHA, ed., 2018. *Kapitoly z didaktiky filosofie, etiky a společenských věd*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Studia didactica. ISBN 978-80-7290-983-4.
- LICHTENBERKOVÁ, Kateřina, Renata MAJVALDOVÁ, Monika HOUŠKOVÁ a Jana DOLEŽALOVÁ, 2022. *Jak učit finanční gramotnost? Tipy a podněty do výuky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1959-0.
- NAVRÁTILOVÁ, Petra, Michal JIŘÍČEK a Jaroslav ZLÁMAL, 2013. *Finanční gramotnost: učebnice žáka*. Aktualizované 2. vydání. Prostějov: Computer Media. ISBN 978-80-7402-151-0.

SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL, 2020. *Osobní finance: řízení financí pro každého*.

3. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing. Finance (Grada).

ISBN 978-80-271-2886-0.

VAVŘIČKA, František, 2014. *Finanční gramotnost obyvatel České republiky*. Plzeň:

Západočeská univerzita v Plzni.

Internetové zdroje

Alsemgeest, Liezel. Arguments for and against financial literacy education: Where to go from here? *International Journal of Consumer Studies*. 39. 2015. DOI: n/a-n/a.

10.1111/ijcs.12163.

FILÁČEK, Jan. Peníze a centrální banka. In: *Cnb.cz* [online]. 2020 [cit. 2023-09-30].

Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/vzdelavani/mp_prezentace/01_penize_a_centralni_banka.pdf.

Finanční gramotnost – Metodika pro pedagogy. *Fórum pro prožitkové vzdělávání, z.ú.*

[online]. 2016 [cit. 2023-09-30]. Dostupné z: https://www.forumppv.cz/wp-content/uploads/2020/09/Metodika_Finan%C4%8Dn%C3%AD-gramotnost.pdf.

Chaimaa, B., Najib, E. & Rachid, H. E-banking Overview: Concepts, Challenges and Solutions. *Wireless Pers Commun* **117**, 1059–1078 (2021).

<https://doi.org/10.1007/s11277-020-07911-0>.

Inflace, míra inflace – Metodika. ČSÚ [online]. 2023 [cit. 2023-09-30]. Dostupné

z: https://www.czso.cz/csu/czso/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace.

KOVÁCS, Levente; SÜTŐ, Ágnes. On improving financial literacy. *Economy and Finance: English Language Edition of Gazdaság és Pénzügy*, **7**(1) 131-140 (2020).

Dostupné z: https://131-140EKovacs_Suto.pdf (mtak.hu).

Lusardi, Annamaria. Financial literacy and the need for financial education: evidence and implications. *Swiss Journal of Economics and Statistics*. 2019. DOI:

155. 1. 10.1186/s41937-019-0027-5.

Metodický portál RVP. <http://digifolio.rvp.cz/> [online]. Praha: Národní ústav

pro vzdělávání, 2014 [cit. 2023-07-15]. Dostupné

z: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=6055>.

MFCR. Zásady standardu finanční gramotnost. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2023-09-30]. Dostupné

z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_2017_Standard-financni-gramotnosti.pdf.

- MINISTERSTVO FINANČÍ ČR, MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE
A TĚLOVÝCHOVY ČR a MINISTERSTVA PRŮMYSLU A OBCHODU ČR,
2007. *Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách: Společný dokument* [online]. Aktualizované. Praha [cit. 2023-07-11]. Dostupné z: www.msmt.cz/uploads/soubory/zakladni/soubory/SP_SBFG_2007_web.pdf. [cit. 2023-07-11].
- Németh, Erzsébet & Béres, Dániel & Huzdik, Katalin & Deák-Zsótér, Boglárka & Mészáros, Aranka. Teachers' Financial Literacy. *Public Finance Quarterly* **1**, 7-32 (2022), DOI: 67. 10.35551/PFQ_2022_1_1.
- Obecně, 2014. *Finanční gramotnost* [online]. [cit. 2023-09-30]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pojisteni/pojisteni-obecne>.
- PAVELKOVÁ, Jaroslava. Finanční gramotnost: Financial literacy. *Slovak Journal of Public Policy and Public Administration*, **1** (1), 37-52 (2014).
- Rozpočet, 2014. *Finanční gramotnost* [online]. [cit. 2023-09-30]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>.
- Saputra a kol. A Study of Several Financial Literacy Teaching Methods for Children. *International Journal of Ethno-Sciences and Education Research* **1** (2), 7-10 (2021).
- Sawatzki, Carly & Sullivan, Peter. Teachers' Perceptions of Financial Literacy and the Implications for Professional Learning. *Australian Journal of Teacher Education* **42** (5), 51-65 (2017). DOI: 10.14221/ajte.2017v42n5.4. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2017v42n5.4>.
- Stanovisko. *Mfcr.cz* [online]. 2022 [cit. 2023-09-30]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2022-05-12_Stanovisko-k-obvykle-cene-po-1-1-2021.pdf#:~:text=obecn%C3%A9m%20pojet%C3%AD%20je%20term%C3%ADn%20cena%20pou%C5%BE%C3%ADv%C3%A1n%20pro%20vyj%C3%A1d%C5%99en%C3%AD,o%20%C3%BAtaj%20vyjad%C5%99uj%C3%ADc%C3%AD%20relativn%C3%AD%20u%C5%BEite%C4%8Dnost%20majetku%20%C4%8Di%20slu%C5%BEby.
- SUDAKOVA, Anastasiya. *Financial literacy: From theory to practice*. 2018, 28 s. DOI: 10.5593/sgem2018/5.4/S22.010. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/328729119_FINANCIAL_LITERACY_FROM_THEORY_TO_PRACTICE.

SUDESHNA, Thavva. *A Study on Financial Literacy and Financial Behaviour*.

2021. Dostupné

z: https://www.researchgate.net/publication/349238535_A_Study_on_Financial_Literacy_and_Financial_Behaviour.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Škola pro budoucnost: Ač jsme

z Pecky, nejsme pecky. Pecka: ZŠ a MŠ Pecka [cit. 2023-07-26]. Dostupné

z: <https://www.zs-pecka.cz/zakladni-skola/uredni-deska/skola-pro-budoucnost-13.html?kshow=9>.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Škola s rozhledem. Nový Hrádek: ZŠ

Nový Hrádek [cit. 2023-07-14]. Dostupné

z: <https://www.zsnovyhradek.cz/dokumenty.php>.

Základní škola Nový Hrádek, c2005-2023. *Zsnovyhradek.cz* [online]. Nový Hrádek: ZŠ

Nový Hrádek [cit. 2023-07-14]. Dostupné z: <https://www.zsnovyhradek.cz>.

Základní škola a Mateřská škola Pecka. *Zs-pecka.cz* [online]. Galileo Corporation,

c2023 [cit. 2023-07-26]. Dostupné z: [https://www.zs-pecka.cz/.eznam-obrázků, tabulek, grafů a zkratk](https://www.zs-pecka.cz/.eznam-obrazku-tabulek-grafu-a-zkratek)

7 Seznam grafů, tabulek a zkratek

7.1 Seznam grafů

Graf 1: Respondenti ZŠ Pecka dle pohlaví.....	42
Graf 2: Respondenti ZŠ Nový Hrádek dle pohlaví.....	42
Graf 3: Otázka na četnost kapesného.....	43
Graf 4: Otázka na použití kapesného.....	44
Graf 5: Otázka na výši kapesného.....	45
Graf 6: Otázka na definování hotovostních peněz.....	46
Graf 7: Otázka na emitenta/vydavatele hotovostních peněz.....	48
Graf 8: Otázka na pojem „poplatek“.....	49
Graf 9: Otázka na význam kódu banky.....	50
Graf 10: Otázka na význam zkratky SIPO.....	51
Graf 11: Otázka na použití výběrního lístku.....	52
Graf 12: Otázka na ukládání bezhotovostních peněz.....	54
Graf 13: Otázka na placení za bankovní služby.....	55
Graf 14: Otázka na nejvhodnější účet pro každodenní platby.....	57
Graf 15: Otázka na význam pojmu kontokorent.....	58
Graf 16: Otázka na údaje na příkazu k úhradě.....	59
Graf 17: Otázka na definici výnosu.....	60
Graf 18: Otázka na úrok z úvěru.....	61
Graf 19: Otázka na důvod založení běžného účtu.....	63
Graf 20: Otázka na definici banky.....	64
Graf 21: Otázka na důvod založení penzijního připojištění.....	65
Graf 22: Otázka na smysl a význam burzy.....	66
Graf 23: Otázka na ukládání hotovosti pro budoucnost.....	67
Graf 24: Otázka na roli a definici banky.....	69
Graf 25: Otázka na klíčový důvod vzniku penzijního připojištění.....	70
Graf 26: Otázka na finanční nástroj umožňující spoření na důchod.....	71
Graf 27: Otázka na to, co se děje při inflaci.....	72
Graf 28: Otázka na to, co z navrhovaných možností nabízí více českých korun.....	73

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Souhrnný přehled správných odpovědí.....79

7.3 Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MHD	městská hromadná doprava
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PISA	Mezinárodní program hodnocení žáků (Programme for International Student Assessment)
RPSN	roční procentní sazba nákladů
ŠVP	školní vzdělávací plán
USA	Spojené státy americké (United States of America)
ZŠ	základní škola

Přílohy

Příloha 1: Dotazníkové šetření pro žáky ZŠ Pecka a Nový Hrádek	110
Příloha 2: Dotazník pro polostrukturované rozhovory s učiteli finanční gramotnosti na ZŠ	116

Příloha 1: Dotazníkové šetření pro žáky ZŠ Pecka a Nový Hrádek

Milí žáci a milé žákyně,

jmenuji se Hana Rumlová a studuji obor Veřejná správa a regionální rozvoj na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze. Chci vás požádat o vyplnění dotazníku ke své diplomové práci, která se týká finanční gramotnosti žáků na ZŠ. Dotazník je anonymní, proto se, prosím, nepodepisujte. Prosím o zakroužkování nebo ztučnění jedné správné odpovědi. V případě „Zadat vlastní odpověď“ napiš sám/sama odpověď krátce vlastními slovy.

Děkuji za spolupráci.

1. Jaké je Tvoje pohlaví?

- a) chlapec
- b) dívka

2. Do jaké ZŠ chodíš?

- a) ZŠ Nový Hrádek
- b) ZŠ Pecka

3. Do jakého ročníku chodíš?

- a) 8. ročník
- b) 9. ročník

4. Četnost kapesného:

- a) denní částka peněz, kterou získávám
- b) časové rozpětí, kdy dostávám kapesné pravidelně
- c) občasná příležitost, kdy obdržím kapesné
- d) absence kapesného

5. Použití kapesného:

- a) využívám ho na financování zájmových aktivit
- b) utratím ho na jídlo
- c) nedostávám kapesné
- d) zadat vlastní odpověď

6. Výše kapesného:

- a) nemám kapesné 0,- Kč/měsíc
- b) kapesné do 100,- Kč/měsíc
- c) kapesné do 300,- Kč/měsíc
- d) kapesné nad 300,- Kč/měsíc

7. Definování hotovostních peněz:

- a) mince vyrobené z drahých kovů
- b) mince
- c) bankovky
- d) mince a bankovky

8. Emitent/Vydavatel hotovostních peněz:

- a) prasátko
- b) Česká národní banka
- c) Česká mincovna

9. Vysvětlení pojmu "poplatek":

- a) platba za bankovní nebo poštovní služby
- b) druh hotovostního placení
- c) doklad pro reklamaci nakoupeného zboží
- d) speciální druh poštovní poukázky

10. Význam kódu banky:

- a) heslo umožňující přístup k tajným informacím banky
- b) slovo rozpoznávající účel platby
- c) identifikační číslo banky
- d) zbytečná informace banky

11. Význam zkratky SIPO:

- a) Super inkaso podle obchodníků
- b) Snadný import peněz odborníkům
- c) Sociální integrace přívětivých občanů
- d) Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva

12. Použití výběrního lístku:

- a) k nákupu zboží v supermarketu
- b) při výběru hotovosti z bankovního účtu
- c) při vkládání peněz na účet
- d) v poštovní frontě jako pořadové číslo

13. Ukládání bezhotovostních peněz:

- a) do peněženky, kam patří všechny peníze
- b) do bankovního sejfu
- c) na bankovní účty
- d) bezhotovostní peníze neexistují

14. Placení za bankovní služby:

- a) odevzdáváme poštovní poukázky
- b) platíme a můžeme požádat o prominutí plateb
- c) vystavujeme výpisy z účtu
- d) platíme poplatky

15. Nejvhodnější účet pro každodenní platby:

- a) spořicí účet
- b) účet stavebního spoření
- c) běžný účet
- d) termínovaný účet

16. Co je to kontokorent?

- a) nezávislá půjčka
- b) vklad peněz
- c) druh účtu, u kterého může vlastník čerpat peníze do minusu
- d) investiční prostředek

17. Údaje na příkazu k úhradě:

- a) číslo účtu příjemce vč. kódu banky
- b) název banky
- c) limit na jednu platbu

18. Definice výnosu:

- a) výše vložených peněz do banky
- b) poplatek banky za uložení peněz
- c) rozdíl mezi vybranou a vloženou částkou
- d) maximální částka, kterou lze uložit

19. Úrok z úvěru:

- a) částka, kterou platíme bance
- b) částka, kterou banka platí nám
- c) částka, kterou si půjčíme
- d) částka, kterou musíme bance vrátit

20. Důvod založení běžného účtu:

- a) získání slevy na zboží v běžných obchodech
- b) snadnější manipulace se svými penězi v bance
- c) usnadnění spočítání útraty v restauraci
- d) výrazné navýšení svých úspor v bance

21. Definice banky:

- a) peněžní ústav poskytující finanční služby
- b) instituce zaměřující se na pojištění majetku
- c) peněžní ústav vybírající peníze, ale nevracející je
- d) peněžní ústav, který vyrábí bankovky

22. Důvod vyhledání penzijního připojištění:

- a) zajištění zdravotního pojištění pro penzisty
- b) speciální spoření určené jen pro důchodce
- c) možnost zajistit si další finanční prostředky na důchodová léta

23. Smysl a význam burzy:

- a) výraz zisku při investování
- b) mechanismus, který určuje zvýšení nebo snížení cen akcií
- c) obchodní místo pro pořízení úvěrových produktů
- d) místo, kde se obchoduje s cennými papíry

24. Ukládání hotovosti pro budoucnost:

- a) do peněženky jako jediného místa pro všechny peníze
- b) na bankovní účty pro bezpečné a snadné uložení peněz
- c) hotovost nemá smysl ukládat, neboť je nebezpečná

25. Role a definice banky:

- a) peněžní ústav, který poskytuje finanční služby a zajišťuje bezpečné uchování peněz
- b) peněžní ústav, který hlavně pojišťuje majetek jednotlivců
- c) peněžní ústav, který vybírá peníze od klientů, ale nevrací je zpět
- d) peněžní ústav, který vyrábí bankovky a mince

26. Klíčový důvod vzniku penzijního připojištění:

- a) dlouhodobé spoření s cílem zabezpečit si lepší důchodové příjmy
- b) pojištění zdraví pro starší občany
- c) speciální spoření určené pouze pro seniory
- d) snadná komunikace s mobilním operátorem

27. Finanční nástroj umožňující spoření na důchod:

- a) penzijní fondy a uzavření smlouvy o penzijním připojištění
- b) uzavření smlouvy o běžném účtu s bankou
- c) pošta a uzavření smlouvy o zajištění vyššího důchodu
- d) mobilní operátor a uzavření smlouvy o doručování SMS

28. Co se děje při inflaci?

- a) Peníze ztrácí svoji hodnotu, zvyšují se ceny statků a služeb
- b) Snižují se ceny statků a služeb
- c) Nedochozí k žádné změně
- d) Inflace pozitivně působí na příjemce nominálních důchodů, zvyšuje reálnou hodnotu vkladů a povzbuzuje investování

29. Za co z navrhovaných možností získáte více českých korun:

- a) jedno euro
- b) jeden dolar

Správné odpovědi:

7. Definování hotovostních peněz:

- d) mince a bankovky

8. Emitent hotovostních peněz:

- c) Česká národní banka

9. Vysvětlení pojmu "poplatek":

- a) platba za bankovní nebo poštovní služby

10. Význam kódu banky:

- c) Identifikační číslo banky

11. Význam zkratky SIPO:

- d) Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva

12. Použití výběrného lístku:

- b) při výběru hotovosti z bankovního účtu

13. Ukládání bezhotovostních peněz:

- c) na bankovní účty

14. Placení za bankovní služby:

- d) platíme poplatky

15. Nejvhodnější účet pro každodenní platby:

- c) běžný účet

16. Co je to kontokorent:

- c) druh účtu, u kterého může vlastník čerpat peníze do minusu

17. Údaje na příkazu k úhradě:

- a) číslo účtu příjemce vč. kódu banky

18. Definice výnosu:

c) rozdíl mezi vybranou a vloženou částkou

19. Úrok z úvěru:

a) částka, kterou platíme bance.

20. Důvod založení běžného účtu:

b) snadnější manipulace se svými penězi v bance

21. Definice banky:

a) peněžní ústav poskytující finanční služby

22. Důvod vyhledání penzijního připojištění:

c) možnost zajistit si další finanční prostředky na důchodová léta

23. Smysl a význam burzy:

d) místo, kde se obchoduje s cennými papíry

24. Ukládání hotovosti pro budoucnost:

b) na bankovní účty pro bezpečné a snadné uložení peněz

25. Role a definice banky:

a) peněžní ústav, který poskytuje finanční služby a zajišťuje bezpečné uchování peněz

26. Klíčový důvod vzniku penzijního připojištění:

a) dlouhodobé spoření s cílem zabezpečit si lepší důchodové příjmy

27. Finanční nástroj umožňující spoření na důchod.

a) penzijní fondy a uzavření smlouvy o penzijním připojištění

28. Co se děje při inflaci?

a) peníze ztrácí svoji hodnotu, zvyšují se ceny statků a služeb

29. Za co z navrhovaných možností získáte více českých korun:

a) jedno euro

Příloha 2: Dotazník pro polostrukturované rozhovory s učiteli finanční gramotnosti na ZŠ

1. Jaké jsou Vaše hlavní cíle při výuce finanční gramotnosti? Jaké dovednosti a znalosti chcete, aby studenti získali?
2. Jakými metodami a aktivitami se snažíte zapojit studenty do výuky finanční gramotnosti? Jak podporujete praktickou aplikaci finančních dovedností?
3. Jaké překážky nebo výzvy jste zaznamenal/-a při výuce finanční gramotnosti? Jak se s nimi vypořádáváte?
4. Jaká je Vaše strategie pro zajištění inkluze ve výuce finanční gramotnosti? Jak se snažíte oslovit různé typy studentů a jejich individuální potřeby?
5. Jaké jsou Vaše oblíbené zdroje, materiály nebo nástroje pro výuku finanční gramotnosti? Jak je integrujete do výukových plánů?
6. Jakým způsobem hodnotíte pokrok studentů ve finanční gramotnosti? Jak se dozvídáte o jejich porozumění a úspěšnosti?
7. Jak spolupracujete s rodiči a dalšími partnery, abyste podpořili výuku finanční gramotnosti mimo školní prostředí?
8. Jaké jsou vaše dlouhodobé cíle pro výuku finanční gramotnosti? Jaké změny byste chtěli vidět ve finanční gramotnosti studentů ve Vaší škole?
9. Jak se učíte a rozvíjíte své vlastní znalosti a dovednosti v oblasti finanční gramotnosti? Jaké zdroje nebo profesní rozvojové příležitosti využíváte?
10. Jaký vliv má výuka finanční gramotnosti na studenty? Jaké příklady nebo zpětnou vazbu jste od studentů zaznamenal/-a?